

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Disputatio III. De primo Attributo Entis, Vnitate scilicet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

rum ultimatum dantur omnes particulæ constituentes genus, scilicet univocatio, & non transcendencia seu existentia extra tales differentias, etiam si tales rationes non conveniant enti respectu differentiarum non ultimatum, vel subalternatum: ergo licet ens non sit genus respectu harum, poterit esse genus respectu ultimatum, quia denominatio generis, ut pote relativa potest variari, & mutari respectu diversorum, ut patet ex exemplis adductis, & ratio est manifesta, quia impedimentum quod non tollit in vno respectu alterius definitionem, non potest tollere in eodem rationem definiti, quia definitio, & definitum sunt omnino idem, ut ex terminis patet: sed transcendencia in subalternis differentiis non tollit ab ente quod sit univocum, & quod sit extra differentias ultimas, quæ est definitio generis: ergo transcendencia respectu differentiarum subalternarum, non tollit ab ente respectu ultimatum rationem generis quæ est definitum per talem definitionem: ergo nullius momenti est solutio Adversariorum.

29 Deinde, quia suppositum talis solutionis est omnino falsum, siquidem nulla est differentia, etiam subalterna, & non ultima, quæ sumatur à tota forma in sensu ab Adversarij intento: id est quæ sumatur adæquate, & totaliter à tota forma, & non ab illa inadæquate, hoc est secundum aliquem præcisum gradum, seu conceptum; & deinde non satisfacit, nam quid refert quod ens includatur in quibusdam remotis differentiis, ut non sit genus respectu substantiæ, & accidentis, in quæ proxime, & univoce dividitur per differentias proprias, & extra sui rationem? imo, & econtrario iuxta Scoti sententiam, inferendum esset illas differentias non ultimas, propterea ab ipso finguntur, non esse proprias differentias: sed quasdam species entis: nam res solubiles sunt in conceptum entis, quidditativum, & univocum ipsis, & in aliquam differentiam ultimam, quæ non includat ens: nihil ergo ibi deerit ad constitutionem, & compositionem speciei.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

30 **A**D fundamentum Scoti respondetur bene posse compati, quod una differentia ultima sit diversa ab alia; & quod cum illa in communi ratione entis conveniat, sicut omnes docent de primis, & universalissimis generibus, quæ propterea non proprie differre, sed primo diversa esse dicuntur, quia alias non essent suprema genera: sed sub alio superiori contenta, præsertim posita univocatione entis, quam Scotus ponit, quomodo autem hoc intelligendum sit, patet ex dictis in prædicamentis, & ex dicendis postea.

31 Ad secundum respondeo illam propositionem servari posse inter compositionem metaphysicam, & physicam, quamdiu in eis sistitur, & consistit in hoc quod nec genus differentiam includit, nec differentia genus, sicut nec materia formam, nec forma materiam; si autem resolvendo metaphysicam compositionem, provenitur ad simplices conceptus non compositos ex genere, & differentia, iam in illis respectu prædicatorum superiorum transcendendum non oportet servari prædictam proportionem,

quia in eis iam non reperitur ille determinationis modus; sed alius iam supra explicatus de maiori, & minori expressione, &c. Deinde addo imprimis non esse necessariam illam proportionem inter compositionem physicam, & metaphysicam, aliqui sicut de omni forma verum est nihil includere materiæ, & de materia nullam includere formam: ita de omni genere seu conceptu determinabili verum sit eundem, quod nullam includat differentiam, & econtrario de omni differentia, quod non includat ens quod est primum determinabile.

DISPUTATIO III.

De primo attributo entis, Vnitate scilicet.

QVÆSTIO I.

De significatione nominis Vnum.

HOC nomen primo significat principium cognoscendi, quod his verbis asserit Arist. lib. 5. met. cap. 6. Principium ergo cognoscibilis circa quodlibet unum: uni vero esse est principium alicui numero esse: supra quæ sic ait Divus Thom. lect. 8. Res autem cognoscuntur per sua principia, & ex hoc patet quod principium est unum notum vel cognoscibilis circa quodlibet, & est in omnibus principium cognoscendi, ut v.g. in genere consonantiarum est unum quod est diesesis, quod est minimum in consonantiis: diesesis enim est semitonium minus: item in gravitatibus sive ponderibus est aliquid unum minimum, quod est principium sicut unitas, vel aliquid aliud minimum, & in moribus sicut simplicissimus & velocissimus motus est principium, seu unum: rationem autem quare hoc principium unum dicatur, his verbis tribuit: in omnibus tamen istis hoc est commune, quod illud quod est principium, est indivisibile.

Secundo significat mensuram in vnoquoque genere, & sic Arist. convertit illam cum principio his verbis: uni vero esse alicui numero esse; prima namque mensura principium, nam quo primo cognoscimus hoc est prima mensura cuiuslibet generis, unum quidem mensura est: sic ille, ratio autem quare mensura debeat esse unum quid, seu una ratio est, quia mensura debet esse certa, determinata, & statâ, & ideo in ea ratione indivisibilis vocatur, vel aliter, quia summum in vnoquoque genere est mensura cæterorum, cum autem summum ut summum sit unum, & non plura, non habet divisionem in se, & sic indivisum est: ergo unum.

Tertio significat hoc nomen unum, illud quod perfectum est, quod his verbis explicuit Arist. Quæ circuli maxime una linearum, quia tota & perfecta est: super quæ verba sic ait Divus Thom. & ex hoc patet, quod linea circularis est maxime unum, quia non solum habet continuitatem, sicut linea recta; sed etiam habet totalitatem, & perfectionem quod non habet linea recta, perfectum enim, & totum est cui nihil deest, quod quidem contingit lineæ circulari, non enim potest sibi fieri additio seu demptio: sic Angelicus Doctor, itaque propter indivisibilitatē perfectum dicitur unum, quare

Quæst. I. De significat. nomini, Vnum. 213

quare propterea ad significandam infinitam perfectionem Dei, non solum, Druides galorum, magi orientales; sed etiam Sacerdotes Egyptij (vt allert Goropius Becanus in Germanena) *Uonadis* seu vnius nomine Deum venerabantur, cui consonat dictum illud celeberrimum Socratis, inter pocula veneni lethalis, animam essantis *O Menas à quo omnia*, id est, *O vnitatis*, quæ est principium omnium rerum.

Quarto significat idem quod solum, id est vnicum, & in hoc sensu dicitur ab Scriptura vnus Deus id est solus, & vnicus (& in Evangelio vnum baptisma, quia Sacramentum baptismatis vnicum est) quod confitetur Ecclesia in Symbolo Niceno, dum agit de vnitatis Dei, ibi: *Credo in vnum Deum, factorem, &c.* & in hoc sensu intelligi posse aiunt: Arias Montanus, & Forerius, illud axioma Gregorij Niceni: *in diuinis omnia sunt vnum* ubi non obuiat &c. & hoc est quod allertur à Casaubono, in *tract. de perfectione diuina*, cui aditupulatur Greg. Tolofanus lib. 1. *de republ.* dicens, Athenienses non solum omnipotenti Deo nomine ignoti cultum exhibuisse; sed etiam vnius vnici, & solius hunc in modum semper vni ignoto Deo, ex quo Apostolus Paulus excidium sumpsit, & ansam vt suæ prædicationis claritate lucem fulgentissimam Ateopagitarum obtenebratis mentibus offunderet, in hunc sensum multa sacre Scripturæ loca à Diuo Aug. lib. *de Genes. ad literam de Trin. & de Ciuit. Dei*, explicantur, & enodantur, & ab Eugubino lib. *de Perenni Philosophia*, passim, & multa antiquorum Philosophorum placita in hunc finem adducuntur.

Quinto alia non adeo propria significata tribuit Arist. huic nomini lib. 1. *met. tex. 11.* his verbis: plurima itaque vnum dicuntur, eo quod aliquid vnum aut agunt, aut patiuntur, aut habent, aut aliquid vnum sunt. Hæc verba explicat Diuus Thom. lect. 8. hoc modo: *Ex his autem modis vltimus alicui alij modi deriuantur, plurima autem sunt quæ dicuntur vnum, &c.* ex eo quod trahunt vnam naturam, trahentes vnum nominantur, & etiam dicuntur aliqua vnum, ex eo quod vnum patiuntur, sicut multihomines sunt vnus populus, ex eo quod ab vno Rege gubernentur: quedam vero dicuntur vnum ex eo quod habeant aliquid vnum, scilicet multi possessores vnus agri sunt vnum in dominio; rationem omnium horum sic reddit Arist. quia nimirum habent in diuisionem: vnde illud, quod non solum indivisum est, sed etiam indivisibile, maxime vnum est: Ex quo sequitur alia significatio huius nominis, quæ nunc ponitur.

Sexto significat hoc nomen vnum, id quod omnino impartibile, & indivisibile est vt testatur Arist. 1. *met. tex. 11.* his verbis: *Omnino autem, quarum ratio indivisibilis est, nec tempore, nec loco, nec ratione separari potest ea maxime vnum sunt*, scilicet, quod adeo in rigore, seu rigoroso modo intellexit Alex. Alensis, vt hoc genus vnitatis solum conueniat diuinæ essentia; neque ylllo modo, aut vix reliquis naturis simpliciter simplicibus accommodari possit: credit enim hic Author ea dici ab Arist. inseparabilia loco, & tempore, quæ nullam concernunt multitudinem partium aliam, atque aliam; videlicet partem loci, aut temporis, ex vero inseparabilia ratione, in quibus apprehendi nequeunt diuersæ rationes per modum compositionis, sive physica, quæ sit ex materia & forma, sive metaphysica,

quæ sit ex genere, & differentia, aut ex natura specifica, & differentia individuali, aut ex essentia, & existentia, aut ex natura, & supposita, litate, &c.

Sanct. autem Thomas super hæc verba Arist. 6 mitiori modo loquitur, dicens quod omnino, id est perfecte, & maxime sunt vnum quorum intellectus intelligens quidditatem eorum, & omnino indivisibilem indicat, sicut simplicia quæ non componuntur ex principijs materialibus, & formalibus; vnde intellectus accipiens quidditatem eorum non comprehendit ea, quasi componens definitionem eorum ex diuersis principijs, sed magis per modum negationis; sicut punctum est, cuius pars non est, vel etiam per modum habitudinis ad composita, sicut si dicatur quod vnitatis est principium numeri, &c. itaque quancumque quidditatem simplicem non compositam à parte rei vocat Sanctus Thom. indivisibilem, etiam si componatur illa per rationem, quod confirmat Arist. lib. 3. *met. cap. 3. tex. 11.* his verbis. Idque est vnum quod indivisibile, quod quere non compositum; sed nota cum Diuo Thoma, & omnibus Scholasticis Doctoribus tam metaphysicis, quam Theologis, per illam indivisibilitatem non formaliter, sed à priori indicari vnitatem, quia vnum vt vnum, non constituitur formaliter per indivisibilitatem in separabilitatem; sed potius per inuisionem, quæ sequitur in simplicibus ex indivisibilitate, in compositis autem non sequitur inuisionem ex taliratione, quia non est in ipso, cum potius sint diuisibilia. Vnde indivisibilitas non est causa vniuersalis vnitatis, seu inuisionis.

Vltimo, & propriissime vnum significat id quod 7. indivisum est seu impartitum, aut inseparatum, vt patet ex his verbis Arist. lib. 5. *met. ibi: vniuersaliter enim quæ non habent diuisionem, in quantum non habent, sic vnum dicuntur: vt si in quantum homo non habet diuisionem, vnus homo: si vero in quantum animal vnum animal: si vero in quantum magnitudo vna magnitudo, sic Aristoteles* (ex quibus euidenter colligitur inuisionem supra enitatem constituere vnitatem, itaque vnum ens est ens indivisum, quapropter ratio formalissima constitutiva vnitatis est inuisionem entis, vt patet ex verbis Arist. quod eisdem pene verbis repetit ipse Philosophus lib. 1. *met. c. 3. & lib. 2. c. 6. & 7. & lib. 5. eiusdem met. cap. 4. & toto c. 6. & lib. 7. & 8. tex. 9. 10. 11. & ab 11. vsque 18.* id enim etiam docet lib. 1. *Ethic. & lib. 1. Magnorum moralium, c. 1.* cuius vestigijs insistant Scholastici vt videre est passim; præcipue autem affirmat id Diuus Thom. in 1. *librum met. Aristotelis lect. 4. & in 2. lect. 8. in 5. metaph. lect. 4. 5. 6. 7. & 8.* & tandem super omnia verba Arist. à nobis adducta; item 2. *contra Gentes. c. 1. in opusculis, opus. 15. in quolib. & 1. p. 4. 3. & 4. & 9. de vnitatis persona Christi.* Scotus in 1. *dist. 3.* & passim in omnibus pene Authoribus repetitur, & legitur hæc significatio; vnde certissimum est formalitatem vnius in inuisionem consistere; quid autem hæc inuisionem sit, hoc opus hic labor, vtrum sit positivum vel negativum; & si negativum, vtrum negatio in se, vel à se, vbi quor capita tot sententia.

QVÆSTIO II.

*Utrum unum supra ens addat aliquid positi-
uum vel non.*

SECTIO I.

Sententia Adversaria ponitur.

P RIMA sententia docet unitatem ad-
dere enti aliquid positivum, solum
per rationem distinctum ab ente, ita
P. Hurt. disp. 4. met. sect. 1. subsect. 1. Pa-
ter Vasquez. tomo 2. in primam partem, disp. 128.
cap. 2. & probatur sic primo in Deo, quia multi-
tudo cui opponitur unitas Dei est negativum; er-
go unitas est quid positivum. Antecedens sic de-
monstratur, quia multitudo, aut pluralitas cui
opponitur unitas Dei, est pluralitas impossibilis:
sed pluralitas impossibilis est quid negativum:
ergo multitudo cui opponitur unitas Dei est
quid negativum. Minor est certa, quia possibile,
& impossibile opponuntur tanquam positivum,
& negativum: sed impossibile non est positivum,
quia est repugnantia totius esse: ergo est nega-
tivum: sed multitudo cui opponitur unitas Dei
est multitudo impossibilis: ergo est negativum
quid, talis pluralitas.

2 Maior illa sic probatur, quia multitudo seu
pluralitas, cui opponitur unitas Dei, est plurali-
tas Deorum, seu plures Dij: atqui pluralitas Deo-
rum est omnino impossibilis: ergo pluralitas, cui
opponitur unitas Dei, est omnino impossibilis.
Minor illa sic probatur, quia quando vnum op-
positum est omnino necessarium, alterum imme-
diate oppositum est omnino impossibile: sed uni-
tas Dei quæ immediate opponitur pluralitati
Deorum, est omnino necessaria: ergo pluralitas
Deorum est omnino impossibilis: sicut v. g. quia
mors, & vita opponuntur immediate, & vita Dei
est omnino necessaria, mors Dei est omnino im-
possibilis.

3 Prima consequentia est certa, quia quando
vnum oppositum immediatum contradictorium
est negativum, alterum est positivum: sed unitas
contradictorie opponitur pluralitati, quæ est ne-
gativum quid: ergo unitas est quid positivum, si-
cut, v. g. quia homo immediate opponitur non
homini, & non homo est negatio, homo debet
esse positivum.

4 Confirmatur, divisio est separatio, sed separa-
tio est negatio unionis: ergo divisio est negatio;
sed indivisio immediate opponitur divisioni: er-
go indivisio est quid positivum; tunc sic, unitas
constituitur formaliter per indivisionem: sed in-
divisio est formaliter quid positivum: ergo uni-
tas constituitur formaliter per quid positivum,
& non per negativum.

Secundo principaliter probatur hæc senten-
tia, ens ut sic est vnum formaliter: sed non po-
test esse vnum per negationem: ergo non consti-
tit unitas formalis formaliter in negatione. Ma-
ior est evidens, quia unitas est attributum entis,
& sic debet comitari illud in quocumque statu.
Probatur minor, si unitas entis ut sic consisteret

in negatione, negaret aliquem terminum positi-
vum, sed nullum terminum positivum potest ne-
gare illa unitas: ergo non est negatio. Probatur
minor, omne illud quod dicit negationem rea-
lem alicuius, distinguitur ab illo realiter: sed ens
ut sic præcisum ab omnibus entibus realibus à
nullo ente positivo distinguitur realiter: ergo
non dicit negationem realem alicuius entis po-
sitivi. Maior est evidens: minorem probavi *supra*,
& *infra* disp. 6. contra Scotum, & eam admit-
tunt omnes Doctores, cum quibus nunc pugna-
mus.

Et si dicas, quod ens dicat negationem multi-
tudinis subiectivæ, scilicet duarum, per quas po-
test contrahi, & dividi; contra est, & meo videri
manifeste primo: ergo unitas entis est ens ratio-
nis. Patet consequentia, per vos ens constituitur
in ratione vnius, per illam negationem: sed ne-
gatio quam dicit ens suorum inferiorum est so-
lum ficta per rationem: ergo ens constituitur in
ratione vnius per aliquid rationis. Maior est so-
lutio Adversariorum: minor est evidens, quia si
illa negatio non esset rationis, esset realis, & sic
ens realiter distingueretur à suis inferioribus,
quod est absurdum: consequentia legitime infer-
tur, & est contra illos, & contra ipsam veritatem,
quia unitas, quæ est attributum entis non est ens
rationis, quia à parte rei quodlibet ens ante
quamcunque fictionem intellectus est vnum, v. g.
Deus ante quacumque fictionem intellectus est
vnius formaliter, ut fides catholica docet, quia
quodlibet ens à parte rei est indivisum à se, vel
in se: ergo est vnum formaliter: ergo unitas entis
non est aliquid rationis: sed illa negatio quam
ponunt adversarii in ente ut sic, est negatio ra-
tionis: ergo non potest consistere unitas entis
ut sic in negatione: ergo consistit in aliquo posi-
tivo quod comitetur ens ut sic.

Contra secundo, si unitas entis ut sic consi-
steret in illa negatione suorum inferiorum, non
esset vna formaliter inferiora: sed hoc est ab-
surdum: ergo &c. probatur maior, inferiora entis
sunt individua quæ dantur à parte rei: sed nul-
lum individuum dicit negationem inferiorum:
ergo inferiora entis non essent vna formaliter.
Maior est evidens, ut probatum est in *Logica*,
quia à parte rei solum dantur individua; minor
etiam est evidens, consequentia patet, Unitas
transcendentalis per vos est negatio inferiorum,
& duarum per quas potest contrahi, aliqua ratio:
sed individuum non dicit huiusmodi negatio-
nem: ergo non dicit unitatem: ergo unitas non
est attributum entis. Patet consequentia attri-
butum entis debet convenire omnibus indivi-
duis entis: sed illa unitas quam fingunt Adversa-
rij non convenit individuis omnibus entis: ergo
illa unitas non est attributum entis. Maior est
evidens, quia proprietas rei prius convenit indi-
viduis, quam rationi communijimo ideo cognos-
cimus illam in ratione communi, quia convenit
omnibus individuis.

Tertio, in ente composito eius indivisio est
formaliter vno: ergo indivisio est conceptus po-
sitivus: ergo, & unitas est positiva: probatur an-
tecedens, indivisio duarum partium est ratio
formalis per quam illæ sunt non divisæ: sed
vno est ratio formalis per quam partes sunt
unitæ: ergo est ratio formalis per quam par-
tes sunt indivisæ. Patet consequentia, quia
idem

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 225

idem est duas partes esse unitas, & non esse divitas.

9 Confirmatur, quia carentia unionis est formaliter divisio partium: ergo unio est formaliter indivisio partium. Probatur consequentia, quia unio, & carentia illius præstant effectus contradictorios: sed carentia unionis facit rem formaliter divisam: ergo unio facit rem formaliter non divisam: ergo indivisio formaliter importat positivum quid, nempe unionem.

10 Vltimo sic probatur: Deus per suam essentiam positivam habet formaliter indivisionem in se: ergo indivisio non est conceptus negativus, sed positivus: antecedens probatur, quia vnus conceptus simplex, carens omni partium compositione, seipso est indivisus, & indivisibilis: sed conceptus Dei per suam entitatem positivam, caret omni partium compositione: ergo est vnus per suam ipsam entitatem.

11 Vergetur multitudo est simpliciter posterior unitates: sed si vnum importaret formaliter negationem, esset simpliciter multitudo prior unitatibus: ergo maior est certa, quia multitudo supponit partes tanquam constituentes illam: hæ autem partes unitates sunt. Minor patet, negatio est simpliciter posterior forma quam negatio, cum habitus sit simpliciter prior eius privatione: possitque ab illa cognosci sine hac: hæc vero minime absque habitu: sed unitas per se formaliter dicit negationem multitudinis: ergo est simpliciter posterior multitudine.

12 Et si dicas unitatem esse negationem multitudinis non formaliter, sed solum fundamentaliter sumptæ: Hoc est multitudinis in quantum dicit solum hanc, & illam entitatem.

13 Contra, quia unitas non negat hanc vel illam entitatem, alioqui unitas quæ est in Petro, & Paulo, esset negatio ipsius Petri, & Pauli, quod est absurdum.

14 Dices unitatem non esse formaliter negationem seu privationem entitatum secundum rationem entis, sed secundum rationem huius, & illius simul.

15 Verget iterum Vasquez, quia esse unitatem quandam negationem huius, & illius entitatis simul est esse negationem seu privationem illarum entitatum, quatenus divisæ sunt, & plures formaliter, seu multitudo: ergo unitas negat multitudinem formaliter: ergo non negat solum multitudinem fundamentaliter.

16 Vergetur vltimo, ex diversis proprietatibus unitatis prima est suscipere magis, & minus: nam illud dicitur magis vnum, quod est tale per simplicitatem, & illud appellatur minus vnum, quod est tale per plurimum compositionem, & unionem: sed si unitas esset negatio non susciperet magis, & minus: ergo.

17 Secunda proprietas est quod sit fundamentum relationis identitatis, relatio vero non fundatur in negatione, quia positiva est. Tertia est esse mensuram primam multitudinis propter quod Arist. 10. met. capit. 9. tex. 21. constituit relationem mensuræ inter vnum, & multa: sed si unitas esset negatio, mensura esse non posset: ergo.

R. P. Ioseph de Peña, Theol. Schol. Tom. I.

SECTIO II.

Nostra sententia ponitur, & probatur.

SUBSECTIO I.

Authoritate Aristotelis probatur.

Conclusio: vnum non addit positivum supra ens, sed negationem divisionis formalis, quæ indivisio dicitur: hæc est communior sententia inter Thomistas, & Societatis Iesvs Doctores, ut videre est in Patre Suarez, & reliquis.

Hanc conclusionem tradit Arist. multis in locis, sed præcipue lib. 5. met. vbi ait: *Vnum enim quæcumque divisionem non habent, quæ ratione eam non habent, eamque unam dicuntur, ut si quatenus divisionem non habet homo, vnus homo*: vbi expresse explicans Arist. formalitatem vnus, ait esse negationem divisionis: ergo formaliter vnus est negatio, & non positivum.

Dicunt Adversarij illam negationem divisionis non esse formalem negationem, sed positivum explicatum per negationem.

Sed contra hoc totum instat clarissime ipse Arist. toto libro 10. met. cap. 6. vbi sic ait: *Opponitur autem vnum, & multa secundum plures modos, quorum vni vnum, & multitudo, ut divisum, quod quidem ens divisibile, & divisum multitudo quadam dicitur, non autem divisum vnum*: vbi ait oppositum vnum, & divisum tanquam positivum, & negativum, & ideo nomine positivo divisum significat, & nomine negativo vnum: divisum enim positivum est, quia affirmativum est, non vero divisum negativum est, & ideo particula illa non afficitur, quæ negationem significat, sed non divisum est vnum, & divisum est pluralitas: ergo vnum est negativum ex sententia Arist. & non positivum explicatum per negationem.

Quod autem ex sententia Aristotelis, divisum sit positivum patet, quia copulat, & coniungit, divisibile, & divisum explicat per divisibile: sed divisibile est positivum; ergo divisio per quam explicatur divisibile erit positivum.

Quod autem ita contingat probat Arist. his verbis: *quare ratione prior multitudo in divisione aut in indivisibili*, vbi ait multa esse priora in divisio seu vno, sed negativum non est prius positivo; imo contra prius positivum est prius negativo, secundum illud evidens axioma, sumptum ex Arist. receptumque ab omnibus Doctoribus: prior enim est forma quam negatio ipsius, & habitus quam privatio: ergo multitudo seu divisum, quod prius est quam vnum formaliter, & non materialiter, si quidem est prius non divisio, quod est formale vltimum illius: ergo multitudo, seu divisum formaliter erit positivum, & vnum formaliter erit negativum, quia quod est negativum est posterior positivum.

Quod confirmat Divus Thomas lect. 4. super 2. illa verba Aristotelis, quæ confirmatio est nuda, & mera explicatio ex Arist. explicatio per hæc verba traditur à Divo Thoma: *sed cum diceret Philosophus quod vnum, & multitudo opponuntur ut indivisibile, & divisibile, quæ opponuntur secundum privationem, & habitum*: explicans autem in quo sit privatio ex illis oppositis: sic ait, *oppositio eorum quæ est secundum privationem, & habitum est principium*.

piu oppositionis, quae est secundum contrarietatem: sic igitur unum non significat privationem puram, non enim significat ipsam solam indivisionem, sed ipsum ens indivisum: sic ille. Vbi asserit unum dicere indivisionem quae est negatio, nihilominus tamen non posse dici puram negationem aut privationem, quia praeter indivisionem dicit ens, ac si dicat unum esse mixtum ex negatione, & positivo, & ideo non posse esse puram negativam, quod sine dubio esset, si solam indivisionem importaret unum, quia indivisio ex se, & ut separata ab ente, & ut praecisa ab eo, est negatio: ergo negatio ultimo constituit unitatem, quia indivisio quae constituit illam, negatio est ex verbis, & mente Arist. & Divi Thom. Vnde secundum hos, privatio seu negatio datur in vno, & non in multitudine, quod clare patet ex verbis sequentibus Divi Thomae, in quibus opponit sibi objectionem, & solvit illam, quia enim dixerat quod unum se habet ad multitudinem ut indivisum ad divisum, & indivisum est privatio divisi, cum privatio sit posterior habitu, & forma videtur sequi quod unum sit posterius multitudine, quod est contra id quod supra dixerat, cum docuit unum esse principium multitudinis, ac proinde prius illa. Ecce obiectio aliam ponit contra se, & respondendo ad primam, & secundam docet nostram veritatem, verba enim Divi Thomae, quibus hoc executioni mandat, haec sunt: *Dubitatio secunda oritur circa hoc quod dicit, nimirum quod multitudo est prior ratione quam unum; cum enim unum sit de ratione multitudinis, eo quod multitudo non sit aliud, quam aggregatio unitatis, si ipsum unum est posterius quam multitudo, sequitur quod in ratione unius, & multitudinis est quidem circulus: sic ille. Vbi ponit objectionem ad quam, & ad superiorem sic respondet.*

26 Dicendum igitur quod nihil prohibet esse prius, & posterius eodem, secundum diversa in eo considerata, in multitudine enim potest considerari, & quod multitudo est, & ipsa divisio, ratione igitur divisionis prior est quam unum; nam unum est quod non dividitur, secundum autem quod est multitudo, cum multitudo dicatur aggregatio unitatum est posterius unitate diviso, quae presupponitur ad rationem unius secundum quod convertitur cum ente: non est divisio quantitatis, sed est divisio quam causat contradictio, prout hoc, & illud dicuntur divisa, ex eo quod hoc non est illud: sic ergo primo intellectu nostro cadit ens, & deinde divisio, & post hoc unum, quod divisione privatur, sic ille. Ex quibus omnibus verbis evidenter sequitur unum esse posterius multitudine ratione indivisionis unius, & divisionis multitudinis, quia ipse Angelicus Doctor asserit, indivisionem esse carentiam divisionis, quia ut ipse inquit carentia est posterior forma, & privatio posterior habitu.

27 Quod autem haec interpretatio, quam tradit Divus Thomas sit legitima, & maxime quadret verbis Aristotelis ipsiusque menti, patet ex verbis clarissimis ipsius Philosophi cap. 6. eiusdem lib. 10. ubi loquens de varijs oppositis, & de oppositione, praecipue inter divisionem, & indivisionem explicans quomodo indivisum opponatur diviso, & utrum illa indivisio sit negatio, ita ait: *Prima vero contrarietas habitus est privatio, & paulo post quasi dubitans sic ait: quomodo opponuntur unum, & multa, quam dubitationem his verbis resolvit: Restat igitur aut unum ut negationem opponi, aut ut privationem multitudini: quid*

evidentius, quid clarius ad nostram sententiam confirmandam poterat inveniri: ubi absolute, ac simpliciter docet Philosophus indivisum, aut non divisum opponi diviso, vel multitudini ut privationem positivo: sed indivisum ut tale, est unum formalissime: ergo unum formalissime in sententia Aristotelis est negativum, ac proinde unum constituitur ultimo, & formalissime per negationem.

Hanc sententiam quam ex mente Arist. protulerat Divus Thom. explicando eius verba ex propria sententia, & mente docet ipse Angelicus Doctor non solum in *met.* sed etiam 1. p. *tratt. de unitate Dei*, & pene in omnibus locis, ubi de unitate loquitur, quae non refero, quia de hoc nulla est dubitatio apud Doctores, cum etiam ipsi Adversarii doceant Divum Thomam semper affirmasse unitatem constitui formaliter negatione.

SVBSECTIO II.

Prima ratio principalis proponitur.

Quia unum debet converti formaliter cum ente, & aequaliter praedicari de illo: sed si formaliter unum esset positivum, non posset converti cum ente, nec praedicari de illo aequaliter formaliter: ergo unum non dicit positivum; sed negativum formaliter. Maior evidens est ex suppositione, quod unum est attributum, seu passio entis (haec autem suppositio postea demonstrabitur) quia omnis passio seu attributum convertitur cum illo, cuius est attributum, & aequaliter praedicatur de illo, v. g. risibile convertitur cum homine, quia est verum dicere, est homo: ergo risibile: est risibile; ergo homo; & quia praedicabile est attributum univiersalis, convertitur cum univiersali, & praedicatur aequaliter de illo, clarius, & efficacius exemplum, quia infinita perfectio seu omnipotentia est attributum Dei, est verum dicere est omnipotens: ergo Deus, est Deus: ergo omnipotens: ratio à priori evidens est; quia attributum seu passio dimanat, vel quasi dimanat, adaequate afficiendo, & denominando totam entitatem rei, & distinguendo adaequate accidentaliter, vel secundario rem, cuius est attributum seu passio à quacumque alia, & ideo solet dici exercitium adaequatum illius in quantum tale est, ut v. g. risibilitas est exercitium adaequatum hominis, in quantum homo est reduplicando supra rationalitatem: unde necessario sequitur quod praedicetur aequaliter de illo, de quo praedicatur differentia, cuius exercitium est, & convertatur cum illo.

Minor praecipua sic probatur, quia si unum formaliter esset positivum, necessario esset essentialiter inferius ente, sed inferius essentialiter respectu alicuius non convertitur cum illo, nec adaequate praedicatur de ipso: ergo si unum esset positivum formaliter non converteretur cum ente, nec adaequate praedicaretur de ente. Minor haec est evidens, ideo enim ens non convertitur cum Deo vel homine, quia sunt inferiora illius, & animal cum equo propter eandem rationem, & ratio evidens est, quia superius magis late patet, quam unumquodque inferius, unde non potest coaequare alicui nec excedit aliud, nec exceditur ab illo, & ideo mons non aequatur fornica, quia excedit.

Quæst. III. Quid addat Vnum supra ens. 227

excedit formicam, & idem est de creatura respectu Dei, si comparantur in perfectionibus: sed illud quod magis late patet quam aliud excedit illud respectu cuius magis late patet, v. g. quia intellectus magis late patet, quam homo intelligibilis, excedit illud in esse obiecti, & homo non æquatur in illa ratione cum intellectu, sed omnis ratio superior magis late patet, quam vnumquodque inferius diuisum, siquidem extra illud ad aliud inferius extenditur, ut illi communicet suum esse: ergo inferius non potest converti cum superiori, æquari cum illo, & adæquate prædicari de illo.

31 Maior sic demonstratur, quia ratio illa quæ abstrahitur ab aliquo per convenientiam cum alio est superior respectu illius à quo abstrahitur, sed si vnum esset positivum ab vno, quatenus convenit cum alijs positivis, abstraheretur ratio entis: ergo si vnum esset positivum formaliter, esset inferius essentialiter respectu entis. Maior ista sic probatur clarissime, ideo, v. g. substantia intellectiva ut sic, est superior essentialiter respectu hominis, & Angeli, quia substantia intellectiva ut sic est ratio abstracta ab Angelo, quatenus convenit essentialiter cum homine in ratione substantiæ intellectivæ; item ideo animal ut sic est superior essentialiter respectu hominis, quia animal est ratio abstracta ab homine, quatenus convenit essentialiter cum brutis; & ratio evidens est, quia omnis ratio quæ abstrahitur ab vno, quatenus convenit cum alio in tali ratione, est communis illis duobus convenientibus in tali ratione, ac proinde constituit essentialiter non solum vnum ex illis, sed duobus, vel pluribus, & sic extenditur essentialiter utrique, & communicatur non vni vel alteri ex ipsis, sed omnibus quæ convenient essentialiter in tali ratione, & de illis omnibus essentialiter prædicatur: sed ratio communis multis essentialiter constitutiva illorum, & quæ non de vno solo, sed de multis illis prædicatur, est superior illis omnibus: ergo ratio illa quæ abstrahitur ab vno, quatenus convenit cum alio est ratio superior illi, à quo abstrahitur, & est universalis respectu illius, nam illud est universale respectu alicuius, quod prædicatur de illo, & de alijs convenientibus cum illo formaliter: sed ratio communis abstracta ab aliquo, quatenus convenit cum alijs, prædicatur de illo, & de alijs à quibus abstrahitur: ergo omnis ratio communis multis abstracta ab illis debet esse superior, & universalis respectu illorum, cum hæc ratio evidens sit, quia omnis ratio communis multis est superior respectu illorum, cum hæc superioritas non sit potestatis vel dominij, nec maioris perfectionis, & excellentiæ, perfectior enim est Deus ente ut sic, & homo perfectior animali ut sic, & nihilominus sunt inferiores: sed est superioritas communicationis, seu communis, quia est ad communicandum suum esse, & ad hoc ut sit commune multis: sed omnis ratio abstracta propter convenientiam ab aliquibus, est communis illis à quibus abstrahitur: ergo omnis ratio abstracta propter convenientiam est superior superioritate communicationis; quod clarus videtur in hoc quod omnis ratio abstracta ab aliquibus propter convenientiam communicationis vagatur extra illud ad aliud, unde habet universalitatem respectu illorum: sed illud vagari ex vno ad aliud, & esse commune non solum vni,

R. P. Ildph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

sed alteri, est superioritas universalis, & communis, de qua loquimur: ergo.

Minor illa in qua est tota difficultas sic probatur, quia ens est positivum ut sic, quia positivum, & ens ut sic sunt synonyma, sed positivum ut sic abstrahitur ab omni positivo, sicut ens ut sic ab omni ente, & à quolibet; & ab aliquo ente, quia est summa, & ultima ratio entis, sicut animal ut sic abstrahitur ab omni animali; & à quolibet, & quocumque, & aliquo animali, sed si vnum est positivum, est aliquod positivum, (& non omnia positiva cum non sit verum, &c.) quod convenit cum alijs positivis, v. g. cum modo increato, cum rationalitate hominis in esse positivum, cum vero, & bono, quæ in vestra sententia sunt positiva: ergo ratio entis seu positivum ut sic, præcinditur à ratione vnius positivi propter convenientiam cum cæteris positivis: ergo ratio positivum ut sic, est superior respectu vnius positivi. Præterea quia loquendo de hoc positivo, quod dicit vnum de illis, prædicatur ens ut sic, seu positivum ut sic, & transcendit illud ens ut sic, quia ens ut sic, seu positivum ut sic, transcendit omnia entia; sed ita transcendit illud, & prædicatur de illo, ut in prædicatione, & transcendentia vagatur extra illud ad alia positiva: ergo est quid commune, & superius superioritate communicationis respectu vnius formaliter positivi, unde, & universalis.

Declaratur hoc efficacius, & evidentius, quia positivum vnius non est ens ut sic formaliter, cum ens ut sic sit essentia formaliter, & vnum sit attributum formaliter, essentia enim, & attributum non sunt idem formaliter, quia attributum consideratur quasi posterius, essentia autem quasi quid prius, nec potest esse supra ens ut sic, quia ens ut sic est ultima, & suprema ratio omnium entium, & positivorum abstracta, & si esset, sequeretur idem inconveniens, quod vnum non converteretur cum ente, quia superius cum inferiori non convertitur nec potest esse aliud ens ut sic; hoc enim falsissimum est, quia nunquam dantur duo conceptus obiectivi abstracti ut sic, distincti eiusdem rationis, quia non datur aliquid in ipsis per quod distinguatur, cum vnumquodque includat omnem rationem illius generis (& hæc est demonstratio, quare in metaphysica non admittatur duplex Deus) sicut, v. g. non dantur duo conceptus animalis ut sic, duo homines ut sic, duæ substantiæ ut sic, duæ quantitates ut sic, &c. quia iam duplicarentur prædicamenta, quod est absurdum, cum frustra fiant per plura quæ possunt fieri per pauciora, & ratio evidens à priori est, quia vnaquæque ratio ut sic, v. g. animal est ratio abstracta ab omnibus animalibus, ita ut nullum sit animal à quo non abstrahatur animal ut sic, unde si ab omnibus animalibus abstrahitur, à quo abstrahatur aliud animal ut sic; alias iam ultra omne daretur aliud, quod ita ridiculum esset, ut erat titulus illius libri, qui inscribatur. *Tractatus de omnibus rebus, & quibusdam alijs*: ergo falsum est dicere quod dentur duo conceptus entis ut sic: ergo si illud positivum quod est ens, neque est supra ens ut sic, neque est ens ut sic formaliter, neque aliud distinctum ens ut sic erit aliud quod inferius entis formaliter, quia inter hæc non datur medium, v. g. quia leo ut sic, non est supra ens ut sic, neque ens ut sic, nec aliud distinctum ens ut sic ab ente ut sic, necessario est aliud quod ens inferius entis ut sic.

ff 2 Quod

34 Quod ita vergetur quia omne ens participat esse ab ente ut sic, quia est suprema ratio entis, sicut omnis homo participatur ab homine ut sic, & illud quod participat ab alio esse, necessario est inferius illius à quo participat essentialiter, sicut quia in genere causæ efficientis essentialiter creaturæ participantes se à Deo, omnes creaturæ sunt essentialiter inferiores respectu Dei: ergo similiter in metaphysica participatione, quia adamas participat esse à gemma ut sic, erit inferior essentialiter respectu gemmæ ut sic metaphysicæ: ergo omne ens quod participat ab ente ut sic, erit inferius respectu entis ut sic; sed positivum vñtus quatenus aliquod ens participat ab ente ut sic, ergo est inferius respectu entis ut sic, ac proinde ens ut sic erit universalius, erit communius, & superius respectu vñtus: ergo non prædicabitur æqualiter de vno, nec convertetur cum illo; ideo enim Deus non convertitur cum ente ut sic, nec ens ut sic æquate prædicatur de Deo, quia Deus quatenus inferius metaphysice respectu entis, participat esse ab ente ut sic: ergo vnum non est attributum entis, quia omne attributum convertitur cum essentia cuius est attributum, & æquate prædicatur de ipsa.

35 Dices positivum ut sic non esse synonymum respectu entis ut sic: sed potius distingui ab illo formaliter, non solum ex parte nominis: sed etiam ex parte obiecti.

36 Sed contra primo, quia per vos positivum prædicatur de ente, & sic est vera hæc propositio ens ut sic, quatenus tale, non est negativum sed formalissime positivum.

37 Tunc sic vel positivum ut sic prædicatur de ente ut æquale, vel ut superius, vel ut synonymum (quia ut inferius non potest prædicari de illo in directa prædicatione, & ideo hæc non est bona prædicatione, animal est homo, substantia est vivens, ens est substantia, quia inferiora de superioribus prædicantur) unde inter illa tria mēbra non datur medium, quare si positivum prædicatur de ente necessario debet aliquo modo ex illis prædicari de ipso; sed positivum non prædicatur ut æquale de æquali, neque ut superius de inferiori: ergo ut synonymum: illa prima propositio est evidens, quia ens ut sic quatenus abstrahitur ab omnibus entibus inferioribus, & ut opponitur nihilo, vel non enti, non est remotio aut carentia positivi, neque est negatio entis ut sic, alias esset suum contradictorium, ac per consequens idem esset, & non esset simul, quod est omnino impossibile, quapropter necessario est affirmatio essentia realis positivæ: ergo ens ut sic est positivum: ergo prædicatur positivum ut sic de ente ut sic, præsertim quia omnia entia positiva particularia sunt essentialiter entia, & positiva, v.g. angelus, Deus, & homo, ita ut nullum particulare repetitur positivum à parte rei quod non sit ens, & nullum ens quod non sit positivum; nam quodcumque positivum, quatenus tale est intelligibile, verum, & bonum, distinguitur à nihilo essentialiter, & à negatione quæ includitur intra nihilum, & ex alio capite est aliqua essentia: ergo homo, Angelus, Deus, & quodcumque positivum, quod reperitur in tota latitudine rerum vel modorum est ens, & quodcumque ens est positivum: ergo conveniunt essentialiter quomodocumque concipiuntur, non solum in ratione entis, sed etiam essentialiter in ratione entis positivi: sed à quacumque convenientia in-

trinseca potest abstrahi aliqua ratio communis secundum id in quo conveniunt illa à quibus abstrahitur, talis ratio: ergo ens illud quod præscinditur ab illis adæquate, & essentialiter est ens positivum, quia ratio abstracta adæquate debet esse adæquate convenientia inferiorum; ideo enim homo ut sic abstrahitur à Petro, & à Paulo non solum est animal, sed etiam animal rationale, quia Petrus, & Paulus à quibus abstrahitur non solum conveniunt in ratione animalis; sed etiam in ratione hominis, qui est animal rationale, sed omnia quæ sunt à parte rei entia, non solum sunt entia quomodocumque, sed necessario positiva, & conveniunt non solum in ratione entis, sed etiam in ratione positivizimo quia sunt entia, sunt positiva, & quia positiva sunt entia, neque possunt concipi ut simpliciter, & absolute entia, quin concipiantur ut positiva, hoc est ut affirmativa essentia; & ut immediate opposita negationi essentia; & e contra, quia sunt positiva absolute debent concipi, ut immediate opposita nihilo, ac proinde ut entia: ergo ratio quæ adæquate abstrahitur ab illis, non solum est ens, sed potius ens positivum: ergo positivum prædicatur de ente.

Prima pars minoris principalis sic demonstratur, quia vnum ut vnum formaliter, quatenus distinguitur ab ente, est positivum; item ipsum ens ut distinguitur ab vno etiam est positivum, & ex alio capite bonum, & verum, quatenus distinguitur ab vno, & ab ente sunt positiva: ergo conveniunt intrinsece in ratione positivi ut sic: ergo ratio positiva ut sic abstrahitur ab ente ut sic, quatenus convenit cum vno vero, & bono, quæ formalissime sunt positiva sicut ens, & distincta inter se formaliter: sed ratio abstracta ab aliquo distincto ab alijs secundum quod cum alijs convenit, non est æqualis respectu illius à quo abstrahitur: sed potius superior propter rationes in hac principali ratione supra positas: ergo ratio positivi ut sic non est æqualis cum ente ut sic: sed potius superior respectu entis ut sic: Sed ex alio capite non potest esse superior respectu entis ut sic, ut nunc probabo demonstrando secundam partem minoris: ergo supposito vestro placito videlicet, quod omnia attributa entis sint positiva, sequitur quod idem sit, & non sit, quod est omnino impossibile; ne ergo hæc dicantur, affirmandum est omnia illa non esse positiva, ut distincta ab ente.

Secunda pars illius minoris sic demonstratur, 39 videlicet quod ens non sit inferius respectu positivi, nec positivum superius respectu illius, quia illud quod vos dicitis esse superius respectu entis ut sic, est subiectum in directa prædicatione entis, v.g. positivum ut sic est ens: sed de nullo superiori potest prædicari directe inferius illius: ergo positivum ut sic de quo prædicatur ens ut sic directe non est superius respectu entis ut sic.

Maiores sic probatur, quia illud positivum ut sic, 40 est verum, quia est intelligibile; verum enim, & intelligibile synonyma sunt; de illo enim scientifice loquimur, & illud definimus essentialiter, & minimum est obiectum cognitionis divine, quia ut ratio evidens demonstrat, & fides catholica docet, asserendum est cognitionem divinam esse infinitam, ac proinde attingere cognoscitive omne quod sine fictione reperitur; positivum autem illud sine fictione est: ergo attingitur à cognitione divina vere sine falsitate: ergo vere intelligi-

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 229

tur à Deo, ac per consequens vere intelligibile erit: ergo verum transcendentaliter erit: ergo veritas transcendentalis de illo prædicatur directe: ergo de ipso positivo directe prædicatur ens, quia de quo prædicatur attributum in directa prædicatione, in eadem prædicatur essentia cum qua convertitur attributum: sed verum est attributum, quod convertitur cum ente vt sic, & verum prædicatur de positivo vt sic directe: ergo de positivo vt sic prædicatur ens directe: ergo iam positum vt sic est subiectum prædicationis entis vt sic directe.

41 Item, quia positum vt sic non est nihil, alias esset negatio universalis totius esse, & sic iam non esset positum vt sic, sed potius esset contradictorium positivi, vnde idem esset, & non esset; esset, quia est positum; non esset, quia esset negatio. Deinde, quia positum vt sic dicitur de prædicatur de Deo, & nihil non prædicatur de Deo: ergo positum vt sic est aliquid: ergo ens, quod etiam probant argumenta omnia facta q. præced. contra Scotum, videtur ibi, quæ hic maiorem evidentiam ingerunt contra adversarios, quia asserunt non dari medium inter ens, & nihil, ita vt sint termini contradictorii ultimi, & universalissimi, supra quos non est alia ratio superior: ergo positum vt sic non est superius respectu entis vt sic, alias ens non prædicaretur de positivo.

42 Ex alio autem capite non est æquale enti vt distinctum ab illo, quia ipsum ens, quatenus distinguitur à positivo, & sub formalissima ratione entis, est etiam positum vt sic, quod supra probavi: sed non dantur duo conceptus obiectivi omnino similes, vt duo animalia vt sic, duæ substantiæ vt sic, duo homines vt sic, quod late demonstratum manet: ergo positum vt sic, quod non est inferius entis vt sic, nec superius respectu ipsius, neque æquale ipsi, vt distinctum ab ipso, erit æquale ipsi enti vt sic, vt synonymum entis, & hæc est consequentia illius syllogismi, vnde se habebunt ens vt sic, & positum vt sic, vt ens, & gladius, ex quo sequitur ens vt sic non habere attributum æquale sibi quod addat supra ipsum ens, positum distinctum ab ipso ente, quia iam darentur duo positiva vt sic distincta inter se; & omnino æqualia, quod est falsissimum, vt ex nuper dictis patet: vnde vt attributa entis sint distincta ab ente, & æqualia ipsi, non debent addere positum, sed negativum, quia si positum addit, erit inferius attributum, quia ens vt sic necessario est superius respectu omnis entis distincti ab ipso, ex respectu omnis positivi, quod aliquo modo differt ab ipso, sicut substantia vt sic necessario est superior respectu cuiuscunque substantiæ distinctæ ab ipsa, & quæ non est synonymum cum illa, quia abstrahitur à quacunque substantia distincta à substantia vt sic.

43 Ultimo arguitur contra solutionem nuper tractatam, quia si vnum esset positum distinctum ab ente, & ens esset positum distinctum ab vno; vnde colligeretur vnum esse attributum, & ens essentiam illius: si quidem si sunt duo positiva vt sic, similia omni modo sine aliqua diversitate inter se, tam perfectum hoc positum in ratione positivi, sicut aliud nulla potest dari ratio cogens ad asserendum hoc esse essentiam illud attributum, vel contra, v. g. si daretur duplex animal vt sic, aut duplex homo vt sic, nullus cordatus pos-

set dicere vnum ex illis esse essentiam, & aliud esse passionem, seu attributum, quia non datur maior ratio vnius quam alterius, & quia omnino similia sunt, non possunt æquiparari vt prius, & posterius, vt vnum sequens aliud, alias sicut tu asseris hoc esse prius, illud posterius, possem pro meo libito dicere è contra evenire: ergo falsum est dicere quod vnum sit positum, ne omnia illa absurda sequantur, quod idem sit superius, & non superius, idem sit æquale, & non æquale, vel quod procedatur in infinitum, vel tandem quod ens sit ratio ultima positiva, & abstracta ab omnibus positivis, & quod non sit talis, sed alia datur, nempe præcisa ab ente & vno, & quod non sit abstracta; siquidem de illa abstracta prædicatur iterum ens, quæ omnia absurda adhuc per rationem non possunt esse aut subtrahi, siquidem reducuntur ad illud principium: impossibile est idem simul esse, & non esse, quod etiam secundum rationem valet.

Respondent Adversarij dicendo positum 44 vnius quod superaddit supra ens aut enti non esse synonymum respectu entis vt sic, quia positum entis est aptitudo ad existendum; positum autem vnius est idem conceptus entis, propterea connotat divisionem actualem, vt oppositam sibi.

Sed hæc solutio iam manet labefacta, argumentis supra factis præcipue illis, quibus probatur ex sententia adversariorum sequi positum vt sic esse superius, & non superius, & c.

Secundo, quia illud positum, vt distinguitur ab ipso ente, vel repugnat existere vel non repugnat existere; non enim datur medium inter hæc duo contradictoria, quapropter necessario vnum ex illis debet verificari de positivo vnius propterea distinctum ab ente: sed non potest verificari de illo quod repugnet existere: ergo dicendum est non repugnare existere: ergo illud positum quod fingitis distinctum, non distinguitur ab ente, sed potius est ipsissima ratio entis. Vnde solum erit synonymum entis, quia solum nomen illius distinguitur à nomine entis.

Minor illa sic demonstratur, quia illud positum 46 essentialiter, & in suo primo conceptu adhuc quatenus per vos distinguitur ab ente, distinguitur etiam à chymera, & non est impossibilis, sed potius essentialiter possibile est: ergo non repugnat existere: ergo ens in suo primo conceptu essentiali, quia in sententia omnium, & præcipue in sententia ipsius Patris Hurtado non repugnare existere est definitio entis, & hæc definitio convenit omni non entis contradictorio, & immediato opposito non entis ita vt per illam definitionem solum distinguatur essentialiter possibile ab impossibili, ens reale à nihilo, & à non ente; vnde ens distinguitur à non ente, seu à nihilo, & ab impossibili, quia ens non repugnat existere, & impossibile seu nihilum repugnat existere.

Ergo si positum illud, quod addit vnum supra 47 ens distinctum ab ente in suo conceptu non est impossibile, & non est repugnans existere: ergo possibile: ergo illi convenit definitio entis vt sic: ergo est ens vt sic: ergo non distinguitur ab ente vt sic: ergo est ipsum ens vt sic; vnde erit synonymum illius, sed attributum non potest esse synonymum essentiae; sed distinctum ab illa: ergo nullo modo potest attributum entis esse positum; ergo est negativum.

- 48 Confirmatur, quia illud positivum vnius quod superaddit vnum supra ens abstrahitur ab omni positivo, vel non abstrahitur ab omni, sed ab aliquibus solum; si ab aliquibus solum: ergo minus extenditur quam positivum ut sic, quia positivum ut sic abstrahitur ab omni positivo; unde extenditur, ad omne particulare positivum, sicut animal ut sic extenditur ad omne animal, quia abstrahitur ab omni animali: unde homo ut sic vel equus ut sic non extenduntur tantum quantum animal ut sic, quia animal ut sic abstrahitur ab omni animali, & equus ut sic non abstrahitur ab omni animali, sed solum ab aliquibus animalibus, scilicet inhihibilibus, & ideo equus ut sic non potest equari cum animali ut sic, neque converti cum ipso, quia ex eo quod latius pateat animal ut sic, universalis est quam equus ut sic, ratione cuius incapax est ut adaequetur cum equo ut sic, & sic impossibile est quod equus ut sic convertatur cum animali ut sic, & praedicetur adaequate de ipso: sed positivum vnius ut sic non abstrahitur ab omni positivo ut sic, sed solum ab aliquibus positivis, & positivum ut sic abstrahitur ab omni positivo: ergo positivum ut sic est universalis, & latius patet quam positivum vnius ut sic, ac proinde positivum ut sic non convertetur cum positivo vnius ut sic, ac proinde positivum vnius non erit attributum positivi ut sic.
- 49 Si autem positivum vnius abstrahitur ab omni positivo sub omni latitudine positivi: ergo est positivum ut sic formalissime adhuc per rationem sine ulla distinctione à positivo ut sic: ergo non est attributum positivi ut sic, quia idem omnino non potest esse attributum sui ipsius, quia inter attributum, & essentiam debet dari distinctio: sed inter positivum ut sic, & positivum ut sic nulla potest dari distinctio, alias darentur duo positiva ut sic quod supra demonstravimus esse falsum: ergo positivum vnius non abstrahitur ab omni positivo: sed solum ab aliquibus positivis, scilicet à connotationibus oppositis divisioni, & sic erit aliquod positivum ut sic.
- 50 Tunc sic de illo positivo ut sic abstracto ab omni positivo interrogo, an sit indivisum in se an sit verum, seu intelligibile saltem à Deo, an sit bonum vel non; hoc secundum non potest dici, quia positivum ut sic ita dicitur indivisibile in se sicut ens: ergo est vnum ut ens, item non potest negari quod sit verum cum sit intelligibile à Deo ex eo quod actu intelligatur ab ipso, item est bonum quia est perfectio esse positivum, & ideo formaliter reperitur in Deo, in quo non reperitur nisi perfectio: ergo non potest negari quod positivum ut sic sit verum bonum, & vnum, praeterea non potest dici quod positivum ut sic repugnet existere: ergo sine dubio dicendum est positivum ut sic esse ens ut sic, praecipue quia ens ut sic est conceptus non negativus sed affirmativus: ergo positivus, & sic immediate opponitur negationi ut sic adaequate: ergo ens ut sic, & positivum ut sic non sunt duo conceptus obiectivi, sed vnus, & idem formalissime, & solum distinguuntur ut synonyma, sed positivum ut sic (ut iam demonstratum manet ex eo quod abstrahitur ab omni positivo, quia ab omnibus convenientibus in aliqua ratione potest abstrahi talis ratio: cum ergo omnia positiva quae reperiuntur in omni latitudine positivi convenient in ratione positivi, inde est quod positivum ut sic debeat abstrahi ab omni positivo, quatenus talis est

universalis, & communis, ac proinde non convertitur cum aliquo positivo ut sic abstracto ab aliquibus positivis, & non ab omnibus, ac proinde non debet converti cum vno si positivum est: sed potius latius debet patere quam illud: ergo etiam ens ut sic non potest converti cum vno ut sic si est positivum: sed vere convertitur quia est haec vera praedicatio ens est vnum, vnum est ens: ergo necessario sequitur, v.g. num ut sic non addere supra ens aliquod positivum, sed necessario debet addere negationem, quae quia non est inferior entis ut sic, aut positivi ut sic non est inconvertibilis cum positivo, & ideo potest esse aequalis cum illo, & constituere attributum ipsius.

SVBSECTIO III.

Tertio oppugnatur particulariter, & in specie solutio Adversariorum.

Tertio sic insurgo contra connotationem illam oppositam divisioni, quam asserunt adversarij esse constitutivam vnius; nam connotatio illa ut ait Divus Thom. 1. p. q. 11. art. 1. in corp. & ad primum est quid negativum: ergo id quod constituit vnum formalissime est negatio, & non positivum propter assertum Divi Thomae, & ratio est, quia illa connotatio est connotatio multitudinis: sed connotatio multitudinis non connotat ipsam admittendo illam: ergo negando ipsam, & excludendo illam à se: ergo connotatio est negatio multitudinis.

Dicunt adversarij illam connotationem non esse exclusionem multitudinis positivae, & entitativae, sed formalitatis multitudinis, quae divisio dicitur ac proinde negatio est: ergo talis connotatio debet esse positiva, & non negativa.

Contra, quia illa divisio quae negatur per illam connotationem vel est divisio formalis, quae idem est, ac formalis carentia unionis, aut est divisio quae est carentia identitatis inter illa quae plura dicuntur, vel solum est fundamentalis divisio quae solet vocari materialis entitatum multitudo, quae divisae dicuntur, & terminatae.

Si primum, vel vnum importat illam divisionem formalem ut rationem formalem constituendi suum conceptum, & distinguendi illum saltem inadaequate à conceptu entis, vel solum importat illam ut terminum extrinsecum alterius rationis formalis, quae formaliter constituit vnum, non primum, quia de ratione essentiali vnius esset importare carentiam unionis, vel identitatis partium rei quam denominat vnum quod est constitutum multitudinis formaliter, quae opponitur unitati, ac proinde ipsa unitas sibi opponeretur, & destrueret se ipsam, quod est omnino falsum.

Non secundum, quia ipse P. Hurt. nullā aliam, rationem formalem agnoscit quae superaddatur conceptui entis, & eius terminus esse possit talis divisio illa formalis, si secundum illud principale supra positum in illa distinctiva propositione dicitur: ergo vnum formaliter importat negationem; patet consequentia, quia vnum formaliter non importat ipsam multitudinem materialem ut constituentem formalissime ipsam unitatem ut unitas est, quia vnum quae vnum est, formaliter dicit negationem multitudinis: ergo importat formaliter ipsam multitudinem materialem ut terminum negatum per illam, & sic formaliter dicit negationem

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 231

negationem vnius, quia quando aliquid pertinet ad aliquod ens vt terminus alicuius connotationis, relationis vel negationis, ipsa relatio connotatio, vel negatio talis termini pertinent ad tale ens ad quod pertinet vt terminus id de quo loquimur, v. g. quia genitum vt terminus pertinet ad generantem, relatio Paternitatis, cuius terminus est genitum pertinet formalissime ad constitutionem generantis in esse patris; item quia lux pertinet vt terminus negativus aëri tenebroso, ipsa negatio lucis quæ tenebræ dicuntur, pertinet formaliter ad constituendum aërem in esse tenebroso, & idem est in cæco respectu visus, & cæcitatibus; sed multitudo aut pluralitas fundamentalis pertinet ad vnum vt terminus negatus per illud: ergo negatio talis multitudinis formalissime pertinebit ad constitutionem vnius: ergo vnum formaliter constituitur per negationem multitudinis, quæ entitas positiva est.

56 Tercio sic efficacius insurgo, quia illa connotatio divisionis quæ indivisio dicitur non est omnis connotatio, quia distinguitur à connotatione relationis prædicamentalis, nam relatio prædicamentalis licet connotatio sit, est connotatio per modum ordinis quod non habet illa connotatio, quæ per vos non est ordo formalis, ac proinde non est relatio prædicamentalis præterquam quod connotatio ista unitatis, & connotatio relationis prædicamentalis habent distinctos terminos; nam connotatio unitatis habet pro termino divisionem quæ per vos est negatio, relatio autem prædicamentalis non habet pro termino negationem; sed potius positivam entitatem actu existentem: ergo illæ connotationes distinguuntur, item connotatio divisionis in ente non est connotatio relationis transcendentalis vt est materia ad formam substantialem, & c. ergo tria hæc genera connotationum sunt diversa inter se, sed non sunt ita diversa vt non convenient in ratione connotationis positivi vt sic: ergo ab omnibus illis potest abstrahi ratio communis connotationis positivæ vt sic, quæ sit superior respectu omnium illarum connotationum.

57 Tunc sic, de illa connotatione vt sic præcisa ab illis tribus, prædicatur essentialiter ens positivum vt sic, nam illa connotatio datur à parte rei, & existit vere, ac proinde non repugnat existere, item est intelligibilis: ergo est verum ens reale; sed est conceptus affirmativus, & non negatio, quia à positivis non abstrahitur conceptus negativus: ergo talis connotatio vt sic abstracta est ens positivum, de illa enim interrogo an sit æqualis enti, vel inferior respectu illius: si inferior: ergo connotatio divisionis à qua abstrahitur illa à fortiori erit inferior respectu entis vt sic, & ens vt sic erit superior, quia quod est superior respectu alicuius, necesse est vt etiam sit superior inferiori illius, v. g. quia substantia est superior respectu animalis, & animal est superior respectu hominis necessario, & à fortiori sequitur quod substantia sit etiam superior respectu hominis; sed ens vt sic est superior respectu connotationis vt sic abstractæ, à connotatione constituyente vnum, & connotatio vt sic est superior respectu illius connotationis constituentes vnum, quia prædicatur non solum de connotatione divisionis; sed de alijs connotationibus etiam ergo de primo ad ultimum ens est superior respectu connotationis constituentes vnum: ergo talis connotatio addita super ens non potest

constituere attributum entis, sed potius aliquod inferius entis, v. g. quia perfectitas est inferior respectu entis vt sic, & additur enti vt sic, non constituit attributum æquale enti; sed potius constituit substantiam quæ est inferior respectu entis vt sic, & ratio est, quia perfectitas non est omnis positiva ratio, sed aliqua; vnde addita supra ens non constituit æquale enti; sed inferius respectu illius.

Nec potest talis connotatio abstracta à connotatione divisionis esse æqualis enti vt sic, quia connotatio illa non est ipsa essentia entis vt sic, sed potius per vos est ratio positiva distincta ab ente, & positiva vt sic; sed si esset æqualis positivo vt sic aut enti, esset aliud positivum vt sic quod supra late refutavimus: ergo non est æqualis illi. Sed demus connotationem vt sic abstractam à connotatione constituyente vnum, & à connotatione relationis, & c. esse æqualem enti vt sic, necessario sequitur ens vt sic non esse æquale connotationi constituyente vnum, quia quando aliqua ratio est æqualis alteri, & convertibilis cum illa, non potest esse æqualis cum inferiori talis rationis quæ sibi est æqualis, v. g. quia animal vt sic est æquale cum viventi sensibili, & vivens sensibile non est æquale respectu hominis, sed superius etiam animal vt sic debet esse superius respectu hominis, & c. quia homo est æqualis respectu risibilis, & risibile est superius respectu Petri, homo non potest esse æqualis Petro; sed potius debet esse superior respectu illius, sed ens est æquale respectu connotationis vt sic quæ est superior respectu connotationis constituentes vnum: ergo ens est superior respectu connotationis constituentes vnum: ergo non constituit attributum.

Efficacius hoc videtur, quia illa connotatio quæ æqualis est cum ente per vos non distinguitur realiter ab ipso ente, sed tantum per rationem: atqui ita distinguitur vt magis exprimat rationem entis: ergo est magis expressio entis vt sic: patet consequentia, quia definitio, v. g. hominis est adæquata affirmativa expressio hominis, & ideo dicimus homo est animal rationale, & ideo definitio solet sic definiti, est oratio adæquate exprimens essentiam rei: ergo hæc quæ sic se habent, esset definitio entis, quod autem non possit esse definitio, sic patet, quia definitio est de essentia definiti, sed attributum alicuius non est de essentia illius: ergo attributum non potest esse definitio entis: sed si est positivum est definitio; ergo est definitio, & non definitio simul; vnde idem erit, & non erit simul: ergo ne hæc absurda sequantur, dicendum est vnum non esse connotationem formaliter positivam divisionis.

Quod amplius videtur, quia connotatio illa quæ indivisio dicitur, opponitur immediate divisioni vt vos asseritis; ergo indivisio est negatio non aliquid positivum: patet hæc consequentia, quia divisio est relatio formaliter, ac proinde est quid positivum; sed per vos indivisio opponitur divisioni: ergo opponitur relationi; sed omne quod opponitur relationi formaliter aut est positiva relatio vel negatio relationis; sed indivisio per vos quæ opponitur divisioni non est relatio: ergo est negatio relationis: ergo vnum constituitur per negationem, & non per positivum.

Quod autem divisio ultimo, & formaliter sit relatio sic probatur, quia divisum vt divisum actu,

actu, & formaliter non est ad se, sed ad alium terminum, & ita quando actu, & formaliter comparatur divisum, debet comparari cum alio à quo est divisum, quia divisum non est divisum à se, sed ab alio à se distincto; unde divisum ut divisum formalissime non potest concipi sine alio à quo dividitur, unde si detur una sola res in univervo per impossibile, & non detur aliud, non potest dici illa divisa actu, & formaliter, sicut non existentibus duabus rebus non potest dici una diversa divisa, & distincta ab alia actu & formaliter, & ideo non potest dici Petrus actu divisus, & separatus formaliter à creatura quæ nullo modo est, & potest esse, quia respectu illius, quod non est nulla denominatio formalis est; itaque res divisa actu, & formaliter petit, & entitatem in qua fundetur, & terminum extrinsecum existentem, distinctum à re divisa respectu cuius res denominatur intrinsece divisa: ergo divisio formaliter petit omnes condiciones requisitas ad relationem: ergo est relatio.

Declaratur hoc exemplo manifesto, ideo enim Paternitas est relatio, quia necessario petit fundamentum existens cui innitatur terminum actu existentem ad quem referatur, sine quibus nec esse neque concipi potest: sed etiam divisio actualis, & formalis petit actu subiectum quod denominet, & terminum extrinsecum à quo dividatur, & in ordine ad quem denominetur divisum, sine quibus nec esse neque concipi potest divisio actualis, & formalis: ergo divisio actualis, & formalis est relatio.

62 Vbi advertit omnes concedere relationem distinctionis, & divisionis, sicut concedunt relationem diversitatis, & dissimilitudinis, itaque licet concedatur negatio quæ detur inter divisa separata, & distincta, nihilominus ex vi talis negationis existentis in re distincta, & divisa resultat relatio divisionis, distinctionis, & separationis, per quam refertur res distincta divisa, & separata ad terminum illum actu existentem, à quo dividitur, distinguitur, & separatur res illa quæ divisa, & distincta dicitur, ita ut talis relatio petat essentiam seu entitatem illius pro ratione fundandi negationem seu carentiam unionis, aut identitatis.

63 Itaque supra entitatem indivisam primo advenit negatio, & post negationem ultimo datur, & resultat relatio divisionis tanquam ultima formalitas; nam sicut anima rationalis uno est ultima formalitas compositi, per quam ultimo, & formalissime componitur, & constituitur in ratione essentiali compositi oppositi rei simplici essentialiter, & physice, quia talis uno postremo, & ultimo advenit supra materiam, & formam, ita ut nulla alia formalitas adveniat post adventum unionis, item suppositivitas est ultima formalitas in ordine substantiali, quia post illam nulla alia substantialis formalitas advenit: sed potius præsupponuntur omnes ante illam, & illa sequitur ad omnes: sed relatio distinctionis, & divisionis est formalitas quæ ultimo advenit supra rem divisam, ita ut omnes formalitates distinctæ ab ipsa præsupponantur in re divisa ante relationem divisionis, & post omnes illas præsuppositas advenit talis relatio ultimo, & postremo: ergo talis relatio est ultima formalitas divisi.

64 Dices talem relationem, quia prædicamentalis est non esse primario intentam à natura: sed per

accidens resultare præsupposita negatione supradicta, & ideo non esse computandam inter formalitates divisi.

Sed contra manifeste, quia etiam paternitas, 65 & Maternitas sunt relationes prædicamentales, & nihilominus computantur inter proprias, & ultimas formalitates generantium, & ideo paternitas, & maternitas per se constituunt generantem in esse patris, vel matris, quæ formalitates relationis prædicamentalis sive à metaphysica, sive à theologia maxime habentur, & ideo à metaphysicis data opera agitur de illis, & unum integrum prædicamentum ex illis componitur, de quo latissime controversatur ab ipsis metaphysicis, & latissimas ipsi ac difficillimas quaestiones texunt de prædicamento relationis; fides autem maxime habet in mysteriis nostræ fidei, & sic agendo de beata Virgine definit expresse ipsam esse matrem Dei sub nomine relativo matris; imo loquendo de divinis personis explicat data opera non solum relationes transcendentes Patris, Filij, & Spiritus sancti; sed etiam relationem expiratoris activi quæ prædicamentalis, vel quasi prædicamentalis est: ergo relatio prædicamentalis quæ resultat in diviso non est flocci pèdenda: sed potius maxime habenda, imo anteponenda negationi; tum quia quæcumque formalitas positiva ex eo quod positiva sit, est perfectior negatione; tum quia quæcumque formalitas positiva est ratio fundandi talium relationum, quia tales relationes sunt positivæ formalitates, & illa ratio fundandi est negatio, & ideo dñ agimus de diverso opposito, & dissimili, anteponimus relationes negationibus, & sic potius data opera agimus de illis quam de his, tum etiam, quia relatio est ultima formalitas divisi, & negatio est quasi materialis comparata cum relatione, quia est fundamentum illius, & fundamentum est quasi materiale respectu rei fundatæ: ergo ultima, & præcipua formalitas in diviso est relatio divisionis, quæ resultat in ipso ratione negationis, vel identitatis vel conjunctionis: ergo divisio formaliter ultimo, & perfecte non est negatio, sed positivum.

Et confirmatur, quia in divinis conceptus ille 66 qui non est ad se, sed ad alium terminum, realiter distinctum, necessario est conceptus relativus, cum autem oppositio, & distinctio sit in divinis, v.g. in Patre non conceptus absolutus, & ad se, sed ad Filium, & ad Spiritum Sanctum, necesse est ut talis oppositio, distinctio, & divisio sit conceptus relativus: atqui in omnibus rebus, divisio non est conceptus absolutus, & ad se, sed ad alium existentem: ergo est conceptus relativus.

Quod autem omne quod opponitur relationi, 67 sit relatio vel negatio, patet manifeste, quia omne quod potest opponi relationi, debet esse positivum, aut negativum (loquor de oppositione relativa non determinativa: sed non positivum absolutum, quia inter absolutum, & relativum non datur relativa oppositio formalis, ut videtur in Paternitate, quæ opponitur relative formaliter non genito, sed filiationi: ergo est positivum relativum, vel si non est erit negatio, v.g. filiationi opponitur paternitas, aut negatio filiationis: ergo quicquid opponitur formali oppositione relationi, aut est negatio illius aut est altera relatio.

Tunc

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 233

68 Tunc sic, vnum vt vnum, non est relativum formaliter, quia vnum vt vnum in se, & respectu sui est, & sic nunquam definitur in ordine ad aliud; ergo vnum vt vnum immediate non opponitur diviso formaliter vt tali, quatenus est relativum relative; ergo opponitur negative; ergo vnum formalissime constituitur in suo esse per negationem.

69 Dices vnum vt vnum non opponitur relationi divisionis, sed negationi quæ est ratio fundandi talis relationis.

70 Sed contra, quia per vos vnum vt vnum non debet opponi multitudini materiali, & fundamentalis, sed vltimæ formalitati multitudinis, vnde asseritis contra Patrem Suarez, vnitatem seu divisionem non opponi pluralitati secundum entitatem illius, neque secundum terminos positivos talis pluralitatis, quia hoc omne dicitur esse materiae multitudinis, vnde asseritis necessario opponi debere negationi, quæ vltima formalitas est in entitatibus divisis, & pluribus; sed negatio non est vltima formalitas pluralitatis: sed potius est ratio fundandi respectu vltimæ formalitatis, quæ est relatio divisionis; nam sicut in diversis resultat relatio diversitatis, & in dissimilibus, relatio dissimilitudinis, & in oppositis relatio oppositionis, ita similiter in divisis separatis, & distinctis resultat relatio divisionis, & distinctionis, seu separationis entitativæ, quæ habet pro fundamento ipsam entitatem rei, quæ divisa dicitur, & pro ratione fundandi negationem, sicut relatio diversitatis habet pro fundamento entitatem diversam, & pro ratione fundandi negationem per quam separatur à re diversâ; ergo sicut vltima formalitas oppositi diversi, & dissimilis, neque est entitas ipsa, neque negatio consequuta ad talem entitatem, ratione cuius res diversa non est illa à qua diversa dicitur, sed potius relatio diversitatis, quæ petit pro ratione fundandi ipsam negationem; ita similiter vltima ratio formalis divisi vt divisi, nec erit entitas divisa, quia hæc est fundamentum divisionis, neque negatio identitatis aut vniionis, quia hæc est ratio fundandi relationem divisionis, sed potius erit ipsa relatio, quæ vltimo advenit supponendo entitatem, & negationem dictam, nam id quod vltimo omnium advenit, est vltima formalitas: ergo vnum per indivisionem formalissime & vltimo opponitur relationi divisionis, licet præsuppositive opponatur negationi, & entitati; patet consequentia, quia indivisum, & divisum, debent opponi in vltimis formalitatibus, & non solum in fundamentis illarum (alias etiam posset optime dicere aliquis eo modo quo asserit Suarez, vnitatem non opponi negationi, quæ est formalitas multitudinis per vos, sed potius entitatibus positivis terminatis, quia non est maior ratio, quare vnitatem opponatur vni fundamento, quam alteri si referatur via, & aditus ad affirmandum non vltimæ formalitati, sed fundamento opponi vnitatem, quia non est maior ratio vnius fundamenti quam alterius) sed vltima formalitas fundata in entitate, & in negatione est relatio divisionis: ergo vnitatem formalissime, & vltimo opponitur relationi divisionis: ergo per vos debet esse ratio illa per quam opponitur negatio, & non positiva ratio, quia supposito quod talis formalitas vnitatis non est relativa, debet esse negativa, quia relationi non opponitur formalissime nisi negatio, aut relatio.

R. P. Ildup. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

SVBSECTIO IV.

Varie solutiones Adversariorum oppugnantur.

Respondent adversarij ad nostram principalem rationem, his verbis: Deus habet attributa æqualia sibi, licet sint positiva, & solum distinguantur per maiorem expressionem ab ipso Deo: ergo similiter potest ens vt sic positivum vt sic, habere attributa æqualia sibi, etiam si sint positiva.

Sed contra, quia Deus est positivum particulare, & particulare ens, ac proinde non est ens vt sic, nec positivum vt sic, ratione cuius non est ratio superior abstracta ab omni ente, & ab omni positivo, ratione cuius etiam non habet pro inferiori omne positivum particulare, adhuc per rationem distinctum à Deo, eo modo quo positivum vt sic habet pro inferiori, à quo abstrahatur, & respectu cuius sit superius quodcumque positivum, & ideo nullum potest dari æquale positivo vt sic, quod sit positivum, distinctum ab ipso adhuc per rationem: ergo Deus qui est aliquod particulare positivum, potest habere aliquod positivum particulare, distinctum ab ipso per rationem æquale ipsi, & convertibile cum ipso, & quod adæquate prædicetur de illo, quia vnum particulare ens, optime potest habere aliquam rationem distinctam à se æqualem sibi, quia non abstrahitur ab omni particulari ratione positiva: sed ens vt sic, seu positivum vt sic, non est particulare positivum: sed potius ratio abstracta ab omni positivo, ac proinde est omne positivum, seu universale positivum, & sic debet comprehendere sub se, tanquam superius, quodcumque positivum, & per consequens non potest habere positivum distinctum per rationem à se distinctum æquale sibi, quia positivum vt sic, quatenus abstrahitur ab omni positivo, est superius respectu omnis positivi distincti à se: vnde solum synonymum positivi vt sic, vel eius definitio possunt esse æqualia positiva vt sic, quare si vnum est positivum æquale positivo vt sic, aut est synonymum illius, aut est definitio ipsius: atqui vnum non est definitio positivi vt sic, alias non esset attributum, sed essentia illius: ergo si est positivum æquale erit synonymum positivi vt sic, & non attributum eius, sicut ensis non est attributum gladij, sed synonymum illius; tunc enim aliqua sunt synonyma quando significatum vnius nominis est significatum alterius, sed significatum positivi vt sic est habens esse positivum, & affirmativum vt sic, & immediate oppositum negationi, & significatum vnius vt sic est affirmativum esse, & immediate oppositum negationi: ergo est synonymum positivi.

Vergetur, ideo Deus non potest habere pro attributo aliquam perfectionem distinctam realiter à se, quia Deus est superior in essentia & perfectione, omni perfectione realiter distincta à se; quare quod distinguitur à Deo realiter, & non est Deus à parte rei, necessario est inferius Deo à parte rei, & quia est inferius non est æquale ipsi, implicat enim idem respectu eiusdem esse æquale, & esse inferius, quia autem Deus per rationem non est superius omni perfectione, quia per rationem dantur perfectiones increate di-

G g finitæ

distincta à Deo, possunt esse æquales ipsi Deo, quia Deum per rationem partimur, & distinguimus in varias formalitates, & attributa, ideo per rationem ponimus in Deo attributa distincta à Deo æqualia illi.

73 Sed ens adhuc per rationem est superius omni positivo, quia abstrahitur ab omni: ergo non potest habere aliquod positivum æquale sibi distinctum à se, & quod non sit synonymum neque definitio illius, sed attributum eiusdem; itaque unum particulare ens potest habere alia particularia entia distincta à se, æqualia sibi, quia particularia, eo quod non comprehendant sub se omnia, possunt esse plura distincta inter se: sed positivum ut sic comprehendit sub se omnia positiva: ergo non potest habere alia positiva distincta à se æqualia sibi, quia positivum ut sic est universale, & universale ut tale non multiplicatur in alia sibi similia, ut iam supra demonstravimus, dividitur autem per contractionem in sua inferiora, quæ plura possunt esse, quia particularia, ut patet ex dictis in *Logicæ tractatu de Universalibus*.

74 Iterum Respondent adversarij, dicentes positivum ut sic non posse præscindi ab uno, quatenus convenit cum vero, & bono, ex eo quod omne quod præscinditur debeat abstrahi ab inferioribus realiter distinctis, & non solum distinctis per rationem, & sic negant positivum ut sic esse superius respectu unitatis.

75 Sed contra primo, quia præcisio per rationem solum petit plura distincta convenientia inter se, ut ab eis præscindatur illa ratio convenientia, sive plura sint realiter distincta, sive solum per rationem, quia sicut præcisio est per rationem; ita sufficit ut plura per rationem sint talia, & quod habeant convenientiam inter se, & ideo axioma illud receptum à logicis, & metaphysicis, videlicet quod à quacunque convenientia intrinseca, possit præscindi ratio talis convenientia, non exprimit in particulari distinctionem realem inter convenientias; sed solum explicat convenientiam illorum quomodocunque illa distinguantur, quis enim prohibet ut à triplici ente rationis abstrahatur ratio entis rationis ut sic, quod facit metaphysicus abstrahendo à quocunque ente rationis in particulari ens rationis ut sic, de quo in generali & in universali data opera agit.

76 Item à prædicamento actionis, & passionis abstrahit rationem accidentis intrinseci, quod prædicatur essentialiter de actione, & passione, & distinguit illud à prædicamento substantiæ, & nihilominus actio, & passio solum distinguuntur per rationem, & minime à parte rei, ut ipsi adversarij, cum quibus pugnamus, fatentur: ergo ut abstrahatur aliqua ratio metaphysica ab aliis convenientibus, non est necesse ut talia distinguantur à parte rei; sed solum sufficit, ut sint realia, & per rationem distincta, & plura: Item in sententia P. Suarez abstrahitur à relatione similitudinis, & dissimilitudinis, quæ dantur in eadem albedine respectu nigredinis, & aliterius albedinis, & à relatione identitatis, quæ etiam datur in albedine relatio ut sic, quæ constituit prædicamentum relationis, tanquam genus, & proprium universale, & nihilominus in sententia huius Authoris, & omnium ipsius vestigijs insistentium, tales relationes non distinguuntur à parte rei; sed solum per rationem; nam

omnes relationes secundum Patrem Suarez identificantur cum immediato fundamento, & sic inter se etiam debent identificari, quia quæ sunt eadem unitate, sunt eadem inter se.

Clarius, in divinis dantur quatuor relationes, scilicet Patris, Filij, & Spiritus Sancti, & spiratoris activi, à quibus omnibus, ut late docet Pater Suarez, p. tract. de Trin. cum communi sententia Theologorum, potest abstrahi relatio ut sic divina, & nihilominus relatio spiratoris activi, non distinguitur realiter: sed solum per rationem à relatione Patris, & Filij; ergo abstractione rationis alicuius superioris non impedit identitas realis, quando datur distinctio per rationem inter illa quæ convenient, & ideo perfectio ut sic abstrahitur ab omni perfectione tam creata, quam increata, quia omnes habent in se conceptum perfectionis, licet Iustitia, & misericordia divina, à quibus etiam abstrahitur perfectio ut sic non distinguantur realiter; sed solum per rationem; ratio videtur à priori, quia præcisio per rationem est cognitio unius formalitatis expresse non cognita alia: sed ad huiusmodi cognitionem sufficit distinctio per rationem quæ datur inter illas formalitates: ergo præcisioni non obstat identitas realis, dum tamen datur inter illa, à quibus præscinditur distinctio rationis.

Quod evidenter convincitur; nam ratio entis per vos non distinguitur realiter ab ipsis, & nihilominus præscinditur ab illis: ergo præcisio potest dari inter res quæ identificantur à parte rei, & solum per rationem distinguuntur; ideo enim metaphysicus præscindit divinitatem à divinis relationibus, in demonstratione metaphysica, quæ cognoscit evidenter Deum, & minime potest cognoscere tres divinas relationes, quia tres illæ divine relationes habent divinitatem, etiam si non distinguantur ab illa neque in divinitate, sed solum per rationem; ergo ut aliquod præscindatur ab alio, non est necesse quod convenientia in illa ratione distinguantur realiter, sed sufficit distinctio rationis cum fundamento in re.

Dices præcisioni rei universalis officere, & ob stare identitatem realem eorum quæ conveniunt in tali ratione, & ideo licet possit præscindi divinitas à relationibus, non præscinditur ut conceptus universalis, quia divinitas non est divisa realiter in tribus divinis personis.

Sed contra manifeste, quia ratio quare divinitas non abstrahitur ut quid universale, est, quia divinitas ut talis includit singularitatem, individuationem, & eceitatem, nam Deus essentialiter est individuus, & singularis; unde si Deus de suo conceptu formali non esset individuus, sine dubio præscinderetur ut conceptus communis, etiam si inferiora non distinguerentur inter se realiter, ut patet ex exemplis adductis, quapropter ratio substantiæ ut sic, & ratio entis ut sic, & essentia ut sic est conceptus communis actioni, & passioni, quia præscinditur ab illis, quatenus conveniunt in illa ratione, & ex suo conceptu essentiali, non includit individuationem, & singularitatem, etiam si talia inferiora non distinguantur realiter, sed solum per rationem, ut videre est etiam in perfectione ut sic, quæ abstrahitur à Iustitia, misericordia, intellectu, voluntate, & reliquis perfectionibus divinis, quæ est communis communitate logica, etiam si inferiora, de quibus prædicatur, & ad quæ contra-

Quaest. II. Quid addat Vnum supra ens. 235

hinc, non distinguantur realiter ut supra dixi: ergo.

81 Sed supponamus distinctionem per rationem non sufficere ad hoc ut aliquid abstractum ab aliquibus sit ratio communis, & superior; nihilominus tamen quaecumque distinctio à parte rei sufficit ad hoc, ut ratio præcisa sit superior respectu illorum, à quibus præcinditur per convenientiam quam habent inter se: sed attributa omnia entis, quatenus positiva sunt, non solum distinguuntur per rationem: sed etiam fundamentaliter à parte rei; nam eo ipso quod per rationem ratiocinatum distinguuntur formaliter, debent etiam distingui realiter virtualiter, seu fundamentaliter; nam in hoc distinguitur distinctio rationis chimerica; seu distinctio rationis ratiocinantis à distinctione rationis ratiocinatae, quia prima nullum habet fundamentum à parte rei, secunda vero habet illud, quæ ut supra demonstravimus, est distinctio virtualis seu fundamentalis.

82 Ergo ratio communis abstracta ab attributis, quatenus conveniunt in ratione entis positivi ut sic, quæ est ratio positiva ut sic, erit superior respectu illorum, & illa erunt inferiora respectu positivi ut sic.

Quod autem distinctio virtualis à parte rei sufficiat ad præcisionem rationis superioris, patet; nam distinctio virtualis est sufficiens, ad hoc ut tales formalitates sint distinctæ, sint subiecta prædicatorum realium contradictione, & contrarie metaphysice oppositorum, quod magis est quam quod vnum ex illis sit superius, & alterum inferius, quæ solum sunt formalitates per rationem oppositæ. Unde quod potest, & magis potest, & minus: sed distinctio virtualis potest esse sufficiens ut vna formalitas conveniat realiter, & altera non conveniat realiter: sed potius differat sine vlla implicatione, licet secundum se maiorem oppositionem habere videantur, quam ratio superior, & inferior per rationem: ergo à fortiori erit sufficiens distinctio virtualis inter aliqua quæ similia sunt, ut per rationem possit abstrahi ratio aliqua quæ sit superior per rationem respectu illorum à quibus abstrahitur.

83 Clarius videtur, quia à parte rei talia attributa distinguuntur virtualiter, aut fundamentaliter: ergo sunt plura à parte rei virtualiter; atqui non sunt dissimilia in ratione positiva; sed potius quatenus distinguuntur virtualiter conveniunt, & assimilantur in ratione positiva ut sic, quia sicut vnum habet rationem positivam, ita etiam verum, & bonum, quæ ratio indicat assimilationem inter talia attributa: ergo illa conveniunt in ratione positivi ut sic; sed ab omnibus convenientibus in aliqua ratione, potest abstrahi talis ratio in qua conveniunt, quæ sine dubio ut sic abstracta erit superior, & universalior, quam vnumquodque ex illis attributis, quia latius patet in prædicatione respectu vniuscuiusque, & quam vnumquodque illorum: ergo.

84 Declaratur, quia positivum ut sic, per rationem prædicatur de Vno: sed non adæquate prædicatur de illo, quia etiam prædicatur de vero, & bono, quæ etiam sunt positiva: ergo in prædicatione latius patet quam vnum, ac proinde extenditur præter illud ad alia: ergo superat illud in prædicatione: ergo est prædicabile superius respectu illius: ergo universale superius.

85 Amplius in isto, quia illa attributa per te, licet tantum distinguantur per rationem, vocantur ab

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

solute attributa plura, & non vnum: ergo illa pluralitas, & distinctio sufficit ad hoc ut non sint ipsa essentia; cuius attributa sunt, & quod non sint vnum attributum, sed multa. Tunc sic, illa quæ multa, & plura attributa dicuntur, vel sunt similia, vel non sunt similia in ratione positivi, quia quodlibet necessario vel est vel non est: nam impossibile est idem esse, & non esse simul: sed non potest dici quod quatenus attributa, & multa non sint similia; cum omnia habeant conceptum positivum, ita sit vnum positivum sicut aliud: ergo sunt similia in ratione positivi; sed similitudo inter multa est fundamentum præcindendi aliquam rationem superiorem, & communem multis: ergo ratio positiva ut sic potest abstrahi ab illis omnibus ut superior, & communis; nam talis ratio non est propria vnius; sed etiam repetitur in vero, & bono: ergo talis ratio est communis vni vero, & bono: ideo enim animal ut sic est commune respectu hominis, & equi, quia ita prædicatur de homine, ut non solum prædicatur de ipso, sed etiam prædicatur de equo, &c. ac proinde prædicatur de multis: sed ratio positiva, quæ prædicatur de vno, non solum prædicatur de ipso, sed etiam prædicatur de vero, & bono: ergo prædicatur de multis: ergo est universale, seu superius; unde quod illa attributa distinguantur vel non distinguantur realiter formaliter, non obstat quominus possit dari aliqua ratio superior respectu illorum, quæ quia est transcendens, non erit genus, erit tamen communis, & universalis, quia de multis prædicatur, & multis communicatur, habendo in se unitatem præcisionis; nam in unitate datur, & conceptus positivus, & conceptus talis positivi, scilicet connotationis divisionis, qui conceptus, aut prædicata possunt præcindi inter se, quia præcisi per rationem non exigit distinctionem inter formalitatem, quæ præcinditur, & formalitatem à qua præcinditur talis ratio, alias neque divinitas præcindi posset à relationibus, neque ens à Deo, & à creaturis, cum neque divinitas distinguatur à relationibus, neque ens ab inferioribus realiter formaliter, sed solum per rationem: ergo ratio positivi contracta per differentiationem, aut quasi differentiationem vnius præcinditur à tali differentia; sed non præcinditur ut vna ratio propria ab altera ratione propria vnius, quia ratio positivi non est propria unitatis, cum conveniat vero, & bono: ergo præcinditur, ut ratio communis vero, & bono: sed ratio communis præcisa à particularibus, est ratio universalis: ergo ratio positiva, quæ præcinditur ab vno, non ut propria illius, sed ut communis vero, & bono, quatenus distinguuntur inter se virtualiter à parte rei, à quibus etiam præcinditur, & de quibus omnibus prædicatur, erit universalis per rationem, quia inter universale, & particulare non datur medium; sed ratio illa positiva abstracta ab vno non est particularis, & propria vnius, alias non conveniret vero, & bono: ergo est communis multis, ac proinde universalis, quia universale est vnum commune multis, & in multis: sed universale est superius respectu omnium à quibus abstrahitur, & non est æquale cum vnoquoque ex illis: ergo positivum ut sic non est æquale cum vno: ergo vnum non est attributum positivi ut sic, & ratio est manifesta, quia positivum ut sic, quatenus abstractum ab omni positivo, est omne positivum æquivalenter, ac proinde propositio indefinita de positivo ut sic æquivaleret propositio

G g 2 rionis

tioni affecta signo, omnis, & omne, v. g. idem est dicere positivum habet essentiam, & non est nihil, ac hæc, omne positivum habet essentiam, &c. sed vnum non est omne positivum, quia neque est ipsa essentia, cuius est attributum, nec est verum, & bonum formaliter: ergo est solum aliquod positivum, ac per consequens non potest esse æquale cum positivo vt sic, quod est omne positivum, sicut aliquod animal non potest esse æquale respectu animalis vt sic, quia animal vt sic, æquivaler huic termino, omne animal: ergo sicut aliquod animal non potest esse attributum animalis vt sic, neque aliquis homo potest esse attributum hominis vt sic, & aliqua substantia non potest esse attributum substantiæ vt sic, ita similiter aliquod positivum non potest esse attributum positivi vt sic, & si potest, interrogo à te, quare substantia non sit attributum entis vt sic? certe nulla alia ratio potest assignari, nisi quia substantia est aliquod ens, & ens vt sic est omne ens, ac proinde sub eius potestate, & communitate comprehenditur substantiam, quæ quia taliter comprehenditur, est inferior, & quia talis est, non est æqualis, & sic non potest esse attributum.

86 Sed vnum vt distinguitur virtualiter à parte rei, & formaliter per rationem à vero, & bono, non est omne positivum, sed aliquod positivum, & positivum vt sic est omne positivum vt explicui: ergo positivum vt sic continet sub sua communitate, & universalitate seu potestate communicationis, & prædicationis vnum tanquam inferius: ergo vnum si positivum est, non est æquale positivo vt sic: ergo non est attributum eius, etiam si non distinguatur formaliter à parte rei à vero, & bono, quia sicut sola distinctio virtualis aut formalis per rationem facit vt vnum sit attributum entis, ita similiter per rationem debet tale attributum esse æquale respectu entis; unde si per rationem non est æquale, non erit attributum: atqui, vt probatum est, vnum per rationem non est æquale positivo vt sic: ergo non est attributum illius.

SVBSECTIO V.

Secunda impugnatio prædictæ solutionis penitur.

87 Supponamus per impossibile distinctionem illam virtuale à parte rei, & distinctionem formalem per rationem non sufficere ad hoc vt positivum vt sic, abstrahatur per modum superioris ab vno, vero, & bono, nihilominus tamen non potest negari quod positivum vt sic abstrahatur, & præscindatur per modum rationis superioris communis, & universalis, ab omnibus particularibus positivis, realiter, & formaliter distinctis inter se, eo modo quo substantia vt sic abstrahitur ab omnibus particularibus substantiis, ita vt nulla particularis substantia reperiatur distincta ab alia à parte rei, à qua non abstrahatur ratio substantiæ vt sic, in quo nulla controversia est apud Doctores, quia pro certissimo habetur apud illos rationem communem posse abstrahi ab omnibus nullo dempto, quæ conveniunt in tali ratione, & ideo ratio positivi, aut entis vt sic abstrahitur ab omni ente particulari, prout distinguitur ab alio, & convenit cum illo, ita vt distinctio sit conditio abstractionis, & convenientia sit

ratio formalis abstrahendi, & ideo vt supra notavi, ens vt sic, aut positivum vt sic indefinite sumptum, æquivaler omni positivo, quia abstrahitur ab omnibus particularibus positivis, convenientibus in ratione positiva, & distinctis à parte rei inter se formaliter, quod clarissime patet in homine vt sic, qui non abstrahitur ab hoc vel illo homine tantum, neque à centum, aut mille hominibus: sed potius ab omnibus hominibus sine eo quod aliquis homo relinquatur à quo non præscindatur talis ratio hominis vt sic.

Sed omnia singularia realiter distincta inter se, non solum sunt positiva distincta, & convenientia in ratione positivi, quatenus entia particularia, sed etiam quatenus vna vera, & bona, quia per vos tam formaliter est Petrus positivus, quatenus vnus verus, & bonus, ac quatenus ens particulare.

Ergo positivum vt sic, non solum abstrahitur à Petro, Paulo, & reliquis individuis entitatibus realiter distinctis, sic Angelicis, sic hominibus, sic elementis, & reliquis, quatenus sunt entitates formalissime: sed etiam quatenus sunt unitates, veritates, & bonitates: patet consequentia, quia in omnium sententia ratio superior abstrahitur ab omni convenienti in illa ratione: sed omnia individua realiter distincta non solum convenient in ratione positivi, quatenus entia; sed etiam formalissime quatenus vna, vera, & bona, quia per vos formalissime, & expresse vt sic, sunt positiva, quia positivis rationibus vt sic non solum abstrahitur ab entibus, quatenus tales; sed etiam ab unitatibus, veritatibus, & bonitatibus, ita vt ratio abstrahatur ab illis sit vna, & indivisibilis formalissime, & per rationem, sicut ratio substantiæ vt sic abstrahatur ab omnibus substantiis, est vna, & indivisibilis in se, & ratio entis vt sic per vos abstrahatur ab omnibus entibus particularibus est vna, & indivisibilis ratio formalissime sine vlla diversitate in ratione entis, & sine divisione primarij, & secundarij conceptus, & idem est de animali vt sic, quod quatenus abstrahitur ab omni animali expresse tali, est vnus indivisibilis conceptus per intellectum, sed positivum vt sic abstrahitur præscinditur ab omnibus positivis expresse, & formaliter talibus, ac proinde abstrahitur formalissime ab entitatibus, unitatibus, veritatibus, & bonitatibus, formaliter, & expresse talibus, quia vt sic dicunt formalissimam rationem positivam: ergo positivum vt sic in conceptu expresse, & formalissimo positivi, est omnino idem sine vlla distinctione primariæ, & secundariæ formalitatis in esse expresse positivi, alias in expresse, & formalissimo conceptu substantiæ vt sic, daretur primarius & secundarius conceptus, quod est falsum vt ex terminis patet: ergo non potest dari aliqua ratio expresse positiva, quæ possit esse secundarius conceptus positivi vt sic: ergo nulla formalitas positiva potest esse attributum positivi vt sic, quia attributum sub ea ratione formali, quæ attributum est, est secundarius conceptus: ergo unitas, veritas, & bonitas, quæ sunt attributa positivi vt sic, ac secundarij conceptus illius, non possunt formaliter, & expresse esse formalitates positivæ: ergo necessario est vt sint negativæ, quia negatio est secundarius conceptus positivi, & accessorium illius, & ex alio capite non datur medium inter positivum, & negativum: ergo si unitas, veritas, & bonitas quoad expresse, non possunt

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 237

sunt esse positivæ, poterunt sine dubio esse negativæ, seu potius debent esse tales.

⁹⁰ Declaratur, quia ut iam probatum manet, positivum ut sic abstrahitur formalissime, non solum à formalitatibus entis, sed etiam à veritatibus, unitatibus, & bonitatibus distinctis formaliter à parte rei, quia quoad expressum, sunt positivæ rationes, sicut etiam positivum ut sic, præscinditur in Petro, Paulo, & reliquis, non solum à substantia eorum, sed etiam ab omnibus accidentibus, & proprietatibus, & hoc quidem primario, quia licet substantia, & accidentia quoad differentias dicantur primarius, & secundarius conceptus, ita ut substantia ratione perfectitatis sit primaria, & accidentia ratione inaleitatis sint secundaria respectu eiusdem substantiæ, nihilominus in ratione universalissima entis, & positivi substantia non est prior, neque accedens est posterius, & ideo ratio entis, & positivi est univoca per vos substantiæ, accidentibus, & proprietatibus eiusdem; unde in illo conceptu positivo ut sic, provt abstrahit ab accidenti proprietate substantiæ, & à substantia ipsa, non datur duplex conceptus, alius primarius correspondens substantiis; alius secundarius correspondens accidentibus aut proprietatibus eiusdem substantiæ, alias talis conceptus non esset univocus, si quidem haberet diversitatem, & distinctionem in se, imo non esset simpliciter præcisus ut patet ex supradictis, cuius ratio non est alia, nisi quia accidentia, quæ sunt proprietates substantiæ, & substantia ipsa intrinsece, conveniunt in ratione positivi ut sic, sed non solum entitates realiter distinctæ, quatenus tales, sed etiam unitates, veritates, & bonitates, quatenus tales formaliter, & intrinsece, conveniunt in ratione positivi: ergo ab omnibus illis, sub omnibus illis formalitatibus præscinditur una indivisibilis ratio primaria, positiva ut sic, sine inæqualitate, aut diversitate respectu formaliter in ipso conceptu positivi ut sic, & sine divisione eiusdem positivi ut sic, in primarium, & secundarium conceptum expressum positivi: ergo respectu positivi ut sic non potest dari aliud positivum ut sic, æquale illi distinctum ab ipso attributum ipsius, quia omne attributum est secundarius conceptus.

⁹¹ Vergetur, quia ut iam demonstravimus ab omni positivo particulari unitate, & entitate abstrahitur primaria ratio positivi ut sic, ita ut nulla sit formalitas positiva à parte rei, à qua non sit abstracta ratio illa positiva ut sic indivisibilis, & omnino una.

⁹² Ergo nulla relinquitur formalitas positiva in inferioribus distinctis à parte rei, à qua possit præscindi alia formalitas positiva ut sic, distincta à prima ratione positiva, quæ possit esse æqualis illi, & secundarius conceptus illius, quia si prima ratio positiva ut sic abstrahitur ab omni formalitate positiva, & ultra omnem nihil relinquitur, alias non esset omnis formalitas positiva à qua abstracta esset primaria illa ratio positiva: ergo nihil est à quo possit abstrahi secunda ratio expresse positiva ut sic.

⁹³ Ergo si unitas abstrahitur post positivum ut sic, tanquam secundarius conceptus illius, æqualis illi distinctus ab ipso, non poterit esse formalitas positiva, sed potius erit negatio: ergo unitas ut distinguitur à positivo ut sic, seu ente ut sic, non dicit positivam rationem ad negationem, quia id quod additur supra aliquid, debet esse ex-

tra illud cui additur, quia si est in illo, & intra illud, antequam adveniat additum non potest illi addi, v.g. animali completo, quatenus tali non potest addi vivens, aut sensibile, quia animal completum habet id, quatenus tale est, vitalitatem, & sensibilitatem; e contra vero homini essentialiter licet non addatur rationalitas, additur risibilitas, quia risibilitas non est intra hominem, sed positivum ut sic, quatenus primo abstrahitur ab omni positivo includit in se omnem rationem positivam, & ideo est idem quod omne positivum: ergo non potest illi superaddi aliqua formalitas positiva ut sic, æqualis illi quæ constituat cum illo conceptum secundarium, seu attributum illius.

Exemplo manifestissimo declaratur, quia enim homo ut sic præscinditur ab omni homine particulari, secundum prædicata essentialia uniuscuiusque hominis, est omnis homo essentialiter, ac proinde includit intra se primario omnem conceptum, & omne prædicatum essentialia hominis, & ideo non potest supra illum addi aliquod prædicatum essentialia hominis abstractum post illum, alias non haberet in se omne prædicatum essentialia hominis, & sic non esset complete homo, antequam illi adderetur talis ratio, nec esset abstractus ab omni particulari homine, essentialiter completo in esse hominis: sed ratio positivi ut sic abstrahitur complete ab omnibus positivis particularibus sub omni ratione positiva, & ideo positivum ut sic æqualiter est omne positivum: ergo includit in se omnem rationem formalem positivam ut sic in suo primario conceptu simplicissimo, sine ulla distinctione, & diversitate positivi: ergo supra positivum ut sic nulla potest addi ratio positiva ut sic, quæ sit distincta ab illa æqualis illi, & secundaria respectu illius: ergo si additur, aliqua debet esse negatio, quia intra positivum ut sic primarium, non includitur negatio, & ex alio capite est secundarius de se conceptus positivi: Sed unitas addit aliquid supra positivum, vel ens ut sic distinctum ab ente, & quod non includatur in ente vel positivo ut sic ut ex positivo, & ex tali formalitate addita resultet attributum: ergo id quod addit unitas non est positiva formalitas: sed potius negatio, sicut id quod additur supra animal ut sic, ut sit proprietas illius, non potest esse expressa ratio animalis seu ipsa ratio viventis sensibilis, sed potius debet esse alia formalitas distincta à ratione animalis, quapropter si aliquis diceret dari duplex animal ut sic, sub ijs conceptibus expressis, & quod unum esset secundarius conceptus alterius, intruderetur sine dubio à sapientibus, quia non potest excogitari duplex animal ut sic, quia solum unum ex eo quod præscindatur ab omni animali particulari est omne animal, & includit omnem rationem animalis, ac proinde extra animal ut sic, non potest reperiri villo modo aliud animal ut sic, quod distinguatur ab illo adæquate, & possit esse æquale illi, & secundarius conceptus ipsius: ergo similiter si positivum ut sic, quia abstrahitur ab omni positivo, est omne positivum, ita debet esse unicum sub expresso conceptu positivo ut sic, ut non possit abstrahi, neque reperiri aliud positivum ut sic, æquale illi distinctum ab illo, & quod sit secundarius conceptus seu attributum illius: atqui unitas ut sit, veritas ut sic, & bonitas ut sic sunt attributa positivi ut sic, quia est intelligibile appetibile, & unum: ergo non sunt positivæ formalitates, sed negativæ.

SVBSECTIO VI.

Solutio quadam Patris Hurtado impugnatur.

- 95 **R**esponder P. Hurt. aliquid dari distinctum à positivo ut sic, quod possit esse attributum ponivi ut sic, & quod possit addi supra illud, scilicet exclusionem contradictorij positivi ut sic, & oppositionem cum proprio contradictorio.
- 96 Sed contra hanc solutionem in suo robore per-
seuerant nuper facta argumenta in præcedenti
sectione, ut de se patet, quia illa exclusio contra-
dictorij, & illa oppositio ex parte positivi con-
stituens attributum entis, vel est negatio vel po-
sitivum; si negatio habeo intentum, scilicet quod
attributa entis addant aliquid negativum supra
ens; si est positivum: ergo iam includitur in posi-
tivo ut sic primario, quia quicquid positivum est
ut sic, reperitur in positivo primo, &c. eo modo
quo explicuimus superiori subsektione: unde ficti-
tia est illa additio Hurtado.
- 97 Secundo contra insurgo, quia inter terminos
contradictorie oppositos, datur maxima, & im-
mediata exclusio, & oppositio, sed si esset super-
additum ad illam exclusionem, & oppositionem,
non esset immediata exclusio, & oppositio cum
mediaret illud superadditum, ratione cuius op-
ponuntur illa contradictoria: ergo quod sic evi-
denter convincitur, quia ipsa essentia entis
quatenus distinguitur ab vno, est subiectum ne-
gationis entis, quando dico non ens, ita ut ne-
gatio entis immediate cadat supra ens, quia ne-
gatio est capax essendi supra quamcumque aliam
rationem, præciso quocumque alio ab illa, ut
videre est in hoc exemplo, non ens, ubi illa nega-
tio immediate cadit supra ipsum ens; nam ipsum
ens quatenus distinguitur ab vno, habet suum
contradictorium, ita ut ens subiektatur immediate
illi principio, impossibile est idem esse, & non
esse; sed negatio cadens immediate sine aliquo
addito supra ens, est contradictorium entis, &
negatio cadens supra ens, destruit ens, & ens sine
illa negatione est contradictorium non entis; ita
ut ens quatenus ens sit terminus oppositionis
contradictorie: sed est ens per suum esse sine addi-
to: ergo ens ut ens, sine addito excludit suum con-
tradictorium.
- 98 Item, quia ens immediate, & ex vi sui concep-
tus essentialis, est sine illa negatione entis, v.g.
quando dico in hac propositione, ens est essentia
realis, & non dico ens est vnum, illud subiectum
ens, ut sic, vel dicit negationem, vel non; non di-
cit negationem, quia iam non esset ens, sed con-
tradictorium entis; imo falsificaretur illa propo-
sitionis, quia non est verum dicere, non ens est es-
sentia realis: ergo ut est subiectum illius propo-
sitionis, non dicit negationem, etiam si non con-
cipiatur ut vnum, unde ex vi suæ essentiae, non
dicit negationem entis: sed non dicens negatio-
nem entis est contradictorium dicentis negatio-
nem entis, ut non ens, v.g. ens ex suo conceptu
essentiali est ens, & non est ens in quantum vnu,
sed ens ut ens, & quatenus est subiectum illius
propositionis, non dicit negationem entis, & ideo
est contradictorium non entis pro ut sic: ergo ens
ex vi suæ essentiae, & non ut vnum, nec cum ali-
quo superaddito excludit suum contradicto-
rium.

Quod declaratur amplius; nam hæc sunt duæ 99
contradictiones distinctæ, ens non est ens, vnum,
non vnum; unde vnum in sententia adversario-
rum non potest esse negatio non entis, sed po-
tius non vnius, sicut ens non potest negare vni,
sed potius negat non ens: ergo contra non ens nō
negat vnum, sed ens, & sic vnum non negat non
ens, quia non sunt contradictoria, sed potius non
vnum: ergo similiter ens non negabit non vnum,
sed non ens; & hoc ita ut vnum immediate sine
aliquo medio addito, neget non vnum, quia im-
mediate opponitur suo contradictorio: ergo si-
militer ens excludet, & opponitur suo contra-
dictorio immediate, & sine aliquo addito, ita ut à
fortiori illud additum non potest esse vnum, quia
iam ens opponeretur suo contradictorio ratione
vnius; unde à fortiori ipsum vnum contradicto-
rie opponeretur non enti, propter quod vnum-
quodque tale, & illud magis: sed falsissimum est
quod vnum opponatur contradictorie non en-
ti, ut ex regulis Summularum patet: ergo. Item
quia confunderentur illæ contradictiones supra-
dictæ.

Explicatur hoc totum ex opposito, quia con- 100
tradictorium negativum, v.g. non ens non oppo-
nitur enti, ex vi superadditi; sed immediate ex
vi suæ entitatis negativæ, quia immediate oppo-
nitur enti: ergo propter eandem rationem posi-
tivum contradictorium, v.g. ens non opponitur
mediate, & ex vi alicuius superadditi; liquidem
non est maior ratio, in vno quam in altero: ante-
cedens est evidens, quia vel illud superadditum
est negativum, vel positivum, non est negativum
quia iam essent duæ negationes, id est vnum ne-
gativum super aliud: unde illud contradictorium
non esset negativum, sed positivum, & affirma-
tivum, quia ut adversarij habent pro constanti
duæ negationes affirmant; vel esset positivum,
& hoc non, quia super negativum non fundatur
positivum.

Item quia positivum non potest esse ratio for- 101
malis opponendi se contradictorie cum positivo,
quia vnum positivum non opponitur alteri posi-
tivo contradictorie, quia inter contradictoria
datur maxima disconvenientia sine aliqua con-
venientia, inter duo autem positiva datur maxi-
ma convenientia, præterquam quod in vno con-
tradictorio non potest reperiri aliquid alterius,
sicut in ente positivo non datur ratio nihili, quia
est alterum contradictorium: ergo terminus ne-
gativus, si quidem est alterum contradictorium
positivi, nihil habet alterius, quia terminus con-
tradictorius, v.g. entis est ipsum ens cum nega-
tione, id est, est adæquata negatio entis, unde non
debet includere aliquid entis: ergo immediate op-
ponitur enti sine aliquo superaddito, sicut per
solam ablationem negationis, immediate illud
quod erat non ens, remanet ens: ergo ens ablato
quocumque, expellit, & opponitur suo contra-
dictorio.

Vigetur, si negatio contradictorij entis est at- 102
tributum entis ut sic: ergo negatio non Dei, seu
expulsio illius, est attributum Dei, quia illud quod
est attributum rationis superioris contractum est
attributum inferioris, v.g. quia unitas ut sic, vni-
tas ut sic, bonitas ut sic sunt attributa entis: ve-
ritas, unitas, & bonitas divina ratione talis con-
tractionis ad divinum sunt attributa Dei; & ratio
est, quia attributum est exercitium essentiae, & se-
quitur essentia in omnibus: sed essentia superioris
contracta

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 239

contracta est essentia inferioris: ergo attributum superioris contractum erit attributum inferioris. Sed inauditum est quod expulsio, seu negatio non Dei sit attributum Dei, quia negatio negationis alicuius formalissime est illud, quia duæ negationes affirmant; unde quando dicimus, *nec non Deus creat*, idem est ac dicere formalissime, *Deus creat*, quia ut probatum est; Deus in quantum Deus est Deus, & in quantum est Deus, immediate excludit suum contradictorium, præsertim, quia attributa Dei non sunt indeterminata, & vaga: sed expulsio non Dei indeterminata, & vage se habet, si quidem Deus negando non Deum negat omnia tam positiva realia creata, quam negativa, & etiam entia rationis; quia de ipso vaco dicitur quod non sit Deus, & de ente rationis verificatur idem: ergo Deus expellendo non Deum, expellit vacuum, chymeram, & creaturas possibiles infinitas, siue sint reales siue modales: sed hæc omnia sunt indeterminata: ergo illa negatio non Dei indeterminata erit: ergo propter hanc rationem minime est attributum Dei, quia attributum est perfectio infinite excellens, determinata tamen in esse talis attributi, v. g. iustitia divina, misericordia, & sapientia &c.

104 Ultimo contra solutionem insurgo, quia ex vi essentia entis, & quatenus distinguitur ab ipso vno, & à quocumque alio per rationem excludit suum contradictorium: ergo vnum non est passio entis, sed potius ipsissima essentia entis; antecedens sic patet; quia ens quatenus est tale, & quatenus essentialiter non repugnat existere realiter, constituitur per illam non repugnantiam, seu connotationem existentia, tanquam per differentiam propriam primario, & per se distinctivam entis, à non ente, & à chymera; sed minus primarium differentia est facere differre illud ab alio: ergo illa connotatio existentia, primario, & essentialiter facit differre ens à non ente, seu chymera, quia effectus primarius formæ habet eandem seu similem denominationem, ac sua forma ut album respectu albedinis, calidum respectu caloris: sed effectus primarius alicuius formæ est de essentia primaria illius, de cuius essentia primaria est ipsa forma: ergo si differre est effectus primarius differentia, & differentia illa est de essentia entis: ergo differre à chymera, & à non ente est de essentia entis ut ens est: sed differre à non ente, seu non esse non ens, aut excludere non ens sunt idem formalissime: ergo ens ex vi suæ essentia, & non per aliquid superadditum excludit suum contradictorium; præcipue, quia illud quod ex vno sine aliquo addito transit ad aliud, vel est aliud, non indiget addito ad illud: sed ut ex non ente transcamus ad ens non est necesse ut detur additio supra ens, ut excludat non ens: ergo ens ut excludens non ens non est vnum, quia vnum ut vnum aliquod addit supra ens, siquidem est attributum entis.

SVBSECTIO VII.

Secunda ratio principalis positæ.

105 **Q**uia ratio formalis alicuius est id quod adeo necessarium est ad constitutionem illius, ut neque esse, neque formaliter intelligi possit sine tali ratione formali, & ablato quocumque alio remanet illud tanquam effectus formalis talis ra-

tionis: sed negatio divisionis est huiusmodi; & ablato quocumque positivo addito supra ens manet vnum formaliter: ergo negatio divisionis, & non positivum est formalitas vnius.

Prima pars minoris sic probatur; quia negatio divisionis supra ens immediate constituit ens in esse non plurimum siue in esse non multitudinis: ita ut ex vi entis ut negationis solius fiat non multitudo; & non pluralitas entium; & ex alio capite sine illa nec esse, nec intelligi potest vnum ut vnum: ergo illa est ratio formalis constituenti vnum; quia vnum formaliter est illud, quod tum sit non est plura, nec multa: sed ens ex vi negationis divisionis immediate non est multa nec plura: ergo ex vi illius est vnum formaliter.

Dices illam negationem non posse fundari immediate in ente, sed medio aliquo positivo.

Contra, quia in illo fundatur immediate negatio; quod immediate denominat, & constituit immediate negatum, sicut negatio rationalitatis fundatur immediate in substantia equi; & in essentia lapidis, & negatio creaturæ immediate in essentia Dei, & negatio Dei immediate in essentia creaturæ sine aliquo superaddito; quia illa negatio denominat, & immediate constituit creaturam negatam Deo, Deum negatum creaturæ; contra vero; quia cæcitas non denominat immediate materiam primam, sed oculum ipsius hominis; vel eius organum, & ipsum hominem immediate colligimus illam negationem, seu carentiam non fundari immediate in materia prima; sed in ipsa mediate quantitate; & figura; quæ constituunt organum oculi: sed illa negatio divisionis immediate denominat ens indivisum, & non plura: ergo fundatur immediate in ipso ente.

Dicunt adversarii ex vi negationis immediate fundari in ente, non esse positive vnum, sed negative; unde necessarium est positivum, ut positive sit vnum.

Contra, quia hæc est petitio principij, nos enim intendimus probare vnum ut vnum esse negativum: Ipsi Respondent illam negationem non constitutivum vnum positivum, sed negativum: ergo petunt principium. Item quia nulla alia ratione dicimus tenebras esse aliquid negativum, & non positivum, nisi quia eo ipso quod intelligimus negationem lucis in aëre, eo ipso intelligimus illud ut tenebrosum: sed eo ipso quod intelligimus ens non esse plura, & non esse divisum, sed indivisum, & cum negatione multitudinis; intelligimus illud ut vnum: ergo vnum formaliter est negatio, alias sicut fingitur unitas positivæ, & negativæ, poterunt fingi, & tenebræ positivæ, & negativæ: sed hoc est falsum, quia tenebræ sunt negatio lucis: ergo.

Quapropter remoto ab aëre lumine absque aliquo positivo redditur tenebrosus; quia lumen erat ratio formalis constitutiva illius in esse lucidi, & ablata à subiecto illico resultat in ipsos privatio formæ, quare sicut in aëre non fuit necessarium positivum superadditum ut excluderetur lumen, ita neque necessarium est, ut reddatur tenebrosus, quare tenebræ sunt meræ negationes supra aërem: sed ratio formalis constitutiva ens divisum, & pluriatum, sunt differentia, & modi rerum: ergo ex præciso conceptu avulsionis, & præcisionis ab huiusmodi differentijs, & modis rerum redditur ens vnum, & indivisum;

indivisum, quia autem dicat quod ut ens præscindatur à differentiis, & modis rerum additione eget alicuius positivo addito enti est vnum, & indivisum: ergo vnum, & indivisum est formalissime negatio sicut tenebrosus: ergo unitas solum addit supra ens negationem, sicut tenebræ supra aërem. Hinc patet quod cum ens secundum se præscindat à differentiis, & modis rerum, quia non includit illas, secundum se sit indivisum nullo positivo intellectu, & consequenter quod negatio divisionis immediate fundetur in ipso ente.

110 Probatur secunda pars minoris præcipui syllogismi, quia præciso quocumque alio positivo supra ens, manet ens indivisum, quia in ratione entis ut sic communissima superiori omni positivo, non est plures: ergo est indivisum, unde formaliter vnum, & hoc non erit positum; hæc consequentia supposito antecedenti evidens est, quia ideo calor non est ratio formalis dealbandi, nec frigiditas existendi in ordine ad locum, quia licet auferatur calor, manet subiectum album, & licet auferatur frigiditas, manet subiectum extensum; nam si frigiditas esset ratio formalis extendendi, cum esset de essentia extensi, ipsum extensum non posset manere sine illa, quia res non manet sine essentia: ergo si ablato positivo quocumque, ens manet vnum, signum evidens est illud positum, non esse rationem formalem illius.

111 Antecedens sic patet, primo, quia ens ut sic ut supra probatum manet, est superius quocumque positivo, ac proinde illud positivum erit inferius respectu entis ut sic: ergo illud positivum si constituit rationem entis in aliqua unitate, constituet ipsum in unitate inferiori, ipso ente, sicut positivum hominis per quod constituitur homo, in esse vnius inferioris entis ut sic, & ratio evidens est, quia eo modo est effectus formalis, quo est forma illius: ergo si forma est inferior respectu alicuius effectus formalis, etiam erit inferior: sed illud positivum est inferius entis ut sic: ergo constituit in esse inferiori; unde constituet non in unitate transcendentali, quia hoc non est inferior.

112 Secundo probatur, quia positivum illud est posterius, ente nostro modo concipiendi, cum sit attributum entis; sed prius non dependet à posteriori, neque in esse neque in cognosci: ergo potest concipi ens quod prius est sine positivo illo vnius, quod posterius respectu entis; tum sic: sed ens sic conceptum non esset plura in quantum ens, cum in quantum ens sit ratio indivisa, & indivisibilis, quia secundum essentiam entis est convenientia totalis, sine aliqua diversitate differentiarum, quia ens quatenus præscinditur, vel quatenus realiter distinguitur virtualiter à differentiis creati, &c. in illo conceptu essentiali non includit illas differentias, quia omnis differentia est extra rationem essentialem superioris: ergo secundum suam essentiam nullam habet rationem dividendi, & plurificandi illud, quia ratio adæquata plurificandi ens est ratio differentiarum: sed essentia entis, quatenus essentia ut sic est virtualiter, excludit differentias, quia distinguitur ab illis virtualiter: ergo in sua essentia, & ex vi illius excludit divisionem: ergo ex vi suæ essentia, & ablato quocumque positivo quod non sit essentia entis est indivisum, & vnum.

Declaratur hoc amplius, quia ens illud quod constituit Deum, ut Deus est, & de Deo essentialiter prædicatur, & quod est convenientia cum ente quod est in creatura, caret omni imperfectione, ut supra probatum manet: sed divisio in essentia absoluta est imperfectio: ergo illa ratio entis quæ omnia hæc habet, quatenus ens essentialiter erit indivisum; unde illa indivisio non erit per aliquid positivum superadditum supra ens: sed per solam negationem immediate fundatam in ente, & transcendentem ipsam rationem entis: ergo ablato quocumque positivo ens manet vnum, quia manet formaliter indivisum.

SUBSECTIO VIII.

Solutio Patris Vasquez restituitur.

Hanc ultimam nostram rationem P. Vasquez non solum solvebat intendit, sed optime posse retorqueri contra nos ait. Vtrumque præstat hoc modo, primo soluit argumentum concedendo præscindi posse rationem entis ab illo positivo, sed negat tunc provi sic esse vnum, sed potius indifferens ad vnum, & multa, & asserit hoc esse speciale unitatis, quod ipse determinate non recipiatur cum ente, sicut bonitas, & veritas, sed indeterminate aut unitas, aut pluralitas.

Secundo retorquet in fine illius capitis argumentum sic, illa negatio, in qua per te constituitur ratio vnius, cum sit distincta ab ente, potest ab ipso præscindi, & concipi ens in aliquo priori ad illam, & tamen provi sic manet vnum: ergo ratio vnius non potest in illa negatione consistere, quare concludit eodem modo esse solvendum hoc argumentum à nobis, quod scilicet pro illo priori ens non sit vnum, sed indifferens: sed solutio facile rejicitur primo, quia inauditum est ipsam pluralitatem esse passionem entis, sicut est unitas, & ens non determinare unitatem ut constituit infra.

Secundo, quia ex præciso conceptu ablationis formæ ab aliquo subiecto, intelligitur in illo carentia, & negatio talis formæ: sed ens pro illo priori denudatum est à forma divisionis, & plurificationis, quia secundum se concipitur sine differentiis, quæ sunt rationes formales dividendi, & multiplicandi: ergo pro illo priori ens concipitur cum carentia divisionis, & plurificationis: ergo est indivisum, & non plures; falsum ergo est quod sit indifferens ad vnum, & ad indivisionem.

Tertio ex eodem principio argumentor contra te hoc tuum positivum est forma vnius: sed ens per te concipitur pro illo priori, sine hoc positivo: ergo concipitur pro illo priori sine forma vnius, das totum, pergo ulterius: ergo pro illo priori caret forma vnius: ergo pro illo priori caret unitate: sed per te non determinat unitatem: sed est indifferens ad ipsam: ergo pro illo priori caret unitate sine vlla eius exigentia: ergo pro illo priori ens est multa, & plura; patet consequentia, quia multitudo, & pluralitas per te ponitur in negatione unitatis: ergo ens non erit indifferens ad vnum, & multa ut ponis, sed determinate multa pro illo priori, quo concipitur sine unitate.

Quarto duo entia non possunt inter se præscindere, & concipi, quasi indifferencia ad distinctionem,

Quaest. II. Quid addat Vnum supra ens. 241

tionem, vel identitatem, quia istae sunt duae contradictoriae, vel distinguuntur vel non distinguuntur, praeterquam cum a se saltem distinctio ponatur in negatione unitatis; sed contradictorium, una necessario determinate vera est, & altera falsa; ergo non potest sublineri haec indifferentia quam constituitis.

119 Quod ut plenius intelligatur, constituas obsecro hic Paulum, & hunc parietem, mente ab illis praescinde hoc positivum, quod in vnoquoque vocas propriam unitatem transcendentalem. Petro a te, an Paulus tuhce distinguatur a pariete, & paries a Paulo, vel non.

120 Hoc secundum non potest dicere, quia supponis esse duo entia, & vnumquodque ratione suae entitatis distinguere ab alio, quia distinctio solam negationem addit supra ens ut tu asseris; praeterea est aperte falsum hominem pro aliquo signo esse identificatum cum pariete.

121 Dabis ergo primum, hinc infero: igitur vnumquodque iam erat vnum: patet consequentia, quia prius est rem esse vnam in se formaliter, quam distinctam ab alia, quia hoc oritur ex illo, ut patet ex definitione vnius: sed pro illo priori Petrus est distinctus a Pariete: ergo pro illo priori est vnus in se formaliter, (ens enim est indivisum in se, hoc est vnum, & divisum a quolibet alio, id est distinctum; unde in definitione vnius prius est unitas quam distinctio) & tamen sine positivo aliquo medio: ergo hoc positivum est impertinens, & sic unitas solum in negatione consistit.

Dices forsitan pro illo signo neque esse distinctos, nec non distinctos, sed praescindere, & indifferentem se habere.

122 Contra primo, quia pro nullo signo Paulus est indifferens, ut identificetur cum pariete: imo pro omni signo repugnat identificari: ergo pro nullo signo est indifferens, quia rei indifferenti non repugnat actus ille, seu exercitium ad quod est indifferens, v. g. animal est indifferens ad essendum rationale, quia rationalitas non illi repugnat; contra vero non potest esse indifferens ad hoc ut sit arbor, quia esse arboris repugnat animali: sed Paulo ex sua entitate, & essentia repugnat identificatio cum pariete: ergo pro nullo signo vel pro nullo priori quo concipitur Petrus, seu entitas illius, potest esse indifferens ad distinctionem, & identitatem cum pariete, sed potius in quocumque signo concipitur Petrus, concipitur ut determinatus ad distinctionem respectu parietis, quia cui in omni signo repugnat oppositum immediatum in omni signo, convenit determinatio ad esse alterius oppositi, v. g. quia Deo in omni signo repugnat mors, in omni signo est determinatus ad vitam, & quia homo est talis essentia ut illi repugnet pro quocumque signo irrationalitas ipsi pro quocumque signo concipitur, convenit determinate rationalitas, & pro nullo signo est indifferens ad irrationalitatem: sed Petro pro omni signo repugnat ratione differentiae essentialis identitatis cum pariete: ergo pro quocumque signo convenit illi determinate distinctio a pariete: ergo pro nullo signo praescindita distinctione respectu parietis, nec est indifferens ad identitatem cum pariete.

123 Contra secundo, quia constituis duas contradictorias, quarum neutra sit determinate vera, neque determinate falsa, videlicet Paulus distinctus a pariete, & Paulus identificatus cum pariete.

guitur pro illo priori a pariete, Paulus, vel Petrus non distinguuntur pro illo priori a pariete: sed per te neutrum est determinate verum, sed praescinditur ergo iam admittis propositiones contradictorias praescindentes a veritate, & falsitate, ac proinde, nec determinate veras, nec determinate falsas.

Porro argumenti retorasio infirma valde nam Respondeo mahere vnum praecisa negatione fundamentaliter proxime, & ita determinatum ad negationem in sequenti immediato signo, resistentem, & non esse indifferens, ut tu asseris, quare necessarium non est, illud positivum ut in differentia entis determinetur ad vnum, & fundet istam negationem.

Praeterea dicat mihi Pater Vasquez, unde colligatur in hoc argumento indifferentia entis ad vnum, & multa; nam ex conceptu praecisionis, & prioritatis respectu negationis in ente, nec leviter deducitur, nisi velit nullam negationem esse determinatam a fundamento, quia quodcumque fundamentum est prius ipsa negatione, & praescindi potest a negatione quam fundat, imo & hoc positivum quod constituit formalitatem vnius apud ipsum prius est negatione divisionis, & praescindi potest consequenter ab illa, ex hoc autem, & ex hac prioritate nullo modo possum arguere dicendo: ergo illud positivum est indifferens ad negationem divisionis, & ad divisionem ipsam, quia licet fundamentum immediatum sit prius prioritate quasi naturae ipsa negatione, nihilominus ex sua natura est determinatum, ut ex tali fundamento resultet talis negatio, quia haec praecisio, & prioritas fundamenti a negatione, & respectu illius non est prioritas aut praecisio rei superioris non connexae cum inferiori: sed potius est praecisio, & prioritas rei, quae connectitur, & determinatur ex vi suae entitatis ad negationem, sicut, v. g. oculus ultimo dispositus ad cecitatem, non est indifferens ad visum, sed potius determinatus est ad cecitatem, & materia prima, quae ratione ultimae dispositionis per quam expulsa est anima rationalis, quatenus secundum se concipitur, cum tali dispositione, non dicitur indifferens: sed potius determinata ad formam cadaveris, etiam si materia prima sit ultimo disposita sit prior natura quam ipsa forma cadaveris: ergo similiter licet ens sit prius natura, quam negatio divisionis, non potest dici indifferens ad illam, & ad divisionem, quia ens est essentia, & negatio divisionis est attributum eius: sed essentia non est indifferens etiam in quantumque prioritate ad attributum, & ad oppositum illius: ergo ens non est indifferens, & ad illam indivisionem.

Sed dicat aliquis eodem modo responderi posse huic rationi, quo respondemus rationi Patris Vasquez, quod scilicet secluso hoc positivo, maneat ens materialiter, seu fundamentaliter vnum, & determinet hoc positivum in sequenti signo, per quod sit vnum formaliter: sed ista responsio non advertit quod si ens secundum se determinat in divisionem, cessat omnis necessitas positivi additi, ut confurgat negatio divisionis: quare haec solutio minime componitur cum positiva Unitate, & devellenda est ex nostra ratione.

Dum autem interrogatur ab Adversariis quid sit illud positivum superadditum supra ens, dicunt esse indefectibilitatem seu integritatem.

Hh Contra,

128 Contra, quia illa integritas, quæ est formalitas vnius debet opponi divisioni, siquidem per te vnum ut vnum opponitur diviso: ergo ipsa formalitas vnius debet opponi divisioni, sicut, quia album opponitur nigro formaliter, ipsa albedo opponitur nigredini: sed illa divisio cui opponitur ultimo formaliter formalitas vnius, est relatio, & integritas non est relatio, quia vnumquodque in se ipso sine ordine ad aliud est integrum: ergo talis integritas erit negatio, ut ex supra dictis patet. Item quia duplex potest concipi integritas, alia positiva, v. g. quæ constat omnibus suis partibus, & de hac non loquimur, quia multa sunt vna, seu habent unitatem transcendentalem, & nihilominus illis repugnant partes, ut est Deus, qui ex vi suæ omnimodæ simplicitatis, excludit à se omnes partes, & idem est in puncto: alia est integritas negativa, id est cui nihil deficit de sua entitate, & hæc est negatio formaliter fundata in propria essentia, & entitate: Vnde si unitas est integritas formaliter, & non est positiva integritas, necessario erit negatio: ergo unitas formaliter constituitur negatione.

129 Et quia de placitis P. Vasquez agimus, opere præterit duxi oppugnare ipsum in eo, quod dicit, nimirum conceptum vnius distingui adæquate à conceptu entis, tanquam quid positivum secutum ad ens, quam impugnationem sic effor-
mo, quia admissa hac distinctione, & constitutis duabus formalitatibus obiectivis, altera entis, altera vnius adæquate distincti, sequitur illum conceptum vnius non posse esse attributum entis: ergo non debet dari distinctio adæquata inter unitatem, & ens. Sequela sic probatur, quia ille conceptus vnius per te est positivus essentialiter, ac proinde est essentialiter ens: sed vnius conceptus entis non est conceptus secundarius entis ut sic: ergo ille conceptus vnius non est attributum, quia attributum est secundarius conceptus. Minor sic probatur, quia quicquid convenit enti ut sic, convenit cuius conceptui entis, ut quicquid convenit animali ut sic, convenit cuius animali: sed ille conceptus si est realis non est extra totam collectionem entis, neque potest esse conceptus secundarius sui ipsius: ergo non est attributum entis ut sic.

130 Confirmatur, conceptus entis, & conceptus vnius sunt per te reales, & distinguuntur in ratione talis entis, sicut animal, & rationale sunt duo conceptus entis realis ratione distincti: ergo neuter illorum est ens ut sic, quia ens ut sic debet complecti omnes conceptus entis: assigna mihi: ergo ens ut sic cuius attributum sit vnum, nam si vnum est conceptus realis, iam includitur in ente ut sic; si autem est privatio, iam unitas constitueretur non positiva formalitate, sed negativa. Deinde unitas est ens vere reale, sicut ens, interrogo vel est vnum, vel plura, vel abstractum ab vno, vel pluribus, secundum, & tertium dici non potest: ergo primum, per quid igitur est vnum formaliter? Dices seipso: cur ergo alter conceptus entis positivus sicut ille, non constituetur vnius seipso; si enim tuus ille conceptus connotat negationem, & ideo est vnius, similiter poterit primus conceptus per seipsum connotare negationem, & esse vnius simpliciter.

SVBSECTIO IX.

Tertia ratio principalis ponitur.

131 Tertio sic argumentor ad hominem: contra Hurtado, & ex proprijs principijs illius, Deus per suam essentiam positivam habet indivisionem in se absque additione positivi formalitatis: ergo hæc non est necessaria ad fundandam illam negationem divisionis ultimæ relativæ, & consequenter vnum nihil positivum addit supra ens; sed meram negationem talis relativæ divisionis immediate fundatam in ente: antecedens admittitur à P. Hurt. imò & probatur, quia eo ipso quod Deus intelligitur summe actualis, intelligitur cum negatione divisionis in se: sed Deus essentialiter absque vlllo positivo addito, habet summam illam actualitatem: ergo absque additione positivi habet indivisionem in se: ergo id quod additur enti ad constituendam unitatem, est negatio.

132 Dices hanc rationem non probare vnum de formali dicere negationem, sed solum non esse conceptum distinctum adæquate ab ente.

133 Sed contra, quia hoc argumentum probare intendimus nihil positivum distinctum ab ente, addi enti, sed solum negationem divisionis; hoc autem evidenter probatur: si quodvis positivum quod datur formalissime fuerit ipsa essentia entis in ipso ente: ergo nullum positivum potest esse attributum, quia ipsa essentia entis formalissime ut talis non potest esse attributum sui ipsius, quia quod additur alicui tanquam passio vel attributum intelligitur saltem metaphysicè resultare à subiecto, vel consequi ad essentiam: sed id quod consequitur, & fluit ab essentia, non debet esse ipsa essentia formaliter, sed metaphysicè extra essentiam, & supponens eam iam constitutam essentialiter: ergo nullum positivum seu reale potest addi supra ens, quod possit esse passio: ergo quicquid additur ut sit passio, debet esse negatio, quia negatio non est ipsissima essentia entis: ergo ex vi huius argumenti, non solum convincitur unitatem non esse conceptum distinctum adæquate ab ente, sed potius quicquid addit supra ens ut inadæquate saltem distinguatur ab ente, non esse positivum, sed negationem, quia quicquid fuerit positivum est intra essentiam entis ut sic, & non est extra essentiam illius, quia ut supra demonstravimus in primario conceptu entis ut sic, includitur omnis conceptus entis, quia est omne ens, sicut in conceptu hominis ut sic includitur primario omnis conceptus hominis, quia homo est omnis homo, unde sicut supra hominem non potest addi, neque adæquate, neque inadæquate conceptus expressus hominis inadæquate distinctus ab homine; ita similiter supra ens ut sic aut supra positivum ut sic, non potest addi aliquis conceptus positivus neque adæquatus, neque inadæquatus, quia per te omnis positivus conceptus includitur in positivo primario; ergo si additur aliquid debet esse conceptus qui sit extra primarium conceptum positivi ut sic: sed non est alius nisi negatio: ergo negatio solum additur supra ens: ergo si in divisio additur positivo ut sic, ut sit attributum illius, talis divisio erit negatio divisionis positivæ, sive illa sit relatio, sive sit multitudo terminata.

Totum

Quaest. II. Quid addat Vnum supra ens. 243

134. Totum hoc argumentum applico ad Deum: eo modo est attributum particularis entis contractum, ac est in communi, & abstractum attributum entis ut sic: sed attributum entis ut sic non addit positivum sed negativum: ergo attributum illud contractum ad Deum non addit in Deo particularem rationem positivam: sed potius negationem particularem immediate fundatam in ipsa essentia Dei, quæ ratione suæ essentiae fundat negationem divisionis in se, seu indivisionem.

135. Respondeo Deum ratione suæ essentiae, & actualitatis summæ materialiter esse vnum non formaliter, quia in primo conceptu non explicatur essentia cum connotatione ad divisionem in se; in secundario autem additur connotatio fundata immediate in essentia.

Sed contra primo, quia hac solutione non solvis argumentum, nam eo modo constituitur particulare ens in esse vnius transcendentaliter, quoad formalitatem expressam, quo constituitur in communi ens in esse vnius transcendentalis: sed si illa connotatio ut sic est positiva, & realis, non potest addi enti, quia ens est omne reale: ergo neque in Deo connotatio particularis constituitur ipsum in esse vnius transcendentalis, potest esse positiva, sed potius erit negatio particularis, excludens divisionem positivam: ergo quacumque à te data solutione remanet in suo robore argumentum nostrum.

136. Secundo contra te sic insurgo, quia ex sua solutione concludo vnum formaliter supra Deum addere solam negationem; nam quod materialiter est tale, fundamentaliter etiam est tale: sed Deus ratione suæ essentiae, & actualitatis summæ est materialiter vnum: ergo fundamentaliter vnum: ergo seipso absque additione positivi est fundamentum indivisionis: sed indivisio est negatio primario relationis divisionis, secundario negationis: ergo unitas primario est negatio positivi, & secundario negat negationem: ergo unitas non est positiva formalitas: sed potius negativa, & hæc impugnatio amplius patebit ex ultimo argumento pro nostra conclusione, ubi probabitur posse dari aliquam negationem, quæ etiam si aliquo modo neget aliam, non desinat esse negatio primario, & formaliter.

137. Tertio contra, per te connotatio hæc est ipsa formalitas vnius; de ipsa interrogo quid sit? nam quodcumque positivum cum habeat esse, habet etiam definitionem per quam explicetur: explica ergo mihi quid sit illa.

138. Hoc difficillimum est explicata, & sic fatetur ipse Hart. *in intro subiectionis tertia*; sed quid mirum, quod difficile explicetur quod impossibile est in se, imo quod omnino chimericum, sine fundamento, quia connotatio illa videtur esse relatio, & respectus, & tunc vel realis, vel rationis; si rationis non ad rem, quia hic non interrogamus de ficta constitutione vnius, uti est relatio rationis; si realis, imprimis absurdum est unitatem ponere in respectu, quia vnum in se, & respectu sui vnum est, unde absolutum est. Deinde non potest esse realis relatio defectu existentiae terminorum realium, & positivorum respectus rationis non est ad rem, quia ens non est vnum per rationem, nec tu ponis ens adæquate distinctum ab vno, quod requiritur, quod si unitas consistet in relatione rationis, quia cum ens reale non transcendat ens rationis, distingueretur adæquate ab ipso: ergo.

R. P. Joseph de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

Præterea si ens ratione sui determinate fundat istam connotationem, quicquid illa sit: quare non poterit determinate, & immediate fundare negationem divisionis, præsertim cum respectus hic quem nec connotatio adferre videtur, supponat ens (cum hac negatione divisionis) tanquam fundamentum, quia refert ipsum ens ad divisionem, non admittendo ipsum; sed potius excludendo, & negando, ut supra ex Divo Thoma animadverti: ergo supponit ens affectum, hac negatione divisionis, ut ipsum referat ut indivisum, & excludens divisionem, quo argumento probatur in materia de Trinitate innascibilitatem, non in positivo respectu Fontanalis principij, ut sanctus Bonaventura asserit, quem sequitur Pater Vasquez; sed in negatione productionis ab alio formaliter consistere, quia videlicet hic respectus fontanalis principij, cum esset ad aliud prius, & non admittendo ipsum, sed negando, & excludendo ut constat, quia Pater æternus non admittit aliud principium prius à quo producat necessestario hic respectus Fontanalis principij, supponit in æterno Patre negationem productionis ab alio fundata immediate in ipsa paternitate divina, quare respectus Fontanalis principij, non est fundamentum negationis innascibilitatis, ipsamque præcedit.

Sed contra, negatio innascibilitatis fundamentum est respectus Fontanalis principij, ipsumque ens intelligibiliter antecedit, atque hinc concluditur patrocinatibus Doctoribus Theologis, Scotistis, & Thomistis, innascibilitatem consistere in negativo: unde si recte ponderetur huius connotationis conceptus, tanta est cum exemplo paritas, ut sine dubio impossibile sit inveniri discrimen; nam ista connotatio refert ens ad divisionem, sicut Fontanale principium ad aliud prius, & non admittendo divisionem, sed negando eam, & respuendo, sicut respectus principij primi in Trinitate refert æternum Patrem ad aliud prius principium, non admittendo ipsum, sed negando, & excludendo: ergo si respectus, & connotatio primi principij in Trinitate supponit negationem productionis ab alio, ita hæc connotatio entis ad divisionem, supponit in ipso ente negationem ipsius divisionis: ergo sicut ex hac ratione antecedentiæ colligit Theologus innascibilitatem non in positiva connotatione, & respectu ad aliud prius principium, sed in negatione eius consistere, colligere debet metaphysicus, ex eadem ratione antecedentiæ unitatem non in positiva connotatione ad divisionem, sed in negationem eiusdem divisionis consistere, præsertim cum ipsum ens ex se, & ex sua essentia, prout virtualiter distinguitur à differentiis, determinet hanc negationem divisionis, in quo etiam, quamvis infinito distet intervallo, aliquo modo imitatur exemplum dictum.

SVBSECTIO X.

Quarta Ratio principalis ponitur.

Varro sic argumentor, quia si propter aliquam rationem deberet esse positivum illud, quod addit vnum, indivisio nimirum, maxime quia est negatio negationis, aliquo modo essentialiter, & negatio negationis necessario debet esse positivum: sed bene potest dari negatio negationis aliquo modo.

H h 2

modo essentialiter, quæ non sit essentialiter formaliter negatio, dum tamen non sit primario negatio negationis: ergo falsum est fundamentum. Maior est ipsa sententia adversariorum: minor sic probatur, quia tenebræ sunt conceptus negativus, & cæcitas etiam: sed cæcitas est negatio tenebrarum; item negatio Dei est negatio negationis hominis, & nihilominus non sunt positiva: ergo etiam potest dari negatio negationis formalis aliquo modo, dum tamen non sit primario negatio negationis: sed primario positivi, quod autem sunt negationes negationis, sic probatur, quia hoc est verum dicere cæcitas non est tenebræ, tenebræ non sunt cæcitas: item negatio Dei non est negatio hominis, siquidem possunt separari ab eodem subiecto, imo separantur de facto, & coniunguntur, & etiam in vno subiecto, non in homine datur negatio Dei, & non datur negatio hominis, in Angelo autem reperitur negatio Dei simul cum negatione hominis: ergo vna negatio est negatio alterius, siquidem cæcitas non solum negat visum: Sed etiam negat tenebras; imo essentialiter negat tenebras, quia in primo conceptu cæcitas est negatio tenebrarum, & cæcitas ut cæcitas, & ut distinguitur à quocumque positivo, non est privatio lucis, sed visus; unde in suo conceptu negat privationem lucis: ergo sub ultimo conceptu negationis, est negatio negationis, nec potest dici quod est positivum, quia tenebræ adæquate sunt carentia lucis; unde adæquate est negatio: & præterea quia in negatione non datur positivum, ut pro constanti habetur apud omnes, præcipue cum vnaquæque res ex vi suæ essentiae distinguatur ab alia, quia cæcitas ut cæcitas est, v.g. sine aliquo addito distincto positivo à se essentialiter, distinguitur à tenebris, ut homo sine aliquo addito distinguitur essentialiter ab equo; imo si per aliquod additum distingueretur, non esset distinctio essentialis, quæ petit necessario esse per prædicata essentialia, sed esset entitativa, & per additum, sicut homo albus distinguitur à se ipso, ut infirmo, non essentialiter, quia est per aliquod additum extra essentiam: ergo si cæcitas in quantum negatio distinguitur essentialiter à tenebris, & distinctio est negatio illius: ergo ex vi suæ essentiae negat cæcitas tenebras: ergo vna negatio potest esse negatio alterius negationis, manendo in esse formali negationis.

¹⁴² Dices negationem illam, quæ constituit vnum, non quomodocumque esse negationem negationis, sed primario, & ideo esse positivum.

¹⁴³ Sed contra, quia falsum est hoc, nam negatio illa quæ formaliter constituit vnum, est primario negatio positivi, scilicet divisionis formalis, quæ divisio formaliter sumpta est relatio; relatio autem positivum quid est, & sic talis negatio primario non negat negationem: sed positivam entitatem respectus, ut nuper longe demonstratum manet.

SVBSECTIO XI.

Ultimum argumentum principale ponitur.

¹⁴⁴ **P**ater Hurtado disp. 4. de unitate reali in metaph. 2. explicans quid sit indivisio, quam addit unitas supra ens, sic ait §. 46. hinc patet quomodo unitas sit attributum entis, negatio autem quam

dicit indivisum, non est ipsa indivisio, quia hæc est positiva unio: sed est divisio cui opponitur, sicut non tenebræ dicuntur negationem non in recto, & in ipsa luce: sed in obliquo commotam, tanquam contradictorium; quia negatio sunt tenebræ: sic P. Hurtado, itaque in sententia huius Authoris id cui opponitur indivisio, est contradictorium unionis, id est non unio, quia ut ipse Hurtado expresse docet, indivisio est positiva unio: ergo de primo ad ultimum, sequitur ex tua sententia ens ut sic esse vnum, quia dicit unionem: sed hoc est falsissimum: ergo falsa est tua sententia; maior est certa, ut patet ex illis verbis; negatio autem quam dicit indivisum non est ipsa indivisio, quia hæc est positiva unio, itaque in tua sententia unio, & indivisio sunt idem: ergo si vnum constituitur per indivisionem constitueretur sine dubio per unionem.

Minor sic probatur, quia quicquid convenit superiori, convenit omni contento sub illo; sed ens ut sic quatenus vnum, est superius respectu Dei, & creaturarum: ergo quicquid convenit enti ut sic, constituendo ipsum, convenit etiam Deo ut constituat ipsum in esse vnus: sed falsissimum est dicere Deum constitui unionem in esse vnus transcendentaliter: ergo falsum est dicere ens ut sic constitui in esse vnus per unionem, seu indivisionem positive sumptam: totus primus syllogismus est textus, innititur enim principio illo evidentissimo *dici de omni*, id est, quicquid dicitur realiter de superiori, dicitur realiter de omni contento sub illo; unde quia de ente dicitur quod sit verum, etiam dicitur de Deo; & creaturæ, & quia de homine prædicatur risibilitas, prædicatur etiam de Petro, & Paulo, &c. ergo quicquid convenit enti ut sic, constituendo ipsum in esse vnus, convenit etiam Deo, ut constituat ipsum in tali esse.

Minor secunda est manifesta, quia illi enti convenit unio, quod habuerit partes unitas inter se, & quod fuerit compositum: sed Deo repugnat omnino habere partes inter se unitas, & esse compositum realiter, ut dicit catholica sanctum est: ergo repugnat Deo omnis unio realis: ergo falsissimum est dicere Deum constitui in esse vnus transcendentaliter per unionem realem, alias Deus non esset simplicissimus, quod est hæreticum, siquidem non quomodocumque simplex est: sed potius omni simplicitate decoratur.

¹⁴⁷ Vergetur, quia ens ut sic, abstrahit ab omni particulari ente: ergo abstrahit ab ente composito, & simplici: ergo in se neque habet compositionem neque simplicitatem, & nihilominus ens ut sic est vnum, & non præscindit ab unitate adæquate sumptum ens, quia unitas est attributum illius: ergo unitas ut sic, quæ est attributum entis, non est indivisio, quæ sit vnio: ergo alia indivisio est qua constituit ens in esse vnus.

Dices ens ut sic non negare unionem, sed præscindere ab ipsa, ac proinde esse vnum. Sed contra primo, quia licet non neget unionem, saltem non affirmat illam, v.g. animal ut sic, licet non neget rationalitatem, nihilominus non affirmat rationalitatem, & ideo dicimus animal de se non esse hominem: tunc sic, ut detur aliquis effectus formalis positivus, necessario debet dari forma positiva talis effectus, & non sufficit ad illud præscindere à tali forma, etiam si non neget illam, quia forma est de essentia effectus formalis: sed effectus formalis non potest præscindere

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 245

149 à sua essentia, alias idem præscinderet à se ipso: ergo effectus formalis non solum potest non negare formam per quam essentialiter constituitur: sed etiam potest positive habere formam; alias homo secundum se esset Petrus, quia licet præscindat à petreitate, non negat illam: atqui homo minime secundum se est Petrus, quia ex eo quod præscindit à Petreitate non includit illam positivè; quod requiritur necessario ut homo redderetur Petrus per petreitatem.

150 Sed ens licet non neget unionem, quia præscindit ab illa non continet illam formalissime: ergo ens non est vnum, quia vnum est effectus formalis per te unionis: sed non potest negari quod sit vere vnum: ergo vnum non est effectus formalis unionis, neque constituitur in tali esse per unionem positivam, seu per indivisionem quæ vniest: sed potius per negationem, vel multitudinis, vel relationis divisionis.

Secundo contra, & per impossibile supponamus subiectum illud posse esse vnum, licet præscindat ab unionem, ex eo quod non neget, & excludat unionem, & neget illam: itaque si negaret unionem, & non solum præscinderet ab unionem per repugnantiam respectu unionis, nullo modo esset vnum transcendentaliter.

151 Tunc sic, Deus non solum præscindit ab unionem, sed potius omnino negat illam; item Angelus in ista essentia quatenus distinguitur à substantia negat etiam unionem, quia Deo in omni conceptu ipsius repugnat omnino vni inter partes ex vi simplicitatis divinæ; Angelo autem repugnat in essentia vni: ergo Deus, & Angelus nullo modo habent unitatem transcendentalem, quia cui repugnat ratio formalis, repugnat omnino effectus vel quasi effectus formalis illius: sed Deo, & Angelo repugnat vni quæ per te est indivisio constitutiva per modum rationis formalis unitatis transcendentalis: ergo repugnat illis unitas transcendentalis, quæ est quasi effectus formalis talis unionis, aut indivisionis.

152 Dices unionem non esse indivisionem constitutivam unitatis in omni ente: sed solum in composito, ac proinde bene posse esse ens ut sic vnum, sine unionem, & idem est de Deo, & Angelo.

153 Contra primo: ergo male asseris, dicendo universaliter §. *supra citato*, attributum entis, quæ est unitas, constitui per indivisionem, quæ est vni, quia propositio indefinita, ex eo quod æquivalat universalis, in prædicatis necessariis & essentialibus, falsificatur ex quacumque exceptione, & ex quocumque singulari falso: sed falsum est dicere, ut tu nunc asseris, Deum, & Angelum esse vnum per unionem; imo de ipso ente asseris non esse vnum per unionem in hac ultima solutione: ergo falsa est hæc propositio: omne vnum essentialiter constituitur per unionem: sed indefinita habet eandem veritatem, & falsitatem, quam habet universalis: ergo hæc propositio attributum entis, quod est vnum, constituitur per indivisionem, quæ est vni, erit falsa, quia est de prædicatis necessariis.

154 Secundo contra: ergo si indivisio ut sic sive unitas non est vni, dicas mihi quid sit in omnibus entibus, & in ente ut sic. Respondet Hurt. in fine §. *ergo res*, rem esse vnam per suam entitatem simplicem, vel per unionem suarum partium, quod §. 2. disp. 4. §. 2. deducitur, amplius explicans hoc negotium, sic ait: Secundo deducitur in rebus simplicibus earum unitatem esse adæquate idem cum

earum essentia, ut unitas puncti cum puncto, quia unitas est omnium maxima, quia maxime distat à divisione constituyente pluralitatem, quapropter Deus est verum omnium maxime vnum, quia maxime distat à divisione, & compositione, composita enim non sunt tam vnum quæ pluralitatem includunt parti in qua faciunt compositionem vnum per unionem. sic Pater Hurt.

Sed hæc responsio multis peccat, & sic sensim, aut paulatim debet impugnari quod in hunc modum fit.

Primo, quia hæc responsio non solvit totam meam difficultatem; nam primo, & principaliter interrogavi per quid constituatur vnum ut sic, vel ens ut sic in esse vnius, quia ens ut sic non potest constitui in esse vnius per compositionem aut simplicitatem, quia ens ut sic abstrahit à simplicitate, & compositione, & sic est indifferens ad utramque: ergo neque habet simplicitatem, neque compositionem, quæ sunt differentiæ oppositæ constituentes oppositas species entium, scilicet ens simplex, & ens compositum; cum autem ens ex eo quod præcise est ab omni differentia, nullam includat, inde est quod ens ut sic non debeat includere simplicitatem, & compositionem; sed potius debet præscindere ab utraque, sicut præscindit à perfectitate, & inalicitate, quia sunt differentiæ constituentes diversa genera entium inferiora ente: ergo sicut non potest constitui ens in aliquo attributo per perfectitatem aut inalicitatem, quia sunt differentiæ à quibus præscindit ens, ita similiter non potest constitui in esse vnius quod est attributum entis per simplicitatem, vel compositionem, quia sunt differentiæ etiam inferiores, constituentes varia genera entium, à quibus necessario præscindit ens; ergo per aliud constituitur ens ut sic in esse vnius quod in tua solutione non dicis: ergo maneam, & defectuosam responsionem tribuis, siquidem non respondet principali quæsitio, videlicet quid sit indivisio per quam constituatur ens ut sic, propterea abstrahit ab ente simplici, & composito in esse vnius, nec potest dici quod ens ut sic constituatur in esse indivisi, & vnius per rationem abstractam à simplicitate, & compositione secundum explicitas rationes illarum.

Quia à duabus differentiis oppositis secundum explicitum earum, nihil potest abstrahi commune quod conveniat enti ut sic, tanquam attributum illius: sed simplicitas, & compositio sunt differentiæ oppositæ contrahentes ens ut sic; ergo nihil potest abstrahi ab illis secundum explicitum, quod possit convenire enti ut sic, & constituere ipsum in esse vnius. Maior est evidens: ideo à perfectitate, & inalicitate non potest abstrahi quoad explicitum earum aliqua ratio, quæ conveniat enti ut sic, & constituat aliquod attributum entis, quia perfectitas, & inalicitas sunt differentiæ ita oppositæ quoad explicitum, ut in vlla ratione quoad explicitum conveniant, unde differentiæ oppositæ ut sunt perfectitas, & inalicitas solum conveniunt in confusa ratione quæ includitur in illis, scilicet in ente; unde ab illis solum potest abstrahi ratio entis confusa inibita in ipsis; præter rationem autem entis nihil reperitur in ipsis quod sit convenientia ipsarum, & tribuat fundamentum intellectui ut præscindat ab illis aliquid distinctum ab ente, & quod possit esse secundarius conceptus entis, quia in explicitis rationibus solum datur simplicissima ratio oppositionis, & differentiæ, &

Hi 3 sic

sic in nulla ratione quoad explicitum conveniunt: ergo nihil reperitur in explicato earum quod possit abstrahi ab illis, & hoc non solum convenit perfectitati, & inaleitanti, sed etiam omnibus differentiis essentialibus, à quibus nihil potest abstrahi quod conveniat superiori tanquam passio aut attributum illius; quapropter nullus est qui asserat à rationali, & irrationali posse abstrahi quoad explicitum aliqua ratio, quæ possit esse secundarius conceptus animalis, aut viventis, aut substantiæ, & ratio à priori est, quia quoad explicitum sunt adæquate differentiæ oppositæ, quod non ita contingeret si convenirent quoad explicitum in aliquo conceptu qui possit abstrahi ab illis ut sic.

157 Sed simplicitas, & compositio sunt ita oppositæ differentiæ constituentes oppositas species essentialiter distinctas, ut quoad explicitum simplicitatis, & compositionis in nihilo conveniant quod abstrahatur commune, quodque possit esse attributum, & secundarius conceptus entis ut sic: ergo nihil est quod possit esse attributum entis ut sic, & secundarius conceptus positivus entis: patet hæc consequentia, quia ens ut sic non constituitur in attributo sibi adæquato per simplicitatem, & compositionem, quia ens ut sic abstrahit ab illis ut differentiæ sunt: sed neque continet simplicitatem neque compositionem aut simul, aut divisim, aut disjunctive, aut collective, quia nulla ratio superior, & communis secundum se includit in suo conceptu formali differentias quoad explicitum earum, alias non posset præcendi simpliciter, & absolute, imo licet confuse contineret differentias, non sufficeret hoc ut constitueretur per illas in esse unius, quia ens ut sic non solum confuse est unum in suo conceptu præciso, sed etiam explicitè est verum, & bonum: sed explicitus effectus formalis petit explicitam formam, quia forma est de expresso, & explicito conceptu effectus formalis: unde eo modo quo est forma in subiecto, ita constituitur effectus formalis, neque aliter potest constitui effectus ac talis forma est in illo, quare si forma est confuse, & non explicitè effectus formalis debet esse confusus, & non expressus: sed ens non habet simplicitatem expresse, & compositionem expresse, sed tantum confuse: ergo tales differentiæ non possunt constituere expresse ens in esse unius, quod est effectum formale talium differentiarum; solum enim confuse erit unum si ab illis constituitur in esse unius, ut v. g. quia perfectitas, & inaleitas constituunt substantiam, & accidens, & non continentur expresse sed solum confuse in ente, constituunt ens expresse propterea hoc nomine significatur in esse substantiæ, & accidentis, sicut propter eandem rationem non constituitur ens in esse hominis, & bruti quoad expressum, sed solum confuse: sed ens adhuc in quacunque præcisione conceptum expresse est unum verum, & bonum, & expresse prædicantur de ente, hæc attributa, & non solum confuse conveniunt illi talia attributa: ergo non constituitur ens in esse unius per simplicitatem, & compositionem, secundum expressum earum, quia secundum expressum non continentur in ente.

158 Sed neque constituitur in esse unius per aliquod confusum earum, vel per aliquid quod ab illis quoad expressum commune abstrahitur: ergo minime constituitur in esse unius per simplicitatem, & compositionem, nec per aliquid illarum.

Ergo constituitur ens in esse unius per aliam formalitatem distinctam, seu omnino diversam ab illis, qualis ea est quæ nos assignamus, scilicet negationem divisionis ultimo formaliter aut primo fundamentaliter: secunda pars illius minoris est evidens ex supradictis, quia quoad expressum earum nihil abstrahitur: prima pars minoris etiam patet, quia nihil est confusum in simplicitate, & compositione, nisi ratio entis quæ transcendit differentias, & in illis confuse imbibitur: sed ens non potest sui ipsius esse attributum, quia idem omnino non est secundarius conceptus sui ipsius: unde nemo potest dicere ens esse attributum entis, quia iam non tria attributa, sed quatuor assignarentur, & quod maius est idem omnino sine ulla diversitate ex parte obiecti, neque adæquate, neque inadæquate per solam replicationem eundem nominis, esset attributum, & essentia simul.

Tunc sic ergo in particularibus nullum potest 160 constitui in esse unius per simplicitatem aut per compositionem: patet evidenter, quia per id constituitur attributum ut sic entis, quod abstrahitur à particularibus unitatibus, sicut per id constituitur verum ut sic, quod abstrahitur à veritatibus particularibus, sicut per id constituitur ens ut sic, quod fuerit abstractum à particularibus entibus, & ratio est manifesta, quia nihil est ratio superior, nisi id quod contrarium erat in inferioribus, & abstrahitur ab illis per convenientiam, quam habet inter se in illa ratione; sed nihil est commune quod possit abstrahi neque confusum, neque clarum à simplicitate, & compositione, quod possit esse attributum entis: ergo simplicitas, & compositio non est id per quod constituitur particularia entia in ratione unius, quia si simplicitas, & compositio constituerent particularia entia, daretur in illis convenientia quæ abstracta ab illis constitueret ens in esse unius: sed nihil est in quo conveniant, & possit abstrahi, &c. ergo simplicitas, & compositio non constituunt Deum, hominem, & Angelum unitatibus transcendentibus.

Explicatur à contrario sensu, ideo nos dicimus 161 posse convenire Deum, hominem, & Angelum in unitatibus, quia habent negationes divisionis in seipsis, quæ conveniunt in ratione negationis divisionis ut sic, quæ abstracta potest constituere ens in suo attributo; nam sicut essentia ut sic abstrahitur ab omnibus essentis, & sic abstracta est ens ut sic, ita similiter unum ut sic quod est attributum entis, seu constitutum unitatis ut sic, debet esse ratio abstracta ab omnibus unitatibus particularibus, seu à particularibus constitutivis unitatum particularium: sed nihil est quod possit abstrahi à simplicitate, & compositione, quod possit esse attributum entis propter rationes dictas: ergo simplicitas, & compositio non possunt constituere entia particularia in unitate transcendentali: ergo neque Deus est unus transcendentaliter per simplicitatem, neque homo per compositionem: ergo per negationem divisionis constituuntur.

Dices simplicitatem, & compositionem 162 venire etiam in alio conceptu, scilicet in conceptu differentiæ ut sic, ac proinde abstrahi ab illis talem conceptum, qui possit esse attributum unitatis.

Sed contra manifestè, quia unitas ut sic in suo primo conceptu non est differentia aut distinctio ut sic, & ideo unitas ut sic non est relativus conceptus

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 247

ceptus sed absolutus; nam vnum ad se est vnum, & non ad aliud: sed differentia ut sic est conceptus relativus, quia omne quod differt ab alio, est non à se ipso, quare differens est ad aliud sicut diversum, dissimile, & oppositum; ergo sicut neque diversitas, neque dissimilitudo, quia conceptus relativi sunt; & non absoluti non possunt constituere unitatem ut sic, quia unitas ut sic est conceptus absolutus; ita similiter differentia ut sic non potest constituere unitatem ut sic propter eandem rationem; quod adeo verum est ut unitas ut sic potius dicat negationem relationis in se ipso, quam dicat talem relationem: ergo differentia ut sic quæ abstrahitur à simplicitate, & compositione non potest constituere ens ut sic in esse vnius: ergo neque simplicitas, & compositio possunt constituere particularia entia in esse vnius.

164 Deinde, quia à differentia ut differentia est, & à diversitate, & ceteris abstrahitur conceptus distinctionis ut sic, quia diversitas, & differentia proprie sumptæ conveniunt in hoc quod est distinguere, & sic sunt species distinctionis ut sic, quare distinctio ut sic contracta per distinctionem essentialem est differentia essentialis; unde idem est synonyme distinguere, ac differre essentialiter, sicut distinguere individualiter, & differre individualiter sunt idem synonyme.

165 Atqui distinctio seu divisio ut sic à quolibet alio est vel secundarius conceptus unitatis ut sic, & sic vnum ut sic definitur primario, dicendo est indivisum in se, & secundario est divisum seu distinctum à quolibet alio, vel est conceptus, aut formalitas omnino distincta ab unitate, quare nullus hucusque dicit unitatem esse divisionem seu distinctionem; sed potius omnes asserunt esse indivisionem, & indistinctionem: ergo differentia seu distinctio ut sic quæ abstrahitur à simplicitate, & compositione non potest constituere ens in esse vnius, sed præter hanc rationem, & præter rationem entis quæ nullo modo constituunt ens in tali attributo non habent convenientiam, quæ possit abstrahi ad constituendam unitatem ut sic: ergo tales differentie simplicitatis, & compositionis nullo modo possunt constituere unitates transcendentales particularium entium.

166 Secundo contra, quia per te res simplex est una per entitatem, & essentiam simplicem: ergo vel res simplex, quatenus essentialiter, talis entitas est, & quatenus ex differentia particulari simpliciter constituitur in esse talis entis, constituitur etiam in esse vnius formaliter vel non; nisi per aliud quod se habet ut quid superadditum essentia simplici, hoc secundum non videtur dicere P. Hurt, sed potius primum, quia *sect. 1. §. confirmatur*, sic ait: ergo punctum per suam essentiam est indivisum, & *sect. 2.* sic dicit: in rebus simplicibus earum unitatem esse adæquate idem cum earum essentia, ut unitas puncti cum puncti essentia, quod clarius dixit *sect. illa 2. §. difficilis* ibi: Difficilis, inquit, mihi est probare distinctionem unitatis ab ente, & eius attributionem, quam unitate eam esse positivum conceptum; hac de re dum constet, non multum interest eam esse attributum aut essentiam.

167 Sed in hoc sensu oppugnatur Hurt. sic per te unitas entis particularis simplicis puncti, nimirum animæ rationalis, Angeli, & Dei, est eius

essentia, quia essentia eorum, est eorum simplicitas; sed essentia Angeli; v. g. est primarius conceptus Angeli: ergo essentia Angeli non est unitas ipsius; patet consequentia, quia unitas per te non est essentia; sed attributum entis ut tu asseris *disputatione tertia, de entis attributis, sect. 2. §. 8.* quia tu asseris attributum non esse primum conceptum rei sicut est essentia; verba enim tua hæc sunt formaliter. *De numero attributorum entis diversa sunt opiniones, mihi placet Fonseca dicens: attributa simplicia esse tria, nempe vnum, verum, & bonum: sed attributum est secundarius conceptus rei, & supponens primario rem à qua derivatur, ut tu asseris disp. 3. sect. 1. in fine, his verbis: attributa autem vocantur, quia attribuntur primario conceptui, tanquam rationi à qua derivantur, & in principio illius sectionis sic ais, attributum est conceptus secundarius, & consequens primo: sed essentia Angeli, & animæ rationalis sunt primi conceptus illorum, nullum alium primum supponentes à quo deriventur: sed potius ab essentia tanquam à primo conceptu derivantur reliqua: ergo unitas quæ est attributum non est essentia Angeli.*

Deinde, quia quicquid convenit superiori, & eo modo quo convenit illi primo intentionaliter debet contractum convenire omnibus inferioribus, v. g. quia bonitas, & veritas, quatenus attributa entis non sunt conceptus primarij entis, sed secundarij, supponentes primum scilicet ipsam essentiam entis, & sic secundario conveniunt enti, quod est superius Angelo, animæ, & ceteris omnibus inferioribus, eodem modo secundario, & ut attributa conveniunt illis: sed unitas est attributum entis ut sic, & illi convenit ut secundarius conceptus extra essentiam ipsius: ergo unitas debet convenire omnibus inferioribus eodem modo secundario, & attributaliter, quia quod est attributum in superiori passio, aut proprietas illius contractum in inferiori non est essentia inferioris, sed potius est attributum illius; v. g. quia risibilitas est passio hominis ut sic contracta ad Petrum non est essentia Petri, sed potius passio ipsius; unde bonitas ut sic, aut veritas nullo modo possunt esse de essentia entium particularium: sed per vos unitas est attributum entis, & secundarius conceptus entis ut sic, & non est de essentia entis ut sic: ergo nec potest esse essentia talis entis seu Angeli, sed potius erit attributum illius, & extra essentiam ipsius tanquam secundarius conceptus illius.

Declaratur amplius, quia id quod constituit essentialiter aliquod particulare ens, supponitur ad constitutionem unitatis, quia essentia supponitur ad passionem: ac proinde unitas non est tale prædicatum essentialiter; sed compositio est de essentia entis particularis: ergo compositio non potest esse unitas: maior est evidens, ut patet ex dictis; minor est clarissima, quia ens compositum, v. g. homo essentialiter constituitur per unionem: ergo unio est de conceptu essentiali hominis quod est tale ens: ergo unio est prædicatum essentialiter talis entis quod amplius patet, & evidentijs probatur; nam omne id prædicatum, quod distinguit hominem vivum ab homine mortuo, seu à non homine est de essentia primaria hominis: sed homo vivens per solam unionem animæ & corporis, est vivens, & distinguitur à mortuo, quia per solam ablationem unionis moritur homo, & sic non est vivens: ergo unio constituit hominem essentialiter. Deinde

de, quia res composita essentialiter differt à re simplici, ut est Angelus per compositionem: ergo constituitur essentialiter per compositionem, quia per id constituitur essentialiter per quod distinguitur essentialiter ab alio: sed compositio est vnio: ergo per unionem constituitur res composita essentialiter: ergo compositio non est vnitas entis particularis, quia vnitas non constituit essentialiter ens particulare, ex eo quod sit attributum, & secundarius conceptus entis particularis.

170 Ut vergetur, nam in huiusmodi ente quod per compositionem fit, quicquid positivum physicum considerari potest, pertinet ad rationem entis ut tale ens est, etiam si ratione præscindatur à conceptu vnus, ut in humanitate vnio animæ, & corporis est de ratione essentiali talis entis, ut tale ens est specificative, & in re ipsa, & similiter in linea vnio partium in puncto est de ratione entis, ut est in tali specie quantitatis continua: ergo omnis etiam ratio positiva metaphysica, quæ in tali vnione physica fundatur, pertinet formaliter, & secundum rationem ad rationem talis entis, non quatenus concipitur vnium, sed quatenus formaliter contractum seu determinatum in ratione talis entis: ergo ratio vnus nihil positivum addere potest, etiam ratione distinctum. Tercio id explicatur in entibus simplicibus, in quibus perfectior videtur esse vnitas, imo ipsa simplicitas videtur esse maxima vnitas: sed simplicitas de formali non dicit rationem positivam, etiam sola ratione distinctam ab ente simplici, & à perfectione, quæ in ratione entis, seu talis in eo concipitur, adeo ut etiam in Deo iuxta probabiliorum Theologorum sententiam, simplicitas ut sic nihil addat Deo perfectionis, etiam secundum rationem supra perfectionem summæ actualitatis eius, in qua negatio illa fundatur, quam simplicitas exprimit: ergo multo minus vnitas ut sic, potest dicere rationem positivam, & hæc conclusio amplius patebit ex sequentibus, & ex solutionibus argumentorum.

171 Deinde, quia essentia Angeli, & vnio substantialis in homine, & accidentalis in quantitate solum conveniunt formaliter in ratione entis realis, cum nulla detur alia convenientia, in qua conveniant illæ rationes quæ in sententia Hurr. sunt vnitates Angeli, hominis, & quantitatis, quia tam diversa entia, ut sunt modus substantialis, modus accidentalis, perfectissima entitas Angeli, & essentia illius non possunt in aliqua alia minus universali, & minus remota convenire: ergo ab illis sola formalissima ratio entis realis potest abstrahi: sed vnitas ut sic, quæ est attributum entis est ratio communis abstracta ab vnitatibus particularibus: ergo vnitas ut sic est ens ut sic formalissime: ergo vnitas est ipsa ratio entis: ergo non attributum sed est falsum: ergo vnitas non est ratio abstracta ab illis, sed ab alijs particularibus rationibus: ergo vnitates particulares non sunt in Angelo sua essentia, in homine sua vnio, & in linea puncta.

172 Confirmatur, quia si vnitas compositi est vnio: ergo vnitas compositi distinguitur realiter à composito: ergo non est attributum illius, nec vnium erit transcendens, quia in sententia Hurr. vnitas quæ est attributum entis non distinguitur realiter ab ente, cuius attributum est, ut probat ipse *disp. 3. de entis attributis, sect. 1. conclusio*

clausula seu *Dico* 1. his verbis [quia attributum pro formali est idem à parte rei cum essentiali: sed negatio, & privatio non sunt idem à parte rei cum ente: ergo negatio, aut privatio non sunt entis attributa.] Deinde *sect. 2. conclusio* seu *Dico* 4. dixit conceptum entis includi in attributo: consequentia illa patet, quia vnio compositi, v. g. in homine est modus substantialis à parte rei distinctus à toto composito distinctione includentis ab inclusio: sed per te vnio compositi est vnitas: ergo vnitas distinguitur à parte rei tanquam modus essentialiter constituens ipsum.

Ut respondeat Hurtado huic argumento sic 173 ait [Adverte, quando dicimus rem esse vnam, significari totum compositum rei, & in illo non esse divisionem, sed omnes partes eius aliquomodo esse vnitas, v. g. homo est vnus, quia in toto conceptu hominis non est divisio nempe neque inter materiam, neque inter formam, & vnionem; contra vero est evidens argumentum probans partes habere vnitatem distinctam à punctis, quia illæ partes præcis punctis sunt singulares: ergo habent indivisionem in alias partes quæ sunt idem adæquate cum illis, quapropter dicendum vnitatem compositi esse idem adæquate cum toto composito, v. g. vnitas hominis est idem adæquate cum vnitatibus materia, formæ, & vnionis, & suppositorum, reduplicative autem vnitas totius compositi, in quantum totius realiter distinguitur à toto composito, & eius vnitate, quia illa reduplicatio appellat supra solam vnionem, quæ est ratio formalis compositi, in quantum compositi, itaque si cum proportionem sumatur ens, & vnium, vbique ratione tantum distinguitur, nempe vnitas vnionis ab entitate vnionis; at vero non qualibet vnitas sola ratione distingui à quolibet ente.]

Sed hæc solutio mihi maxime displicet, quia confusionibus, æquivocationibus, & falsitatibus plena est, & sic oppugnatur.

174 Primo, quia vel in ente composito vnitas est eius indivisio, & vnio, vel est aliud distinctum ab vnione; hoc secundum non potest dici, quia est contra te ipsum, & tuam rationem, quam *disp. 4. subsect. 2. sect. 1.* sic efformasti: [Secundo probatur in ente composito, cuius indivisio est formaliter vnio: ergo indivisio est conceptus positivus: ergo vnitas est positiva, quia est indivisio. Confirmatur, carentia vnionis formaliter est divisio partium: ergo vnio est formaliter non divisio partium: patet consequentia, quia vnio, & carentia illius præstant contradictorios effectus: sed carentia vnionis facit rem formaliter divisam: ergo vnio facit rem formaliter non divisam, unde vnam] & sic §. *Si igitur in fine*, sic ais [unde res est vna per vnionem suarum partium] & §. *2. deducitur*, sic ais [composita enim non sunt tam vnium, quia pluralitatem includunt partium quæ faciunt compositum vnium per vnionem] itaque in tua sententia vnitas compositi est vnio seu compositio illius.

Sed vnio distinguitur à parte rei à toto: ergo 175 vnitas transcendentalis distinguitur à toto cuius vnitas est à parte rei, quod est contra omnia tua principia; nam tu asseris contra Scotum nullo modo distingui vnitatem transcendentelem à re cuius vnitas est, ex natura rei formaliter, etiam si talis distinctio petat identitatem realem cum re, ut asserit Scotus: sed vnio compositi sine vlla identitate cum composito distinguitur à parte rei

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 249

rei ab illo formaliter: ergo tam magis concedis, quam Scotus, & sic tibi manifeste contradicis. Deinde *disp. 4. de unitate reali, sect. 1. tota subsect. 1. & præque n. 8. §. displicet acriter*, inueneris in Patrem Vazquez, non quia concesserit distinctionem à parte rei, sed quia solum affirmat unitatem transcendentalem distingui per rationem adequatam ab ente cuius est attributum, cuius oppositum efficacissima ratione meo videri demonstras, sed asserendo nunc unionem compositi esse unitatem transcendentalem illius, concedis non tamen minimam distinctionem, ac concedit Pater Vazquez scilicet per rationem, sed potius concedis absolutam distinctionem à parte rei, quare sine dubio incidis in illam, cupiens vitare caribidum. Vnde si tua argumentatio vrget, ac præmit Patrem Vazquez, te non solum præmit, sed deprimit, labefactat, & iugulat: quomodo enim *(sect. 2. eiusdem dispensationis, §. difficultus)*, alle- ris difficillime posse à te probari distinctionem rationis unitatis ab ente ratione; cuius videris inclinari in sententiam, quæ docet unitatem esse ipsam essentiam entis: si nunc concedis unitatem non solum distingui per rationem, sed etiam à partem ab ente, cuius est attributum, quia in *physisca disp. 4. de compositis, sect. 1. & 2.* asseris, & probas unionem compositi distingui à parte rei distinctione excludentis ab excluso à partibus; distinctione autem reali inclusi ab includente à toto: sed tu in hac disputatione metaphysica asse- ris talem unionem, & compositionem esse uni- tatem compositi entis: ergo nunc concedis ma- iorem distinctionem, quam antea negabas; quare cum minima distinctio nauseam tibi pareret, an- tea nunc sine ulla nausea maximam, & veram di- stinctionem deglutis: ergo tibi aperte contradicis.

176 Nec valet dicere unitatem compositi esse idem cum unitatibus materiæ, formæ, unionis, & sup- positum, quia unitas materiæ sunt uniones inter suas partes, & unitas formæ, etiam sunt uniones partium formæ, si forma materialis est, etsi spi- ritualis, sua essentia simplex, & unitas compositi est unio inter materiam, & formam: ergo unitas adequata totius compositi sunt omnes uniones tam partium materiæ, quam partium formæ, & unio materiæ ad formam: patet consequentia, quia per te unitas totius adequata sunt omnes unitates materiæ, formæ, & unionis: sed per te unitates materiæ, formæ, & unionis sunt uniones materiæ formæ, & partium unionis: ergo uniones earum adequatæ sunt unitas compositi: sed unitas compositi, seu uniones partium materiæ distin- guuntur à parte rei à materia, & uniones par- tium formæ distinguuntur à parte rei à forma: item unio materiæ, & formæ distinguitur à par- te rei à materia, & à forma, & à toto composito, itaque omnes simul uniones tam inter materiam, & formam, quam inter partes materiæ, & partes formæ distinguuntur à parte rei à toto composito, quia compositum supra omnes uniones addit omnes partes materiæ, & formæ, quæ non sunt uniones: ergo si unitas adequata compositi est totalis unio, seu omnes uniones repertæ in com-posito, simul sumptæ: ergo unitas transcendentis adequata compositi distinguitur à parte rei à toto composito, sicut unitas materiæ primæ quæ sunt uniones illius distinguitur à parte rei à ma- teria prima, quia addit materia omnes suas par- tes supra omnes suas uniones, quæ minime sunt uniones.

R. P. Ildaph. de Peñañiel, Theol. Schol. Tom. I.

Item proportionali modo contingit in homi- ne, cuius unitas adequata per vos est entitas simplex animæ rationalis, & omnes uniones inter materiam, & formam, & inter omnes partes materiæ: atqui entitas formæ rationalis, & unio- nes omnes simul sumptæ distinguuntur à parte rei à toto; quia totum includit illas realiter, & præter eas addit omnes partes materiæ primæ, quæ non sunt uniones, neque sunt entitas animæ rationalis: ergo unitas adequata totius distin- guitur à parte rei, à re cuius est unitas; itaque etiam si cum proportionem sumantur unitates, dis- tinguantur ab ente, nam quæ maior proportio potest dari quam ea quæ datur in unitate mate- riæ cum materia, & unitate formæ cum forma, & unitate totius cum toto: sed adhuc in hac propositione unitas materiæ (quæ sunt omnes uniones inter suas partes) distinguitur realiter à materia, & unitas formæ corporeæ à sua for- ma, & unitas totius à toto: ergo omnis unitas distinguitur à re cuius unitas est; si unitas est unio: ergo unitas totius non sunt eius uniones: ergo aliud non aliud positivum; ut probatum est; ergo negativum.

Neque obstat dicere quod ait Hurtado, nimi- rum quod quando dicimus rem esse vnam signi- ficari totum compositum, non enim hoc obstat, concedo enim vnum in concreto denotare totum compositum, sicut album in concreto, & vnitum seu compositum, dicit totum hominem, & risibile similiter, & nihilominus risibile, aut vnitum, aut album, non sunt attributa illorum entium, quia risibilitas, unio, & albedo in abstracto dis- tinguntur realiter à concretis: ergo similiter licet vnum in concreto dicat totum compositum vnum, non erit attributum, quia unitas in ab- stracto distinguitur realiter à composito; atqui nullum attributum etiam in abstracto distingui- tur realiter à re cuius attributum est, ut patet ex tuis verbis supra citatis, & ideo bonitas, nec ve- ritas distinguuntur realiter ab ente: ergo ne hæc absurda sequantur, non debet dici quod unitas sit unio aut aliquid positivum: sed negatio di- visionis.

Dices unitatem Angeli, & rei simplicis non esse essentiam Angeli, sed potius simplicitatem illius, quod est secundum membrum supra sub distinctione positum.

Sed contra, quia per te simplicitas est negatio: ergo iam unitas consistit in negatione, & non in positivo: antecedens sic patet ex tuis verbis, quæ sic profert *disp. 4. de unitate, sect. 1. §. sicut ergo, num. 2.* sicut ergo res, inquis, simplices, & actuales significamus per negationem composi- tionis, quia negatio quam dicit simplicitas, est vera negatio, quia contradictorie opponitur par- tibus, & compositioni quæ sunt conceptus posi- tivus, & quod contradictorie opponitur concep- tui positivo, est negatio.

Confirmatur, & explicatur in entibus sim- plicibus, in quibus perfectior videtur esse uni- tas, imo ipsa simplicitas videtur esse maxima uni- tas, ut tu asseris: sed simplicitas de formali non dicit rationem positivam, etiam sola ratione di- stinctum ab ente simplici, & à perfectione quæ in ratione entis, seu talis in eo concipitur, adeo ut etiam in Deo iuxta probabiliorum Theologo- rum sententiam simplicitas ut sic nihil addat Deo perfectionis, etiam secundum rationem supra perfectionem summæ actualitatis eius, in

fi qua

qua negatio illa fundatur, quam simplicitas exprimit: ergo multo minus vnitas vt sic potest dicere rationem positivam.

181 Secundo, quia per te vnio, & compositio est vnitas compositi: atqui per te in re simplici, vnitas illius est eius simplicitas, quæ est negatio contradictoria compositionis: ergo vnitas transcendentalis, in varijs inferioribus non constituitur eisdem rationibus formalibus contractis, sed potius maxime contradictorie oppositis; quod falsum probavi supra, quia quando aliquid attributum convenit inferioribus ratione superioris, &c. Videte ergo, nec vnitas compositi est vnio, nec vnitas simplicis est simplicitas.

182 Et amplius demonstratur, quia vnitas vt sic, quæ est attributum entis vt sic, est ratio abstracta ab unitatibus rerum simplicium, & rerum compositarum, quia tota latitudo entis æqualiter dividitur in entia simplicia, & composita: atqui si vnitas entis simplicis esset simplicitas, quæ est negatio compositionis, & vnitas compositi esset compositio, non posset abstrahi vnitas vt sic; vnde non daretur attributum entis vt sic, quia vt dixi attributum entis vt sic, quæ est vnitas in communi est ratio præcisa ab omnibus unitatibus particularibus, sicut ens vt sic, nil aliud est quam ratio abstracta ab omnibus entibus particularibus: sed summum absurdum est dicere, quod non detur vnitas vt sic, quæ est attributum entis: ergo summum absurdum est id ex quo sequitur illud.

183 Illa minor sic probatur, quia à positivo, & negativo, & à duobus contradictorijs, non potest abstrahi ratio communis vt sic, quia cum immediate, & maxime opponantur contradictorie, nihil datur in illis convenientia: vnde nullum fundamentum datur in illis abstrahendi, siquidem totum fundamentum abstrahendi est convenientia: sed simplicitas quæ est vnitas rei simplicis, est negatio, & contradictorium compositionis, quæ est positivum: ergo ab illis non potest abstrahi ratio unitatis vt sic.

184 Verge, & demus quod præscindatur ratio unitatis vt sic, à negativo, & positivo: illa ratio abstracta nec esset negativa, nec positiva, sicut animal quod abstrahitur ab animali rationali, & irrationali, nec est rationale, neque irrationale; imo in vniversum omnis ratio præcisa ab inferioribus, nec est vnum, nec aliud illorum, quia est extra differentias illorum: sed vnitas vt sic abstrahit à positivo, & negativo: ergo neque est positivum nec negativum vnum, quod est attributum entis vt sic: atqui per te vnum vt sic est positivum: ergo tibi ipsi repugnas.

185 Sed vltimo demus unitatem esse negationem simplicitatis, id est oppositam simplicitati contradictoriæ, quod his verbis asserit Hurtado, sicut ergo res simplices, & actuales significamus, per negationem compositionis; ita unitatem significamus per indivisionem cui opponitur, quia vero vnitas contradictorie opponitur divisioni; divisio autem non est conceptus positivus, sed est carentia formalis vnionis; ideo vnitas est conceptus positivus, qui est indivisio: explicans autem paulo post, quid sit ista negatio carentiæ vnionis, quæ indivisio est, sic ait. Ita non posse dividi est non posse carere vnione, quia posse dividi est posse carere vnione, & non dividi est habere vnionem, quia dividi est illa carere, & posse carere vnione, & illa carere

sunt termini privativi, ideo non dividi est terminus positivus contradicens dividi; vnde res est vna per vnionem suarum partium: ergo simplicitas ex tuis verbis quæ supra adduximus, est vera negatio compositionis, quæ vnio est, & vnitas est negatio divisionis, & divisio est negatio compositionis, vt tu ais verbis nuper adductis: ergo vnitas est negatio negationis compositionis, & ideo est positivum conceptus: ergo est ipsa vnio, quæ compositio est, quod tu ingenue fateris: ergo Deus qui summe vnus est summe compositus est, & Angelus qui habet unitatem compositionem habet: ergo non sunt simplices entitates Deus, & Angelus, quod est hæresis manifesta ex parte Dei.

Deinde: ergo ens non est vnum, quia ens vt sic 186 non est simplex; sed abstrahit à simplici, & composito.

Præterea, ergo iam dantur quinque attributa 187 entis; nam per te datur vnitas, quæ est opposita simplicitati, & datur bonitas, & veritas: sed possunt etiam alia esse, id est negatio veritatis, & negatio bonitatis; nam non est maior ratio quare negatio simplicitatis sit attributum, & negationes illorum attributorum non sint attributa; imo si istæ negationes non sunt duo attributa, nec indivisio vnitas erit, quia indivisio est negatio alterius attributi, sicut duæ à me assignatæ.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

Ad primum argumentum Respondeo distin- 188 guendo antecedens, multitudo cui opponitur vnitas Dei vltimo, & formaliter est negativum, nego antecedens; fundamentaliter, hoc est ratio fundandi formalitatis multitudinis; concedo; nam in multitudine duo dantur, vnum tanquam vltima ratio formalis, quæ nihil aliud est quam relatio divisionis, quæ resultat inter partes alicuius rei divise, & separatas, & hæc vocatur vltima formalitas, quia vltimo advenit supra partes multitudinis, vt postremo compleat capacitatem aut potentialitatem talis multitudinis, ita vt post illam nihil ulterius adveniat, quod possit determinare, seu denominare multitudinem, secundum quod divisa est; præter hanc relationem datur in multitudine negatio ipsa, per quam caret res vnione, aut identitate respectu alterius, & approximatione respectu ipsius, & hæc est ratio fundandi ipsam relationem divisionis, quia posita tali divisione, seu carentia in entitatibus resultant relationes divisionis in illis; vnde talis negatio potius vltimæ formalitatis proximum fundamentum debet dici, quam vltima formalitas, v.g. in Patre datur duplex formalitas, alia vltima omnium, alia non vltima; vltima formalitas est relatio paternitatis, quia vltimo advenit supra generantem, vt denominet illum, & determinet ipsum, constituatque eundem vltimo, & formaliter in esse patris, quod adeo verum est, vt post talem paternitatem, nihil adveniat generanti, quod vltimo, & formaliter intrinsece denominet ipsum; præter hanc relationem datur in generante alia formalitas, quæ est ratio fundandi paternitatem, & hæc potius fundamentum proximum vltimæ formalitatis, quam vltima

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 251

ultima formalitas dicitur. Vnde comparata hæc cum paternitate dicitur materiale Patris; paternitas autem ultimo adveniens generanti & fundata in tali generatione dicitur formalitas simpliciter: vnde Pater, & non Pater, aut Pater, & Filius formalissime non opponuntur secundum generationem, sed potius secundum relationes, aut secundum negationem, & relationem: sed per vos unitas ultimo, & formalissime opponitur multitudini: ergo opponitur ultimæ formalitati multitudinis, sed hæc non est negatio, sed positiva ratio, quæ fundatur in tali negatione: ergo unitas formalissime non negationi, sed positivo opponitur, quia multitudo ultimo, & formalissime concepta cui opponitur unitas non est negatio, sed relatio divisionis.

189 Ad probationem antecedentis distinguo maiorem, est impossibilis in tota latitudine entis, nego maiorem; respectu Dei, & applicata Deo, concedo maiorem; nam Deus ideo est unus, quia negat in se habere divisionem inter partes, & inter prædicata absoluta, sicut habet inter relationes, & sicut habet acervus lapidum inter suas partes; itaque omnem illam divisionem quæ à parte rei datur, negat inter sua constitutiva absoluta, itaque negat se habere similem divisionem ac habet acervus rerum, & se habere in suis absolutis, ac se habet in relativis; nam si Deus inter absoluta prædicata haberet divisionem aut distinctionem eo modo quo habet inter relationes, aut eo modo quo acervus lapidum, sine dubio non haberet unitatem absolutam, sed potius divisionem in seipso, sicut habet divisionem in relationibus: sed divisio quæ datur inter relationes divinas, & quæ datur inter partes ternarij hominum, aut quaternarij, & quas negat Deus habere in seipso secundum se non sunt impossibiles, sed potius maxime possibiles; imo actu existentes, & in divinis relationibus necessario existentes, quæ divisiones quia in seipsis in tota latitudine entis non sunt impossibiles, nec solum possibiles pure, sed potius existentes sunt positivæ: ergo indivisio quæ per vos opponitur contradicторie ultimæ formalitati divisionis, non debet esse positiva; quia quando vnum contradicторium vii est divisio est positivum, alterum contradicторium debet esse negativum: ergo indivisio quæ est alterum extremum oppositum divisioni ultimo ac formaliter, quæ positiva est, debet esse negatio.

190 Licet autem hæc divisio quæ negat Deus in se, sit in latitudine entis possibilis, & actualis, ac proinde positiva; nihilominus tamen impossibilis omnino Deo est, quia impossibile est quod Deus habeat divisionem in se, & in suis prædicatis absolutis, sicut habet in relationibus: sed hoc ideo est, quia indivisio, quam habet Deus est negatio, & non privatio; negatio enim ut distinguitur à privatione petit necessario ut forma quam negat in subiecto, sit impossibilis, quia negatio est carentia formæ in subiecto incapace, & inepto ad recipiendam formam, cuius carentia datur in tali subiecto, v.g. in lapide datur negatio visus, & sic visus respectu lapidis est impossibilis; quapropter talis carentia, non est privatio, sed negatio: contra vero tenebræ in aëre non sunt negatio sed privatio lucis, quia aër non est incapax lucis, sed potius capax illius, & sic est subiectum aptum ad recipiendam lucem, & sic lux est possibilis aëri, & non impossibilis, quia negatio seu carentia lucis in aëre est privatio, itaque forma, quæ

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

opponitur negationi est impossibilis subiecto in quo datur talis negatio, & nihilominus, quia talis forma secundum se non est impossibilis, licet sit impossibilis tali subiecto, quia ipsum est incapax talis formæ non definit illa forma esse positiva secundum se, ac proinde carentia illius non definit esse proprie ac formaliter negatio: ergo si divisio cui opponitur in Deo indivisio, licet sit impossibilis Deo; nihilominus in tota latitudine entis est possibilis, & secundum se est positiva; quare quando existit, v. g. inter divinas personas, inter partes numeri ternarij positiva ratio est: ergo talis indivisio, quæ est carentia illius divisionis, non definit esse negatio: sed potius propriissime erit vere, & formaliter negatio.

Exemplum ponamus manifestum, Deus quatenus distinguitur à creatura formalissime dicit distinctionem ab illa; & distinctio in sententia adversariorum, est formaliter negatio existens in Deo; quæ negat identitatem cum creatura; hæc autem identitas licet Deo sit impossibilis, quia tamen secundum se est positiva formalitas, non dicitur impossibilis simpliciter, quia vere, & realiter à parte rei datur identitas alicuius prædicati cum creatura, v. g. ratio substantiæ in Angelo identificatur cum eo, quatenus creatura, & hæc identitas est positiva ratio, & possibilis simpliciter, licet sit impossibilis Deo eo modo quo datur inter substantiam, & Angelum: sed quia in tota latitudine entis non est impossibilis, ideo non definit esse positiva, ex eo quod sit impossibilis Deo, alias si ex eo quod identitas esset impossibilis Deo esset negatio distinctio Dei à creatura, quam dicitis esse negationem, non esset negatio, sed positivum quia opponitur identitati: sed quando vnum oppositum immediatum est impossibile, alterum oppositum non est negatio, sed positivum: ergo si identitas Dei cum creatura, ex eo quod sit impossibilis Deo absolute diceretur impossibilis, sine dubio esset negatio, ut in nostro casu dicitis de pluralitate, cui opponitur unitas Dei, ac per consequens distinctio Dei, quæ opponitur tali identitati, impossibilis esset positiva ratio, & non negatio; sed per vos est negatio formalissime: ergo identitas cui opponitur immediate, est positiva ratio: atqui talis identitas cum creatura est impossibilis Deo: ergo licet aliqua formalitas sit impossibilis Deo, potest esse secundum se possibilis, & positiva in tota latitudine entis, quod sufficit ad hoc ut carentia, quæ datur formaliter in Deo, sit negatio; imo quia negatio est distincta à privatione, petit ut opposita forma sit impossibilis Deo, quia si talis carentia non esset negatio, sed privatio forma opposita videlicet identitas cum creatura esset possibilis Deo; quia privatio est carentia in subiecto apto nato recipere formam, cuius carentia est in illo.

Amplius declaro hoc, quia licet hoc totum Deus 191 idem cum creatura, seu vna entitas, quæ sit simul Deus, & creatura sit chymera, & impossibilis, nihilominus quia distinctio Dei non opponitur immediate toti huic concreto, sed solum identitati inter Deum, & creaturam, removendo illam à se, tanquam impossibilem sibi (ita ut Deus dicatur distinctus à creatura, quia negat in se identitatem positivam cum creatura; nam si interrogaremus à Deo, cur sit distinctus ab ente creato, responderet, quia à se removet tanquam impossibilem sibi identitatem cum ente creato similem illi, quam habet gradus substantiæ cum Angelo, quatenus

fi 2 quatenus

quatenus creatura est) & hæc identitas, seu conceptus identitatis secundum se est positivus, ideo formalis distinctio in Deo est negatio.

- 192 Quod autem immediate Deus non neget hoc concretum Deus simul, & creatura, seu entitatem, quæ simul sit idem cum creatura, patet manifeste, quia ut sit tale concretum, necesse est ut identificetur Deus, & creatura, & uniantur inter se per unionem identitatis: atqui Deus remouet, & negat à seipso identitatem cum creatura, & omnino repugnat talem identitatem habere: ergo immediate, & primario non negat illud concretum, sed solum identitatem, quæ est prior, ut ita loquar, tali concreto; itaque nos fingimus identificatum Deum cum creatura, & asserimus seu concipimus Deum opponi tali concreto, quod non ita contingit, quia ad tale concretum præsupponitur identitas, unde talis identitas est suo modo prior tali concreto, ac proinde quod immediate, & primo negat Deus, non est illud concretum, sed identitatem cum creatura, ut resalter tale concretum, secundario & aliquo modo potest dici Deum per distinctionem opponi concreto illi omnino impossibili, quod non obstat ut distinctio quæ est in Deo, sit negatio formaliter, quia quod primario negat, est identitas, quæ secundum se, & in tota latitudine entis est positiva, ut iam explicui.

- 193 Tunc sic, etiam unitas Dei opponitur positive divisioni, quæ secundum se, & in tota latitudine entis reperitur positiva, ac proinde in tota illa latitudine non est impossibilis, ut late supra explicui: ergo licet sit impossibilis Deo, non ideo unitas formaliter quatenus indivisio est, desinet esse negatio.

- Item simplicitas divina dicit negationem compositionis in Deo, id est expellit à Deo, & remouet ab ipso similem compositionem illi, quæ datur in creatura, quia vero compositio secundum se, & in tota latitudine entis est positiva, & non negativa, licet sit impossibilis Deo, non ideo erit negativa, neque ideo desinet esse negatio illa carentia partium, quæ datur in Deo, excludendo illas, & compositionem inter ipsas.

- 195 Tunc sic, totum hoc concretum, Deus compositus est chymera, ac proinde simpliciter impossibile, & nihilominus negatio quam dicit simplicitas Dei non desinit esse negatio, quia primario non opponitur Deus, quatenus simplex compositio Deo, sed potius compositioni quæ secundum se est positiva, & quæ est prior composito negativo: ergo aliqua carentia in Deo non desinit esse negatio, ex eo quod concretum cui secundario opponitur, sit chymericum; dum tamen formalitas cui immediate, & primo opponitur, licet sit Deo impossibilis in tota latitudine entis, sit positiva, & possibilis, quia talis negatio, ita datur in Deo, ut remoueat ab ipso talem formalitatem, quæ si daretur in ipso positive constitueret Deum, quia secundum se est positivus conceptus, & in tota latitudine entis dantur aliæ formalitates similes illi, quam negat Deus, & quæ secundum se sunt positivæ.

- Atqui unitas seu indivisio formaliter Dei non 196 immediate opponitur huic concreto pluralitas, seu multitudo Deorum: sed potius negat immediate divisionem in se similem illi, quæ datur inter relationes divinas, quæ secundum se est positiva, & quæ si daretur in Deo positive divideret ipsum: ergo talis indivisio non est positiva ratio, sed potius negatio formaliter, etiam si divisio illa

quæ secundum se est positiva, cui opponitur unitas Dei, sit impossibilis Deo; imo, quia unitas seu indivisio Dei non est privatio: sed negatio debet habere pro immediato sibi opposito terminum impossibilem subiecto, in quo est talis negatio; unde supposita hac solutione absolute negatur maior illa argumenti, scilicet quod multitudo, seu pluralitas Dei seu Deorum, aut plures Dij sint, cui immediate opponitur unitas Dei, cum hoc sit falsum; siquidem ut iam dixi, immediatum oppositum unitatis, non sit nisi indivisio, eo modo, quo explicui: quare in eo videri evidenter solum est argumentum primum, quod nullius valoris est, quia non solum est contra nos, sed etiam contra adversarios indistinctione, & simplicitate Dei; quare quod ipsi responderint ad distinctionem Dei, quæ negatio est in Deo, id sine dubio respondebo ad unitatem Dei constituendo ipsam in negatione; nam sicut pluralitas Dei, vel Deorum est impossibilis; sic similiter entitas quæ simul sit Deus, & creatura per identitatem, cui opponitur distinctio Dei, sicut unitas opponitur pluralitati est impossibilis, sicut ipsa pluralitas, & idem est in simplicitate Dei respectu Dei compositi: ergo eodem modo debes solvere tuum proprium argumentum in distinctione, & simplicitate Dei, sicut nos debemus respondere illi in unitate ipsius.

Ad confirmationem distinguo antecedens, divisio, & separatio fundamentalis, concedo antecedens, divisio, & separatio ultima, & formalis, nego; quia est relatio ut supra diximus: unde indivisio formalis quæ immediate opponitur divisioni formali positive primario est negatio, ut supra probavimus.

Ad secundum concedo maiorem, & nego minorem, ad probationem minoris distinguo maiorem, negaret in actu exercito, nego, in actu signato concedo, explico solutionem, illa enim negatio quæ ponitur pro attributo entis ut sic, non est ut exercetur in ipso ente, & ut ipsum ens in exercitio actuali neget positivum cui opponitur, ita ut excludat realiter tale positivum, quia hoc non potest esse, quia positivum ut sic, seu ens ut sic includit omnem conceptum positivum, & sic est omne positivum conceptum per modum unius: unde pro ut sic non potest negare, & excludere in exercitio, & in executione aliquod positivum, quia talis exclusio seu exercitium negationis non exercetur in ente ut sic: sed exercetur in vnoquoque ente particulari, in quo unitas ipsius excludit positivam divisionem realem à sua entitate, quod optime fit, & optime exercetur in vnoquoque, quia vnumquodque positivum non est omne positivum, & sic bene potest negare realiter, & in actu exercito, & excludere à se aliud positivum: sed e contra, ens ut sic includit omne ens reale positivum, quia illud non est aliud secundum subiectum, & secundum realitatem illius, nisi omnia positiva entia cognita sub ratione convenientiæ: ergo à seipso secundum subiectum, & realitatem, non potest excludere actualiter aliquod positivum, alias esset, & non esset positivum, quod est implicatorium: ergo talis negatio non reperitur in ente ut sic, ut exercetur in ipso, & ab ipso remoueat aliquod positivum: sed solum est in ente in actu signato, quatenus abstrahitur ab omnibus entibus particularibus ratio negationis, quæ exercetur in inferioribus, excludendo in vnoquoque realiter positivum oppositum ta-

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 253

li negationi, itaque negatio illa abstracta, & addita enti vt sic, signat id quod exercebatur in inferioribus; vnde in ente vt sic est sine actuali exercitio cum potentialitate ad illud, id est ostendendo se tanquam ratio communis, quæ potest contrahi ad inferiora, vt in ipsis exerceat vim quam habet, excludendo vnum positivum ab alio particulari, non autem ab ente vt sic, quia illud nullum positivum potest excludere à suo conceptu: ergo si vnitas vt sic, dicit negationem, quæ non potest se exercere in illo statu, quia exercitium debet habere in particularibus, ac proinde in statu illo præcisionis, solum est in potentia talis exercitij, signando capacitatem quam habet, vt in inferioribus se exerceat; manifeste sequitur negationem illam vnitatis non esse in actu exercitio in ente, sed potius in actu signato, exercendo vt sic, potius rationem oppositam illi exercitio, quod habebit aut habere potest in inferioribus, & sic in actu signato ita est, vt actu non excludat ab ente divisionem illam positivam, sed potius talis negatio est in tali conceptu entis vt sic, qui includit omnem conceptum positivum.

199 Exemplo manifestissimo declaratur hoc, ratio communis individui vt sic præcisa opposito modo, se habet ac quando est contracta; nam quando contrahitur, exerceat rationem incommunicationis, & excludit illam à se; vnde est incommunicabilis multis: posita autem in statu abstracto, se communicat actualiter pluribus quando actualiter contrahitur; vnde in actu exercitio prout est præcisa, est communis multis, & sic opposito modo se habet à se ipsa, vt est contracta, solum signando capacitatem quam habet vt contracta sit incommunicabilis pluribus, & hoc non est proprium huius vel illius rationis communis, sed omnium: vnde vivens vt sic, quatenus vt sic præcissum, non vivit in actu exercitio, sed solum signat capacitatem quam habet vt in particulari, secundum exercitium vivat.

200 Item intellectio vt sic abstracta ab intellectio-
nibus particularibus in illo statu prout sic, dicitur non intelligere in actu exercitio, quia in illo statu non est secundum conditiones cognoscendo actualiter; vnde in illo statu præciso opposito modo, se habet ac in statu contracto, solum signando id quod facit, aut facit in statu contractionis, & sic diximus intellectionem vt sic in actu signato esse intellectionem, non autem in actu exercitio.

201 Sed vnitas vt sic, seu negatio divisionis præcisa ab omnibus vnitatibus, & addita enti vt sic, est ratio communis, & non contra in inferioribus: ergo solum erit in actu signato; signando solum id quod in statu contractionis facit, hoc est expellendo, & negando ab vno ente particulari positivo, aliud positivum oppositum tali negationi; quare sicut vnaquæque negatio non excludit ab omni ente positivo aliud positivum ens, quia hoc est impossibile, alias non esset omne ens; ita similiter ab ente vt sic, quod est omne positivum, non potest excludere aliquod ens positivum: sed solum in tali statu, ita se habet vt solum sit, vt quædam ratio quæ in inferioribus excludit sibi oppositum, quia in inferioribus est in statu capaci ad actuale exercitium excludendi, cuius non est capax in communi, & ideo licet ab vnoquoque particulari propria vnitas excludat positivum, quia distinguitur ab illo, & non in-

cludit omne positivum, in statu autem abstractionis non potest ab ente vt sic excludere aliquod positivum, quia est omne positivum; vnde in tali statu solum significat id quod quando est in statu contractionis exerceat, vt iam dixi: ergo nostra solutio optime procedit de actu signato, & actu exercitio.

Ex qua solutione colligitur, ens vt sic per illam negationem non distingui realiter ab aliquo ente positivo, quia sicut negatio illa non signat in ente actualem exclusionem, sed solum potentialem, ita non signat in actu exercitio distinctionem quam exerceat ens respectu alicuius positivi distincti à se, sed solum signat id quod vnumquodque ens particulare potest, & actu exerceat distinguendo se ab alio ente positivo particulari; Vnde totum hoc argumentum in mera æquivocatione consistit, innitente in confusione, & commixtione actus signati cum actu exercitio negationis, & arguendo ab eo quod exerceat in vnoquoque inferiori ad id quod neque exerceat, nec potest exerceat in actu signato, respectu entis vt sic; vnde mala argumentatio. Exemplo manifesto convincitur hoc, quia albedo, & nigredo, frigiditas, & calor opponuntur, & conveniunt tam in esse qualitatis, quam in esse oppositionis, ab illis abstrahitur ratio qualitatis vt sic, & ratio oppositionis contrariæ vt sic, interrogo à te, an illa ratio oppositionis vt sic, exerceatur respectu alicuius, vel non; si non exerceatur, habeo intentum, cuius ratio non potest esse alia, nisi quia est ratio communis, quæ vt sic non est in statu exercendi oppositionem, sed potius exercendi vnitatem, & convenientiam, quia in illo statu non est cui opponatur, & respectu cuius exerceat suam oppositionem, quare talis ratio est id quod in statu contractionis opponitur alteri distincto à se ipsa, & sic in statu præcisionis se habet ratione talis status opposito modo, ac se habet in statu contractionis.

Si autem illa oppositio vt sic exerceatur in illo statu præcisionis: ergo qualitas vt sic abstracta ab albedine, & nigredine opponitur realiter respectu alicuius, & distinguitur realiter ab illo: sed non est aliud cui opponatur, quia in illo statu non est nisi vnus conceptus indivisibilis qualitatis vt sic, & ille respectu sui ipsius non potest opponi realiter: ergo falsum est dicere, quod qualitas vt sic abstracta ab albedine, & nigredine, &c. exerceat oppositionem in actu exercitio in statu præcisionis; solum enim in tali statu significatur vel significatur per illum conceptum abstractum id quod in statu contractionis exercebitur, aut poterit exerceat.

Sic similiter in nostro casu, negatio illa abstracta ab vnitatibus particularibus, non exerceatur in statu abstractionis in ente vt sic, respectu alicuius entis particularis, quia ens vt sic, nullo modo potest opponi realiter, & negare realiter per talem negationem aliquod positivum, alias seipsum negaret contradictorie, siquidem ens vt sic est omne ens, ac proinde affirmat omne ens: ergo si negat aliquod ens, datur in eodem ente affirmatio omnis entis, & negatio alicuius entis simul: sed talis affirmatio & negatio sunt contradictoriæ, sicut omnis homo est animal, aliquis homo non est animal: sed non possunt verificari illæ duæ contradictoriæ: ergo supposito quod in actu exercitio affirmat omne ens, non debet in actu exercitio negare aliquod ens: ergo illa nega-

ratio unitatis abstracta ab omnibus unitatibus non negat in actu exercito, nec remouet aliquid ens particulare ab ente, sed solum signat illa negatio, & significat id quod in statu contractionis negationes particulares a particularibus entibus expellunt, & remouent, negando alia particularia entia, & ideo licet ens ut sic sit vnum, & licet unitas dicat negationem, non dicit illam in actu exercito, ita ut expresse neget in ente ut sic, & expellat ab illo aliquid positivum ens propter incapacitatem subiecti illius, sed solum est in ente ut sic in actu signato, significando non id quod exercet in ente ut sic, sed id quod potest exerceri in actu contractionis in vnoquoque ente particulari respectu alterius sibi oppositi. Unde argumentum innuitur æquivocationi, confundendo negationem in actu signato, cum negatione in actu exercito, supponendo id quod fallum est, scilicet negationem ut sic exercere suam vim in ente ut sic, nam ut vidimus, illa negatio seu indivisio ut sic non negat ab ente ut sic aliquid ens, sed solum signat in ente potentialitatem illius, quod in statu contractionis exercetur.

205 Sed supponamus non esse hanc veram solutionem, nihilominus assero argumentum esse nullius momenti, quia non solum contra nos est, sed etiam contra adversarios; nam ipsi asserunt distinctionem particularium omnium entium, esse negationem formalissimam: sed distinctio ut sic ab omnibus particularibus distinctionibus abstrahitur, quæ convenit enti ut sic, sicut convenit illi unitas ut sic, abstracta ab omnibus unitatibus particularibus, & sic ens ut sic dicitur indivisum in se, quia definitione significatur unitas ut sic, quæ illi convenit: præterea dicitur divisum à quolibet alio, quia propositione definitur distinctio ut sic, quæ convenit enti ut sic, quod tu cum omnibus Philosophis concedis, quia omnis conceptus in quo conveniunt omnia particularia entia, potest abstrahi ab illis, sicut abstrahitur ratio unitatis ut sic, veritatis, & bonitatis ut sic, propter illam convenientiam, quæ rationes ita abstractæ conveniunt enti ut sic, abstracto ab omni particulari ente, tanquam attributa: sed etiam particularia entia conveniunt realiter in ratione distinctionis: ergo abstrahitur ratio distinctionis ut sic ab illis, quæ convenit enti ut sic.

206 Tunc sic, illa distinctio ut sic est ratio distinctionis, & est negatio ut sic, per vos quæ afficit ens ut sic: sed illa negatio debet negare aliquid positivum, & debet constituere ens in esse distincti à positivo: ergo si est negatio seu distinctio realis, debet constituere ens in esse distincti realiter à positivo, cui opponitur: sed ens ut sic non potest distingui realiter à positivo reali, alias distingueretur realiter à seipso, & ab inferiori ente, quod est absurdum maximum: ergo distinctio ut sic, nec est distinctio realis, nec negatio realis. Ecce totum tuum argumentum factum contra nos, constituentes unitatem ut sic in negatione realiter, tum contra te dicentem distinctionem ut sic convenientem enti ut sic, esse negationem realem; quare sicut nos vrget in unitate, ita te vrget in distinctione, quare non solum à nobis solvendum est, sed etiam à te; quare id quod responderis illi loquendo de distinctione, respondebo ego loquendo de unitate.

207 In eo argumentum hoc de distinctione ut sic universalius est, quare si distinctio sit negatio, siue positiva ratio efficaciam habet; nam siue illa

constat in positivo, siue in negativo abstrahitur à distinctionibus particularibus cum ente ut sic, quod abstrahitur ab entibus particularibus, & affixa manet in ente ut sic, & nihilominus ens ut sic per illam non expellit aut distinguitur ab aliis quo ente positivo propter rationes supradictas, cuius nulla alia ratio potest reddi, nisi quia distinctio ut sic, quæ convenit enti ut sic, non convenit illi in actu exercito, quia non exercetur in ente ut sic, respectu alterius, sed solum in actu signato, signando id quod negationes particulares ad quas contrahitur distinctio ut sic, exercent in singularibus, quæ solutio, ut iam dixi, applicata argumento Adversariorum illi evidenter satisfacit.

Ad tertium argumentum Respondeo negando 208 antecedens; ad probationem antecedentis distinguo, est ratio formalis ultima, nego non ultima, concedo, ut patet ex supradictis; nam vno solum est fundamentum negationis, divisionis, & sic non est ultima formalitas divisionis, quia hæc est negatio quæ advenit supra unionem, ut iam late supra diximus; ad confirmationem patet ex dictis supra; nam carentia unionis non est ultimo, & formaliter divisio partium, quia hæc est relatio ut supra late probatur.

Ad ultimum argumentum nego antecedens, 209 ad probationem illius nego maiorem, & ratio est, quia licet Deus per suam ipsam essentiam sit simplex, nihilominus per suam essentiam non est vnus, sed solum per attributum quæ completur in tali esse per negationem formalem divisionis, de quo in probatione nostræ conclusionis late diximus, ubi demonstravimus simplicitatem Dei esse prædicatum essentiale ipsius, & unitatem esse attributum; ac proinde unitatem non debere esse ipsam simplicitatem omnino formalissimam; sed potius unitatem esse conceptum secundarium Dei, & sic negatione divisionis debere constitui, quia unitas Dei contrahit unitatem entis ut sic, quæ necessario dicit negationem, & non positivam formalitatem, ac proinde ipsa unitas contracta in Deo debet esse negatio ultimo, & formaliter.

Ad confirmationem illius argumenti, quæ incipit: Vrgetur, multitudo; Respondeo ut Divus Thomas respondet in contextu Arist. à nobis adducto, quo probavimus nostram conclusionem; Item videte Patrem Giliam lib. 1. tract. 3. c. 4. n. 3. de attributis Dei, ubi late, & bene respondet huic argumento, nos autem in præsentem sic respondemus illi, quod sicut ordine generationis prior est non solum natura, sed etiam tempore, in homine carentia visus, quam ipse visus, ordine tamen conceptibilitatis, & secundum rationem prior est visus, quam illius carentia; siquidem implicat nos cognoscere carentiam visus, quin prius noverimus ipsum visum, sunt enim ut inquit Sonzinas aliquæ privationes quæ immediate respiciunt subiectum, ut tenebræ, cæcitas, & alia huiusmodi, & hæc multoties antecedunt tempore ipsos habitus, aliarum vero privationes sunt quæ presupponunt habitum, & hæc privationes necessario sunt posteriores tempore proprijs habitibus, & formis oppositis; ita igitur indivisio quasi ordine generationis, & executionis est prior ipsa divisione, & divisio secundum ordinem rationis & conceptum prior indivisio, ut docet Divus Thomas 5. met. lect. 8. & 11. part. 2. q. 1. art. 2. ad secundum.

Illud

Quæst. II. Quid addat Vnum supra ens. 255

111 Illud et si dicas Patris Vasquez, licet aliquo modo concedamus, quia probabile est propter auctoritatem eximij Doctoris, nihilominus non ponitur secundum ipsius mentem, & sic non est contra Suarezum; nos autem quod potius dicimus est unitatē esse negationem relationis, id est divisionis formalis: unde argumentum non est contra nos, sicut nec contra P. Suarez ut diximus; quia ille non ait illam negationem esse multitudinis, quomodocumque, quod urget argumentum, sed formaliter terminatē per terminos positivos intrinsecos.

112 Secundum Dices, etiam non est accommodatum ad nos, nec secundum nostram sententiam, & sic nihil urget argumentum.

113 Ad ultimarum confirmationem, Respondeo unitatem recipere magis, & minus ratione fundamenti, non ratione formalitatis, & ita vnum ens dicitur magis vnum quam aliud, quatenus maiorem perfectionem, & minorem compositionem habet quam aliud, & sic unitas dicit maximam excellentiam, & perfectionem adhuc in divinis, ut asserit P. Suarez, non ratione suæ formalitatis, sed ratione positivi, in quo fundatur illa.

114 Similiter unitas dicitur fundare relationem identitatis, non ratione negationis, sed ratione positivæ convenientiæ & entitatis, cui adiungitur talis negatio; verum est quod ipsa negatio appelletur ratio fundandi, ut omnes asserunt, ad hoc autem ut unitas sit mensura utrumque debet includere positivum ut sit nota: negationem divisionis ut sit determinata.

QVÆSTIO III.

Quæ sit hæc Negatio, & cuius carentia.

SECTIO I.

Sententia Adversaria proponitur.

1 **P**RIMA sententia asserit Unitatem dicere formaliter negationem divisionis à se: sic P. Valencia, 1. p. disp. 1. q. 1. 1. puncto 1. Pater Gilius lib. 1. in primam partem tract. 3. cap. 3. n. 6. & probatur.

2 Primo in ea negatione formaliter debet consistere unitas transcendentalis, quæ magis opponitur divisioni illam destruenti, & constituenti primo, & per se multitudinem illi oppositam: sed divisio à se destruendo unitatem transcendentalem constituit primo, & per se multitudinem unitati oppositam; ergo, Maior est certa: Minor sic probatur; nam divisio rei à se destruit unitatem; deinde constituit multitudinem illi oppositam, quæ multitudo opposita unitati est multitudo rei, quæ una dicitur sub eodem nomine, & ratione: sed sola divisio rei à se constituit primo, & per se multitudinem rei sub eodem nomine, & ratione: ergo.

3 Secundo divisio primo, & per se opposita unitati est primo, & per se constitutiva multitudinis materialis: sed divisio in se non est constitutiva primo, & per se talis multitudinis: ergo non est primo, & per se opposita unitati transcendentali: sed unitas transcendentalis forma-

liter importat negationem eius, quod primo, & per se illi opponitur: ergo, Maior est certa: minor sic probatur. Illa divisio primo, & per se est constitutiva multitudinis materialis, quæ cum sit corruptiva rei quæ erat una, non corrumpit ex se partes, vel partem aliquam rei, quæ per illam dividitur; sed divisio rei in se totius compositi materialis, non solum corrumpit ex se unitatem compositi, sed etiam destruit partem formalem unius, cum implicet ex natura rei corrumpi simpliciter unionem formæ materialis ad materiam, & illam in rerum natura persistere: ergo.

Tertio ideo in acervo lapidum est absolute lapidum multitudo, quia in illo eadem ratio lapidis est ipsa, & non ipsa, sub eodem nomine, & ratione ob eandem multipliciter quam habet in diversis lapidibus: verum quippe est in acervo eandem rationem lapidis in hoc lapide esse ipsam. Et in alio non ipsam, cum hic ab illo realiter distinguatur: ergo è contra, ideo absolute aliquod ens est vnum ens, quia in ipso eadem ratio entis est ipsa, & non ipsa respectu sui, & aliorum: ergo unitas transcendentalis primo, & per se formaliter dicit divisionem à se.

Secunda sententia est eorum, qui asserunt unitatem primo, & per se includere divisionem ab alio: sic Capreol. in 1. di. incl. 1. & multi alij, probatur.

Primo, quia illud dicit vnum formaliter primario, quod formaliter, & primario constituit ipsum: sed vnum formaliter, & primario constituitur per divisionem ab alio: ergo dicit illam negationem primario.

Secundo, illud quod includitur primario in ratione, & definitione unius, est primario de essentia, & formalitate illius, sed divisio ab alio includitur essentialiter primario in ratione, & definitione unius: ergo dicit illam primario, & formaliter. Minor sic probatur primo, quia definitio unius solet hoc modo fieri, est indivisum in se, & divisum à quolibet alio: ubi definitio illa includit divisionem ab alio: ergo secundo, quia non esse aliud à se est esse divisum ab alio: sed non esse aliud à se includit supradictam negationem primario: ergo. Hæc minor sic probatur, esse aliud à se, & non esse aliud à se, opponuntur contradictoriè: ergo aliquod ex illis oportet ut includatur primario in ratione formali unius: sed non includitur affirmativum; ergo negativum, &c.

SECTIO II.

Nostra sententia ponitur, & probatur.

SUBSECTIO I.

Prima Conclusio ponitur.

Negatio quam dicit formaliter Vnum, non est divisionis à se: hæc est communior Doctorum sententia, sic Eximius N. Doct. in met. tom. 1. disp. 4. sect. 1. P. Fonseca 4. met. cap. 2. omnes Thomistæ cum Divo Thoma 1. p. q. 1. art. 1. & 2. in corpore, & in met. lib. 5. c. 6. & 7. & 3. parte q. 1. & 2.

Probatur primo, quia negatio quam dicit formaliter

maliter vnum, est ratio formalis per quam opponitur multitudini: sed hæc non potest esse negatio divisionis à se: ergo negatio, quam addit vnum formaliter, non est negatio divisionis à se. Maior est clara vt expresse tenet Arist. *toto lib. 5. met.* sed præcipue *capit. 5. 6. & 7.* & Divus Thomas explicat, & confirmat idem super eadem capita Aristotelis, latissime, quod etiam sine controversia admittunt adversarij. Minor probatur, quia negatio per quam vnum opponitur multitudini, est carentia divisionis illius, per quam multitudo constituitur in esse multitudinis vere, & proprie: sed multitudo vere, & proprie non constituitur in esse multitudinis per divisionem à se: ergo negatio per quam opponitur formaliter vnum multitudini, non est negatio divisionis à se.

10 Minor sic probatur, quia divisio à se est divisio chymica, & sine aliquo fundamento in rebus ficta: sed multitudo vera, & propria non constituitur divisione chymica, & mere ficta sine fundamento in rebus: ergo multitudo vera, & propria non potest constitui divisione à se. Minor illa sic probatur, quia eo modo est constitutum, ac est vltimum constitutum illius; unde chymera est ens rationis, quia vni inter duas essentias completas est chymica, & fictitia, & ideo homo est corruptibilis, quia vltimum constitutum ipsius, scilicet vni, aut compositio est corruptibilis, & album est ens accidentale, quia albedo est ens accidentale, à qua constituitur album: sed multitudo de qua loquimur est verumens reale, & ideo Arist. dividens ens reale dividit illud in vnum, & pluræ: ergo constitutum illius vltimum non potest esse divisio chymica, & sine fundamento, sed potius divisio realis, sicut v. g. vltimum constitutum vnitatis realis, non potest esse negatiuum aut positivum chymericum, sed potius debet esse vera, & realis formalitas, vt constitutum sit vere, & reale ens: sed multitudo de qua loquimur, est vera, & realis multitudo: ergo non potest constitui vltima formalitate ficta, & chymica: sed divisio à se est chymica, & fictitia: ergo multitudo vera, & realis, quæ opponitur vnitati, non potest esse divisio à se.

11 Maior illius syllogismi sic demonstratur, quia divisio à se vel est separatio eiusdem à se ipso, vel distinctio à se, aut est, vt ipsi Adversarij explicant, vt videre est in Fonseca *lib. 4. met. cap. 1. quest. 5. sect. 5.* his verbis. Quod divisio à se est vt eadem res bis accepta per mentem concipiatur ipsa, & non ipsa, & Gilius addit vt res eadem bis accipiatur tanquam duo sub vna ratione communi, alias non conciperetur eadem res bis per mentem, quia vt modo vsurpamus, concipere bis per mentem nihil aliud est, quam idem nostro concipiendi modo dividi in duo convenientia inter se nostro etiam cognoscendi modo in aliquo tertio communi illis, sic ille.

12 Sed quæcumque harum divisionum est chymica: ergo divisio à se quomodocumque sumatur est chymica fictitia, & sine fundamento in rebus: minor quoad primam partem sic probatur, quia quod Deus v. g. separatur à seipso, vel ens à seipso petit quod Deus sit, & non sit ipse Deus, & quod ipsum ens sit, & non sit ipsum: sed quod Deus sit ipse, & non sit ipse simul, &c. est maxime chymicum, & fictivum, quia opponitur illi principio evidentissimo omniumque

maxime dignitati, impossibile est idem esse, & non esse: ergo divisio à se primo modo accepta est chymica, & sine fundamento.

Maior sic probatur, quia quod separatur ab 13 alio petit necessario vt in ea ratione qua separatur ab illo non sit illud à quo separatur, sive sit separatio mutua sive non mutua, sive virtualis sive formalis, v. g. quia anima separatur ab homine realiter, etiam si non mutuo separatur ab illo, distinguitur realiter ab homine, & non est homo realiter, & formaliter: item quia materia prima separatur mutuo à forma, & forma separatur mutuo à materia realiter, realiter materia non est forma, neque forma materia, & quia anima actualiter separatur à rationali, virtualiter non est rationalis: ergo quidquid separatur ab aliquo, quomodocumque separatur in ea ratione, qua fit talis separatio non erit illud à quo separatur; minor illa sine controversia est vera, quia sine controversia est verum esse chymericum, quod de eadem re sub eadem ratione formali possint verificari simul duæ contradictoriæ; ideo enim compositum ex homine, & equo; ita vt resulter vnum totum ex ipsis essentialiter, est chymicum, & sine fundamento, quia de illo subiecto, & de eius partibus verificarentur duæ contradictoriæ simul, vt ab omnibus docetur: ergo dicere quod eadem entitate sub eadem ratione formali verificantur duæ contradictoriæ est chymicum, & sine fundamento; sed quod Deus sit, & non sit ipse simul, & quod ens sit idem, & non idem simul, sunt duæ contradictoriæ: ergo petere quod Deus sit ipse, & non ipse simul sunt chymica, & fictiones sine fundamento.

Secunda etiam divisio à se id est distinctio à 14 se etiam est chymica, & fictitia, quia in sententia omnium Philosophorum duplex tantum distinctio rationis datur, alia sine fundamento, quæ chymica dicitur, & vocatur rationis ratione, alia est rationis ratiocinata: cum fundamento in rebus, exemplum primæ distinctionis ponunt omnes Doctores metaphysice in distinctione Petri ab ipso Petro, & in distinctione hominis ab eodem homine, & ratio evidens est, quia nullum fundamentum datur ad hoc vt tollatur identitas, manendo identitate: atqui quando distinguitur idem à seipso, tollitur identitas manendo identitate: ergo talis distinctio est sine fundamento, quod autem tollatur identitas manente identitate, quando idem distinguitur à seipso, patet manifeste, quia ab eodem non potest tolli constitutum essentialiale illius, manente eodem, sed constitutum essentialiale huius concreti, idem est identitas: ergo non potest ab illo tolli identitas: sed quando distinguitur tollitur ab illo: ergo quomodo distinguitur idem ab eodem, tollitur identitas manente identitate. Deinde, quia post idem Petrus sit idem secum, quem à seipso distinguisti: si est ipse: ergo iam cum identitate datur distinctio: sed posita distinctione aufertur identitas in illo genere: ergo posita distinctione Petri à se ipso tollitur identitas, & manet identitas; si autem non manet idem: ergo non distinguis eundem non manet idem: ergo non loquimur; distinctio enim inter aliqua, quando conservatur distinctio non destruit extrema distinctionis, alias si destruerentur, non maneret distinctio actualis, v. g. quando divido vnam aquam ab alia, non destruo

aquas inter quas datur distinctio, sed potius si existit distinctio actu necessario debent existere extrema distincta: sed postquam distincti sunt Petrus à se ipso, & dicitur de præterito, Petrus est distinctus à se ipso, manet Petrus, & idem Petrus, quia manet actualis distinctio inter illos: ergo manet identitas, & ipsitas inter Petrum, & ipsum Petrum: ergo manente identitate tollitur ipsa identitas, quia distinctio quæ ponitur est ablatio identitatis: ergo talis distinctio inter Petrum, & ipsum Petrum est sine dubio chimerica.

15 Explicatur amplius, quia hæc propositio, Petrus est Petrus, est omnino identica, ac proinde minime est formalis; unde nullam admittit Petrus cum ipso distinctionem, etiam per rationem, alias non esset identica, sed formalis, ideo enim hæc propositio est formalis, homo est ens, quia saltem minimam distinctionem per rationem admittit, subiectum cum prædicato, quæ est pene confusum, & expressum: ergo si hæc propositio, Petrus est Petrus, est omnino identica, signum evidens est inter prædicatum, & subiectum, nullam dari distinctionem, neque adæquatam neque inadæquatam, nec tanquam magis expressum, & confusum, quæ minima inter distinctiones est, quia si hæc saltem daretur sola sufficeret ad reddendam formalem propositionem, imo hæc identitas summa est cum summa repugnantia distinctionis; ac proinde sine ullo fundamento ad illam; nam si aliquod fundamentum daretur ad distinguendum Petrum à se ipso, cum fundamento posset intellectus facere huiusmodi distinctionem; ac proinde esset formalis prædicatio Petrus est Petrus: ergo si non est formalis prædicatio ullo modo, nullo modo cum fundamento potest distinguere: ergo distinctio facta inter Petrum, & ipsum, erit distinctio chimerica, & sine fundamento: ergo divisio à se in hoc secundo sensu est chimerica.

16 Item chimerica est divisio à se, explicata à Gilio, & à Fonseca, quia sine fundamento est concipere rem ipsam, & non ipsam, nam si chimerica est compositio inter essentiam Dei, hominis, & leonis, quia remota, & mediate ratione talis compositionis conciperetur Deus simul, & non Deus, ac proinde conceptio illa opponeretur evidentissimo illi principio, impossibile est idem simul esse, & non esse; quod nec realiter nec per rationem patitur aliquam exceptionem: ergo à fortiori hoc à Gilio, & Fonseca distinctionis genus inventum erit chimericum, & sine fundamento, siquidem immediatius, & expressius opponitur illi principio, nam illud principium est idem simul non potest esse, & non esse: atqui Gillius, & Fonseca dicunt divisum à se esse, & non esse simul: ergo immediatius, & expressius opponitur illi principio distinctio inventa à Gilio, & Fonseca: ergo immediatius illa est chimerica.

17 Item res cognosci tanquam duo cum ipsa sit una maxime fictitium est, quia dualitas aliquorum necessario dicit distinctionem inter illas, quæ faciunt dualitatem, ut patet discurrenti: sed ut iam probatum est, non potest dari distinctio inter ens, & ipsum ens, sub illa ratione communis, alias darentur duæ rationes communes eiusdem rationis, v. g. duo entia ut sic, duo animalia ut sic, duo homines ut sic, quod est fictitium, & chimericum, quia vnum ex illis entibus ut sic, R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

abstrahitur ab omnibus entibus: ergo si datur aliud ens ut sic, abstrahitur ab alijs: sed fictitium est ultra omne dari aliud: ergo. Item maxime fictitium est dari aliquam rationem superiorem supra ens ut sic, quia ens ut sic, est ultima, suprema, & universalissima ratio: sed fictitium est ultra ultimum dari aliud, quia iam est, & non esset ultima, & suprema omnium: ergo omnis divisio à se quomodocumque concipiatur, est fictitia, chimerica, & sine fundamento: sed multitudo quæ opponitur unitati non est chimerica, sed realis multitudo: ergo non constituitur per divisionem à se.

18 Vegetur, quia oppositio, quæ datur inter unitatem, & multitudinem, non solum est una vera, & realis, sed potius tres oppositiones, iure, & reales assignantur ab Aristotele, 10. lib. Metaph. Prima est privativa, de qua loquitur Philosophus cap. 7. dicendo: restat igitur, aut ut negationem opponi aut privationem unitatem. Secunda relativa est, de qua ipse e. 8. eiusdem lib. 10. legitur dicendo, etenim multa vni simpliciter opponuntur: ita enim dicimus vnum, aut multa ut mensuratum ad metrum, id est mensura, & mensurabile, & opponuntur vnum, & numerus, scilicet dictum est eorum, quæ ad aliquid quædam. Tertia est contraria ratione fundamenti, cum ait vnum, & multa opponi contrarie, quæ omnes oppositiones veræ & sine fictione sunt, ut omnes Doctores explicantes Aristotelem affirmant, & præcipue Dives Thomas, supra omnia hæc verba Aristotelis, confirmat has omnes oppositiones, & ratio evidens est, quia multitudo ut multitudo datur à parte rei, v. g. multitudo hominum, lapidum, Angelorum, &c. ergo constitutum illius debet esse reale, quia eo modo est constitutum, quo est constitutum; & e contra, quia constitutum est de essentia constituti: sed multitudo quæ divisione constituitur est realis: ergo, & divisio debet esse realis: sed divisio à se non est realis, ut probatum est: ergo divisio à se non potest esse constitutum multitudinis oppositæ unitati: sed unitas constituitur negatione illius divisionis, per quam constituitur multitudo: ergo si per divisionem à se non constituitur multitudo, neque unitas constituetur negatione divisionis à se.

SUBSECTIO II.

Amplius confirmantur dicta, & solutiones Adversariorum refutantur.

19 **Q**uia eo modo est carentia formæ, quo est ipsa forma secundum se: sed divisio à se est formalitas, fictitia, & chimerica: ergo negatio seu carentia divisionis à se est fictitia, & chimerica: sed unitas realis in quantum vera, & propria unitas, non potest constitui ratione formali chimerica, propter rationem dictam subseptione præcedenti, & etiam quia unitas est attributum reale entis realis. Unde, & Dei in quantum Deus est, & sic huiusmodi unitas datur à parte rei ante omnem fictionem, & operationem intellectus, quia attributa divina tam formaliter quam materialiter sunt vera, & realia: unde formalitates illorum debent esse reales, & non entia rationis chimerica, alias attributa Dei essent entia chimerica, & sine fundamento, quod lumini natura-

li contradicit, & anathematizatur à fide divina: ergo vnitas non constituitur negatione diuisionis à se.

Maiores est, quia ideo carentia vnionis, & compositionis, quæ datur in Deo respectu hominis secundum suam essentiam; item carentia quæ datur in leone vnionis cum homine, non est carentia realis, sed ficta, & chymica, quia compositio inter Deum essentialiter, & hominem simul cum essentia leonis est chymica, & fictitia, quapropter compositum ex essentia Dei, essentia hominis, essentia leonis, & arboris est chymica, ac proinde nullus potest dicere quod carentia compositionis chymicæ in Deo sit attributum ipsius, quia talis carentia est fictitia, & chymica; item cæcitas in chymica, & carentia albedinis in ipsa sunt fictitiæ, quia formæ quæ dantur in chymica, sunt fictitiæ: ergo eo modo est carentia seu negatio formæ, quo est ipsa forma secundum se.

20 Dices non ideo carentiam alicuius formæ esse esse chymicam, quia forma illius est impossibilis, nam simplicitas Dei est carentia compositionis in Deo, & per vos vnitas Dei est negatio diuisionis in Deo: sed compositio, & diuisio in Deo sunt impossibiles, & entia rationis, & nihilominus carentia compositionis, & diuisionis sunt vere carentiæ, & negationes, ac proinde vere constituunt Deum in esse vnus, & simplicis: ergo mala est argumentatio à forma ad carentiam illius.

21 Sed contra manifeste, quia nos non dicimus carentiam esse chymicam ex eo quod forma, cuius carentia est, sit impossibilis respectu huius vel illius, vel quia est ens rationis applicata huic, vel illi: sed potius dicimus esse chymicam carentiam, & negationem, quando forma respectu cuius carentia est in tota latitudine entis est impossibilis, ac proinde fingitur sine fundamento in rebus; nam licet aliqua forma sit impossibilis respectu alicuius, dum tamen in alijs sit vera, & realiter illa forma, carentia illius formæ est vera, & propria etiam in Deo, quia iam secundum se illa forma non est ficta, v. g. negatio identitatis cum creatura in Deo est vera, & propria negatio, quia est vera, & propria distinctio Dei, licet talis identitas sit impossibilis Dei, quia identitas secundum se vnus entitatis cum creatura est vera & realis, de quo supra questione præcedenti, late egimus; quare negatio multitudinis aut pluralitatis, quæ datur in ipso Deo, est vera, & propria, & non chymica, cum detur in numero ternario hominum, & Angelorum vera pluralitas; imo in tribus relationibus diuinis datur vera, & propria multitudo: ergo iam formalitas vnitatis habet pro opposita formalitate: ergo ipsa est vera, & propria ratio constitutiva: item simplicitas si est negatio compositionis, habet pro opposita formalitate compositionem realem quæ à parte rei datur sine fictione, in multis entibus realibus; vnde compositio secundum se non est fictitia, & per consequens negatio illius in Deo erit etiam vera, & propria sine fictione.

22 Si autem forma illa cuius carentia est, ita sit impossibilis, & chymica, vt non solum respectu Dei, sed etiam respectu omnium creaturarum, & secundum se sit impossibilis, & chymica, ac proinde sine fundamento ficta, negatio seu carentia illius absolute chymica erit: sed diuisio à se non solum est chymica respectu Dei, sed etiam

respectu cuiuscumque creaturæ; imo in se omnino est impossibilis, & sic nullum exemplum poterit præberi, in quo aliquid diuidatur à se ipso, sicut multa exempla tribuuntur, in quibus aliquid diuiditur in proprias partes, ac proinde in se ipso, vt videre est in diuisione, qua diuiditur homo in partes, quibus constat, & diuisio qua diuiditur acervus in lapides: ergo diuisio à se non est comparanda cum diuisione in se, quoad veritatem, & proprietatem, quare licet carentia diuisionis in se sit vera, quia oppositum eius non est chymericum, nihilominus carentia diuisionis à se, chymica erit, quia diuisio à se est chymica vt supra late demonstrauimus.

Dices illam negationem non esse diuisionis formaliter, sed materialiter, id est multitudinis terminatæ realiter; vnde licet vnum extremum id est distinctio formalis sit rationis, est fictitia; cum tamen ipsa ratio materialis multitudinis sit à parte rei realis; vnde est quod carentia realis sit.

Sed contra, quia in diuisione à se non solum formalitas, sed etiam materiale est ens rationis, quia materiale est pluralitas terminatæ: sed chymericum est quod in eodem respectu eiusdem datur pluralitas terminatæ, quia eadem entitas non potest esse plures cum terminis; nam pluralitas dicit distinctiōem, ac proinde negationem identitatis: sed inter Petrum, & ipsum Petrum non potest dari negatio identitatis: ergo non potest dari pluralitas materialis, nam pluralitas materialis petit, v. g. dualitatem: sed vna, & eadem entitas non possunt esse duæ entitates: ergo chymericum est dicere in ipso respectu eiusdem posse dari pluralitatem materiale: vnde pluralitas materialis in nostro casu erit chymica: ergo non solum erit chymica carentia diuisionis à se formaliter, sed etiam carentia diuisionis à se materialiter.

Secundo contra, quia illa negatio diuisionis materialis nihil aliud est quam subiectum, vel materia illius diuisionis à se, nam v. g. materia prima tunc dicitur materia humana; non quando consideratur secundum se, sed quatenus inest formæ rationali; nam materia secundum se est humana neque est equina, quia est indifferens vtrique, & æqualiter respicit vtramque, vnde non est maior ratio quare dicatur humana potius quam equina, sic similiter multitudo illa realiter dicitur diuisio à se materialis, quia constituitur formaliter, & est subiectum diuisionis à se; sed etiam quod illa multitudo sit subiectum illius diuisionis, vel quod sit materiale respectu illius est chymericum: ergo carentia illius, vt materialis diuisio est, etiam est fictitia, & chymericum; sicut euidenter demonstratur hoc exemplo non solum est chymica vnio essentia Dei, cum essentia leonis, ad consociendum essentiam vnā monstruosam, sed etiam ipsa essentia Dei, & ipsa essentia leonis, si vt subiectum, & vt materia illa vnionis sumantur, recipiendo talem vnionem chymicam sunt, vnde carentia talis subiectionis chymicæ chymica erit in Deo, quia sicut est chymericum esse Deum positivum subiectum vnionis illius ad componendam chymeram, ita etiam est chymica carentia, seu negatio talis esse materialis, quod etiam contingit in forma hominis, sumptā vt materia respectu Angeli ad componendum alium Angelum, quia compositio illius est fictitia sine fundamento:

Quæst. III. Quæ sit hæc negatio, &c. 259

fundamento: unde, & carentia talis receptionis, & talis subiecti respectu vnionis est etiam fictitia.

26 Et ratio evidens est, quia sicut est actus secundus, sic est actus primus; unde potentia in lapide ad videndum est chymérica, quia visio orta à lapide est talis, & ideo evidenter sequitur, quod actus primus volitionis non sit intellectus, sed voluntas, & actus primus visionis non sit auditus, sed potentia visiva, sed vnio, aut receptio est actus secundus subiecti seu materiæ: ergo si illa receptio seu vnio est chymérica, ipsum esse materiæ, quatenus materia est talis receptionis, seu vnionis erit chymericum, quia datur eadem ratio in vno ac in altero.

27 Ideo enim ipsa vnio chymérica est, quia est vnio sine aliquo fundamento, & cum evidenti repugnantia respectu rerum vnitarum: atqui sine fundamento est, & chymericum quod Deus recipiat vnionem ad componendam chymeram; ergo chymericum est esse subiectum illius vnionis.

28 Sed illa multitudo quatenus materia, & subiectum illius divisionis à se recipit ipsam divisionem, vt formam chymericam: ergo ipsum esse materiæ vt materiæ illius divisionis à se erat chymericum; unde, & negatio materialis illius vt talis, quatenus recipit talem formalitatem divisionis à se, erit simpliciter chymérica, & sine fundamento: ergo sicut negatio divisionis à se formaliter est fictitia, & sine fundamento, quia opposita formalitas est chymérica, etiam erit fictitia sine fundamento negatio multitudinis materialis recipientis divisionem à se; unde vnitas quæ reale attributum est, neque erit negatio divisionis à se materialis, vel formalis: sed alterius divisionis, & multitudinis realis per divisionem in se; nam re dividi in partes quotidie contingit, ipsam autem dividi à se ipsa, nequaquam potest contingere; imo neque cogitari cum fundamento, cum maxime repugnet idem esse, & non esse idem, quod maxime necessarium est ad hoc vt divisio à se verificetur.

SVBSECTIO III.

Alia solutiones ponuntur, & refutantur.

29 Respondent Adversarij in tali multitudine vtcumque esse reale tam materiale, quam formale, quia licet repugnet eandem rem esse duas, & idem simul esse hoc, & non hoc, tamen simpliciter non repugnat in rerum natura esse hoc, & non hoc sub eodem nomine, & ratione vt duo lapides quorum neuter est alter.

30 Sed contra, quia à parte rei essentialiter repugnat esse idem, & non idem sub eodem nomine, & ratione reali: ergo falsa est solutio, imo per rationem repugnat idem esse, & non esse: ergo, quia non solum à parte rei verificatur illud evidentissimum axioma, impossibile est idem esse, & non esse, sed etiam per rationem, vt supra late probavimus: quia non solum est falsum dicere à parte rei, lapis non est lapis, sed etiam per rationem est falsum, lapis non est lapis, præcipue cum illa conditione ab adversarijs dicta sub eodem nomine, & ratione; nam si esset sub alio nomine, vel sub alia ratione, non esset inconueniens, quia de animali, quod realiter est rationale sumpto, R.P. *Idæph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.*

sub nomine rationalis, & sub ratione principij, ratiocinandi, potest negari per rationem quod sit animal, de animali autem sub ratione, & nomine animalis, nec realiter, nec per rationem cum fundamento aliquo, sed mere chymericæ potest negari quod sit animal, quia negare quod animal sit animal, vel cognoscere animal sub conceptu, & nomine animalis, & non animalis est distinctio, quæ ab omnibus Doctoribus vocatur rationis ratiocinantis, hoc est sine fundamento, & sic chymérica, & immediate, & expresse opposita illi principio, impossibile est idem simul esse, & non esse.

Hoc totum eodem exemplo adversariorum demonstratur, quia à parte rei ratio huius lapidis est distincta, & non est eadem cum alio lapide à parte rei, & cum quacumque ratione illius, quia quidquid est in hoc lapide realiter, distinguitur realiter ab omni quod est in alio lapide; nam, v.g. non solum ratio entis substantiæ, sed etiam corporis, lapidis, adamantis, & talis adamantis distinguitur ab omnibus formalitatibus alterius, quod demonstratur non solum argumentis à nobis factis in Logica, vbi probavimus à parte rei non posse dari universale formaliter, sed etiam in hunc modum, quia Deus potest annihilare totum hunc adamantem, manente quicquid est in alio adamante realiter, ita vt hic secundus maneat quoad omnia prædicata positiva; alius vero annihilatur, quoad omnia illa, ita vt omnium formalitatum ipsius non remaneat, nisi non repugnantia ad existendum, & possibilitas illius: ergo à parte rei quicquid est in hoc lapide non est alius lapis, sed tantum datur similitudo inter hunc, & alium lapidem, quæ similitudo petit hoc quod diximus, distinctionem scilicet totalem, & negationem realem ad quare, inter hunc & illum lapidem sine aliqua identitate, & vnitate vera, & reali in esse lapidis: ergo falsum est dicere quod idem esse, & non esse realiter potest sub eadem ratione reali, siquidem hic lapis realiter, non est idem cum alio: unde absolute repugnat realiter esse, & non esse hoc vt est evidentissimum axioma, & prima dignitas metaph. docet.

Si autem dicatur quod est idem fundamenta-

liter, Contra, quia iam deficit ex alia parte, nam nunquam est non idem in ea ratione, quæ idem est: sed in ea ratione qua nunquam fuit idem, quia identitas fundamentalis inter duos lapides est convenientia, & similitudo: sed nunquam realiter potest esse non convenientis cum alio lapide sub eodem nomine, & ratione: ergo nunquam realiter datur illa divisio à se quæ petit vt hic lapis sub eodem nomine, & ratione sit hic, & non hic lapis simul.

Nec potest dici quod est idem per rationem, & realiter, non est idem.

Contra primo, multitudo vt opposita vnitati est materialiter, & formaliter realis, quia cum oppositio sit realis, etiam rationes formales oppositorum sunt reales, vt ipsi adversarij in hac solutione quam oppugnamus concedunt. Vnde divisio materialis, & formalis est realis: ergo si carentia realis est, quæ constituit aliud oppositum, vnitatem scilicet, hoc erit, quia carentia formæ est totaliter realis, sine aliquo constitutivo fictitio, nam si aliquod fictitium habet, negatio illa non erit vera, & realis; sed divisio à se petit aliquid rationis, nempe quod lapis sit idem per rationem

K K 2

tionē cum alio: ergo negatio illius divisionis, quæ constituit vnum realiter vt verum attributum entis, & quæ Deus est vnus transcendentaliter adæquate non potest esse negatio illius divisionis, sed alterius cuius constitutum adæquatum non sit rationis, sed reale, & sine dependentia ab aliqua fictione intellectus, quia si est cum aliqua fictione, absolute negatio illius erit ficta, v. g. carentia quam dicit Deus essendi vniuersalis, fictitia est, quia licet vniuersale dicat aliquid reale, quod est natura, attamen dicit aliquid etiam rationis, quod est vniuersalitas.

34 Clarius, & evidentius exemplum, carentia quam dicit Deus chymæ est fictitia, quia licet chymæa includat aliquid reale, id est essentia hominis, & leonis, & etiam ipsam essentiam Dei, nihilominus quia includit aliquid fictitium, v. g. vel vnionem, vel identitatem, divisio illius chymæa est mera fictitia: ergo si divisio à se, sive vt materialis, sive formalis includit rationem fictitiam, id est quod hic lapis sit alius lapis, (scilicet includat aliam partem realem, negatio totius illius erit fictitia, & non realis, quia bonum ex integra causa, &c.

35 Secundo, quia vnitas absolute est realis: ergo absolute carentia illius est ante omnem operationem seu fictionem intellectus: ergo & positivum illius est etiam ante omnem fictionem, seu operationem intellectus: sed divisio à se, saltem quoad id quod sit idem, est per rationem, & fictionem: ergo divisio à se non est positivum quod formaliter, vel materialiter negat vnitas: præterea quia lapis vt sic per rationem communicatus duobus lapidibus, adhuc vt in illis est ex parte sui per rationem consideratus, in sententia Adversariorum est idem, & habet vnitatem illam, solum enim per intellectum est divisus, non ex parte superioris, sed ex parte differentiarum, v. g. quando dividitur homo vt sic in talem vel talem hominem, non dividitur ex parte sui; unde in illa ratione adhuc vt est in illis ex parte ipsius rationis nulla datur distinctio: sed solum ex vi differentiarum, quia hoc est verum per intellectum Petrus, & Paulus, non distinguuntur in ratione hominis, ex vi rationis hominis, quia sunt idem in illa ratione per rationem; solum enim non sunt idem per differentias, quando enim dicimus Petrus, & Paulus sunt idem in ratione hominis, non concipimus rationem hominis, vt præcisam; sed iam vt existentem in Petro, & in Paulo; nam si ratio hominis concipitur præcisam, quomodo dicimus Petrum, & Paulum non distinguere in illa ratione hominis: ergo per rationem non est idem & non idem; nam ratio lapidis semper est idem, differentia autem semper sunt non idem per rationem; unde aliud per rationem est idem, & aliud per rationem non idem: ergo adhuc per rationem non datur divisio à se.

36 Confirmatur secundo, quia negatio per vos, quæ constituit Deum in ratione vnius transcendentalis, est negatio divisionis Dei in partes subiectivas: sed hæc divisio est fictitia sine fundamento: ergo & negatio: ergo vnitas non constituitur in ratione vnius per illam negationem, quia quod reale est, non constituitur per fictitium. Maior est certa, quia per vos vnum transcendentalē constituitur per divisionem à se negatam, quæ constituit in divisione rei in partes subiectivas: ergo Deus qui vnus vere transcendentalis est, constituitur per negationem divisionis in partes

subiectivas ipsius, id est in Deos tanquam in inferiores ipsius, animal enim dividitur in partes subiectivas, quando dividitur in inferiora animalia, v. g. in hominem, & æquum, quæ sunt talia animalia inferiora essentialiter animalis vt sic.

Minor præcipua sic probatur, quia ens rationis sine fundamento est facere seu constituere Deum vt talem in esse vniuersalis participabilis ab inferioribus eiusdem rationis, nam Deus essentialiter individuus est: sed individuum vt individuum, non potest cum fundamento in ea ratione qua tale individuum expresse est, fieri vniuersale: ergo. Nam v. g. in omnium sententia, Socrates vt Socrates est, nullum habet fundamentum, vt concipiatur per intellectum vt vniuersale, in quo distinguitur Socrates vt Socrates à gradu specifico hominis, qui est in ipso Socrate, qui propter convenientiam quam habet cum alia ratione hominis, inventa in alio individuo, scilicet Platone, potest præscindi, & fieri vniuersale, quod minime contingit in Socrate, qui sub illa ratione expressa, & formalitate Socratis, quoad explicitum, nullam habet convenientiam, sed vltimam differentiam cum Platone, & ideo nullum datur fundamentum in illo vt tale est, vt vniuersale efficiatur; quis enim vnquam dixit dari Socratem vt sic cum fundamento: sed Deus essentialiter vt talis est, est individuum essentialiter, sine aliqua convenientia in esse Dei cum alio: ergo sine fundamento est fingere Deum vt vniuersale divisibile in partes subiectivas, & participabile ab inferioribus eiusdem rationis: consequentia illa præcipua sic patet, quia iam, vt supra probatum manet, positivum est fictitium sine fundamento, etiam negatio illius positivi erit negatio sine fundamento, & fictitia: sed illa negatio divisionis à se in Deos, est negatio cuiusdam positivi, quod est chymericum, & fictitium sine fundamento: ergo & negatio.

Dices Deum non constitui in esse vnius transcendentaliter per negationem divisionis à se vt Deus, sed per negationem, &c. vt ens: ens enim cum fundamento dividitur in partes subiectivas.

Sed contra, quia sicut ens est vnum transcendentaliter, quia negat divisionem in sua inferiora in esse entis vt sic, etiam Deus debet contrahere illam negationem divisionis, & constitui non in esse vnius vt sic, sed in esse talis vnius transcendentaliter per talem negationem divisionis, id est per divisionem Dei in inferiora ipsius eiusdem rationis, v. g. licet ens constituatur in esse vnius per divisionem in tertia inferiora, animal constituitur in esse vnius animalis per negationem talis divisionis, id est in animalia inferiora; item licet substantia vt sic constituatur in esse substantia per ens per se vt sic, nihilominus Angelus constituitur in esse talis substantia, non solum per ens per se vt sic, sed per ens per se vt sic contractum, ad esse spiritus completi, unde constituitur in esse talis substantia per ens spirituale per se completum: ergo si ens vt sic est vnum transcendentalē per negationem divisionis à se vt sic, quæ constituit in hoc, quod non dividatur in plura entia sibi inferiora, sic Deus debet constitui per negationem talem divisionis à se, id est Dei in alios Deos, vt in subiecta inferiora ipsius, quod est sine fundamento: nam v. g. sicut illa divisio est cum fundamento, quæ petit à parte rei duo convenientia realiter in illa ratione, qua vt superior concipitur, ita si non datur, nec sunt possibilia talia duo convenientia realiter in aliqua ratione superiori, est sine fundamento

mento considerare aliquod superius divisibile in partes subiectivas; ut in exemplo Socratis patet, quia non dantur duo, quæ conveniant in illa ultima ratione Socratis, ideo non potest cum fundamento concipi Socrates ut sic, participabilis à duobus: ergo à fortiori si non possunt dari duo Dij, convenientes realiter in esse Dei, non potest concipi Deus ut sic, divisus cum fundamento in duos Deos; unde etiam negatio illius divisionis erit fictitia, & sine fundamento.

40 Item; quia adhuc in ente, negatio talis divisionis est fictitia, quia ipsa divisio, quæ est forma, est fictitia, licet cum fundamento, quia eo modo est negatio, seu carentia, quod est ipsum positivum, cuius negatio est, ut iam dixi, cum totum esse negationis sit in ordine ad positivum, quia positivum est mensura negationis: ergo carentia illa ens rationis erit, unde non erit constitutum unitatis transcendentalis, quæ unitas realis est: quod sic declaratur, unitas transcendens est prima passio, seu attributum entis, & ut abstraham ab omni opinione, est id quod primo convenit realiter entis, & ante quamcumque fictionem, & ens rationis; ergo in illa negatione divisionis ponenda est unitas, quæ primo convenit ipso enti realiter: sed negatio divisionis in se prius convenit, & realiter convenit enti, quam negatio divisionis à se: ergo in illa negatione priori ponenda est unitas, & non in hac posteriori: soli hæc minor est dubia, & sic probatur, omne reale sine fictione, est prius ente rationis: sed illa negatio divisionis à se est realis, ut postea probatur, & negatio divisionis à se est fictitia: ergo divisio in se est prior divisione à se.

41 Ad hoc Respondent Adversarij negando, quod prior sit negatio divisionis in se quam à se, & rationem sic tribuunt, quia sicut est prior communissima ratio entis, quam ratio entis simplicis, vel compositi, ita similiter prior est negatio divisionis à se quam in se.

42 Contra primo, quia prius est in ipso ente esse ens reale, quam universale: ergo prius est convenire attributum vnus enti quam divisio à se: antecedens est certum, quia in ente prius est habere esse reale, quam esse rationis: sed universalitas est ens rationis: ergo prius convenit enti esse ens reale, quam universale. Consequentia sic probatur, quia unitas transcendentalis convenit enti in quantum est ens reale, & negatio divisionis unitatis transcendentalis est etiam realis: sed negatio divisionis à se convenit enti, non in quantum est reale absolute, & primario: sed quatenus est universale saltem fundamentaliter, cuius formalitas est universalitas rationis: ergo esse unum transcendentaliter convenit enti ante negationem divisionis à se: probatur, quia esse universale fundamentaliter, est esse conveniens cum alio in ratione entis: sed ens prius est in ordine ad se, quam quod conveniat cum alio in ratione entis; nam hæc est vera causalis, ideo hæc duo entia conveniunt in ratione entis, quia sunt vere entia, & hæc est falsa, ideo sunt vere entia in se, quia conveniunt realiter in ratione entis secundum illud axioma; prius est aliquid in ordine ad se quam in ordine ad aliud: sed ens est in ordine ad se ens reale, & est conveniens cum alio, seu habet convenientiam non in ordine ad se, sed ad aliud: ergo prius est esse ens, & unum transcendentaliter quam esse universale, etiam fundamentaliter: sed divisio à se sequitur universale formaliter: ergo negatio divisionis à se sequitur ens ut universale fundamentaliter: sed ne-

gatio unitatis, hoc est quia constituitur formaliter unum, est ante universale fundamentaliter: ergo illa negatio est prior negatione divisionis à se, quia hæc negatio sequitur ad universale fundamentaliter, quod est posterius vno transcendentali, quod autem negatio divisionis à se sequatur universale fundamentaliter, sic patet; quia universale fundamentaliter est in aptitudine ad essendum universale formaliter: sed subiectum quod est capax formæ, est capax negationis, seu privationis illius formæ: ergo si universale fundamentale est capax universalitatis formalis, etiam quando non habet illam universalitatem formaliter, habebit carentiam illius, quod non sit pura negatio, seu privatio; quia privatio datur in subiecto apto ad recipiendam formam, quando non est forma in tali subiecto.

Deinde, quia id quod est unicum essentialiter, nullo modo est universale fundamentaliter, quia sub illa ratione non habet convenientiam cum alio, quæ est universalitas fundamentaliter, ut patet ex terminis; ac proinde non potest esse capax universalitatis formaliter, quæ essentialiter petit convenientiam constitutivam universalitatis fundamentalis: sed divisio à se sequitur universalitatem; ergo indivisio à se, quæ opponitur tali divisioni, nullo modo potest esse constitutiva unitatis, quia indivisio, quæ constituit unitatem, ita convenit unico essentialiter, ut etiam possit convenire non unico, sed vni quod est capax universalitatis fundamentalis: sed negatio divisionis à se solum convenit unico essentialiter, quia habet negationem conveniendi cum altero; ergo indivisio à se, quæ solum convenit unico, nullo modo est constitutiva unitatis, præcipue, quia ut diximus, res prior est in ordine ad se, quam in ordine ad aliud: sed ens in ordine ad se constituitur in esse vnus transcendentaliter, per negationem divisionis, & per ordinem ad sua inferiora constituitur per negationem divisionis à se: ergo ens non constituitur in esse vnus transcendentaliter per negationem divisionis à se.

SVBSECTIO IV.

Ultimum argumentum principale ponitur.

44 **Q**uia impossibile est ut detur in vno, oppositum illud quod constituit aliud in esse oppositum, cum in rationibus formalibus opposita ut opposita, se excludant: sed in multitudine, v. g. in acervo lapidum, quæ est opposita vni; datur indivisio à se; nam hæc est vera prædicatio, & ita vera ut sit identica, acervus lapidum est acervus lapidum, & non est distinctus à se; unde non potest dici quod non sit ipse acervus lapidum: ergo est indivisus à se: ergo multitudo lapidum habet illam rationem formalem, quæ est in suo opposito, unitate scilicet, hoc est indivisionem à se; quod est absurdum: ergo indivisio à se non est constitutivum formale unitatis.

Dicunt adversarij acervum lapidum, non habere indivisionem à se in ratione entis, sed in ratione acervi; quare non est contra nos, aiunt.

Sed contra primo, quia acervus in quantum ens, non est oppositum vni, quia unum ut unum etiam dicit ens, sed in quantum acervus est multitudo, & quatenus acervus est; ergo licet acervus habeat divisionem à se in esse entis, & in esse acervi;

✠ ✠ ✠ acervi;

acervi, quæ est ratio per quam opponitur unitati, non est divisus à se, sed indivisus: ergo in esse acervi habet rationem constitutivam unitatis: ergo oppositum ut oppositum habet rationem formalem constitutivam alterius oppositi; unde esset oppositum, & non oppositum: antecedens patet, quia attributum non opponitur essentia, neque essentia attributo: sed vnum est attributum entis: ergo vnum non opponitur enti; ergo vnum non opponitur acervo in ratione entis, cum in illa ratione convenient, sicut homo non opponitur equo in esse animalis, nec risibilitas hominis opponitur inhililitati, vel equo in ratione entis, quia ratio convenienti non est ratio disconvenienti, maxime quæ consistit in oppositione, sic similiter acervus, & vnum non possunt opponi in ratione entis ut sic: sed in ratione multitudinis, & unitatis, quia in ratione habendi esse convenient; ex quibus colligitur solutionem adversariorum, potius esse pro nobis quam in favorem illorum, ut patet ex hoc dicto argumento.

- 47 Item, quia multitudo ut multitudo, si in quantum ens esset divisa à se, etiam esset divisa in esse multitudinis, quia quicquid convenit essentiali rationi convenit illi, de cuius essentia est adæquate: sed de essentia multitudinis est esse ens adæquate: ergo si enti convenit quod dividatur à se, etiam convenit multitudini de cuius essentia est. Unde iam multitudo esset divisa à se ipsa, quod falsum probavimus.

SVBSECTIO V.

Secunda Conclusio ponitur.

- 48 **S**ecunda conclusio; vnum non addit primario essentialiter negationem divisionis ab alio: hæc est communis opinio, quia vnum ut vnum est absolutum: sed absolutum ut tale, non potest addere divisionem ab alio in suo primario, & formali conceptu: ergo vnum ut vnum non potest dicere divisionem ab alio primario. Maior est evidens, quia vnum ut vnum nullam dicit relationem, nec transcendentalem, nec prædicamentalem primario: ergo vnum ut vnum est absolutum. Antecedens sic patet de prædicamentali, quia si vnum ut sic diceret relationem prædicamentalem, omne contentum sub illo diceret talem relationem: sed hoc est falsum: ergo vnum ut sic non dicit relationem prædicamentalem. Maior est evidens secundum illud principium: dici de omni, & dici de nullo, id est quicquid convenit superiori realiter convenit omni contento sub illo: sed vnum ut sic dicit relationem prædicamentalem per vos realiter constituentem vnum: ergo omne contentum sub illo diceret talem relationem: sed hoc est falsum, quod sic probatur, quia Deus est contentus sub vno ut sic: sed Deus est incapax relationis prædicamentalis realis, quia ut in Logica longe probavimus, relatio est modus accidentalis ex natura rei distinctus à re in qua fundatur scilicet: sed Deus est incapax modi ex natura rei distincti ab ipso: ergo Deus est incapax talis, &c. ergo relatio prædicamentalis illa non convenit omni contento.

- 49 De relatione transcendentali sic probatur, quia relatio transcendentis est ordinatio essentialis relati ad aliquod à parte rei distinctum ab

ipso relato, tanquam à termino: sed vnum ut sic non potest essentialiter ordinari ad aliquod distinctum realiter ab ipso: ergo non habet relationem transcendentalem; quoad primam partem maior clara est, quia relatio transcendentis in hoc distinguitur à prædicamentali, quod relatio prædicamentalis non est de essentia: sed extra essentiam rei, relatio autem transcendentis est de essentia, & intra essentiam relati, ut patet in relatione potentiarum ad obiecta animæ ad corpus; quoad secundam partem illius maioris sic probatur, quia omnis relatio realis dicit oppositionem cum suo termino, in ratione relativa, quod adeo verum est, ut etiam relationes, quæ dantur in divinis, dicant oppositionem secundum illud tritum axioma, in divinis omnia sunt vnum, ubi non obviat relationis oppositio, quæ relationes transcendentales, vel quasi transcendentales dicuntur: Item potentia dicit relativam oppositionem cum suo obiecto: sed oppositio non potest dari, nisi inter distincta à parte rei, quæcumque enim vera, & propria oppositio realis excludit ab identitate aliud, hoc est distinguitur realiter ab illo; quod patet in exemplo supra posito; Pater enim æternus opponitur, & dicit oppositionem respectu Filij, & ideo distinguitur realiter à Filio, quod etiam contingit in materia; nam materia prima dicit oppositionem relativam transcendentem cum forma, & materia prima propter hanc oppositionem dicit distinctionem realiter à forma: sed vnum ut sic nullum habet distinctum à parte rei à se ad quod possit dicere talem relationem transcendentem in primis; quia omnia quæ sunt à parte rei, sunt inferiora vnius ut sic transcendentis: sed nullum inferius essentialiter distinguitur realiter à superiori metaphysico: ergo nullum habet realiter distinctum à parte rei, ad quod dicat talem relationem.

Dices posse dicere illam relationem ad multitudinem.

Sed contra, quia unitas est mensura multitudinis seu numeri, ut probat latissime Aristoteles, in *met. lib. 5.* quod confirmat Divus Thomas, multis rationibus, & exemplis: sed mensura ut mensura non dicit ordinem transcendentem realem ad mensurabile, & ideo ut ipse Aristoteles ait, tertium genus relationum, quod est inter mensurabile, & mensuratum, & ex alia parte mensuram non esse mutuum, quia ex parte mensuræ non correspondet alia relatio: mensura enim non respicit mensurabile, licet mensurabile respiciat mensuram, quod clarissime probatur exemplo potentie visivæ; lux enim, quæ obiectum est potentie visivæ nullam dicit relationem transcendentem ad potentiam visivam, alias obiectum specificaretur à potentia, & iterum potentia ab obiecto, quem modum specificationis vocat Aristoteles circulum vitiosum, ratione cuius nullus definitur lucem, definit in ordine ad potentiam visivam. Clarius explicatur in obiecto intellectus; Deus enim, qui obiectum est intellectus creati, nullum dicit ordinem transcendentem ad illum, alias haberet pro causa finali intellectum creatum, quia omne specificativum vel est causa finalis, vel formalis extrinseca, à qua sicut accipit speciem (hoc enim sonat specificari) ita specificatum sumit essentiam, in qua specificatione dependet ab specificante; atqui Deus omnino est à se, & nullam habet causam: ergo à nullo

to specificatur nec accipit speciem; præcipue ab accidenti, quale est intellectus creatus: ergo sub ratione intelligibilis non dicit ordinem transcendentalem ad potentiam; atqui in hoc convenit Deus cum cæteris objectis: ergo nullum obiectum dicit ordinem transcendentalem ad potentiam ratio à priori est.

Quia ordo transcendentalis est de essentia illius, cuius ordo est, & non convenit secundario rei, cuius est ordo; unde ordo transcendentalis in materia prima est de essentia illius, nec est prædicatum secundarium materiæ primæ: sed intelligibilitas in ente, & visibilitas in luce sunt secundarij conceptus entis, & ideo intelligibilitas, quæ veritas transcendentalis est, est attributum, seu passio entis: ergo intelligibilitas in ente non est ordo transcendentalis ipsius ad potentiam; patet consequentia, quia ordo transcendentalis, ut diximus, non est attributum, nec secundarius conceptus, sed potius est essentia, & primarium constitutum rei; sed intelligibilitas, seu veritas, utpote attributum est secundarius conceptus rei: ergo intelligibilitas non est ordo transcendentalis in resed intelligibilitas est ratio constitutiva obiecti in quantum obiectum est: ergo obiectum ut obiectum non dicit ordinem transcendentalem ad potentiam, quia id, quod est mensura alterius, non debet iterum mensurari ab ipso, hoc est referri essentialiter ad illud, alias de primo ad ultimum idem à seipso mensuraretur, quia quod est causa causæ, est causa causati: atqui unitas est mensura numeri, seu multitudinis: ergo unitas non dicit ordinem transcendentalem ad multitudinem.

Item, quia Deus secundum se, sine eo quod concipiatur in ordine ad aliud est vnum perfectissime, ex eo quod nullam habeat divisionem in se, nam præcise ex eo quod concipiatur sine divisione, non est plura, aut multa: ergo secundum se est vnum sine eo quod ad hunc conceptum debeamus intelligere Deum in ordine ad aliud, sed tantum in se, & ut in se est, præcipue, quia Deus incapax est cuiuscunque ordinis, quia in Deo fides catholica non cognoscit, nisi relationes producentis, & producti, per quas distinguuntur divinæ personæ; atqui relatio vnius non est producentis, & producti: ergo non datur in Deo relatio vnius: ergo unitas non constituitur per relationem, sed per absolutam indivisionem.

Minor primi, & præcipui syllogismi sic probatur, quia divisio positive sumpta est relatio formaliter, ut supra probavimus; nam est relatio distinctionis; sed vnum, ut vnum non est relativum, sed absolutum omnino in ratione vnius transcendentaliter: ergo vnum, ut vnum non dicit divisionem.

Dices, divisionem non solum esse relationem: sed negationem identitatis cum alio.

Sed contra primo, quia si divisio negative sumpta est de ratione unitatis, sicut & indivisio; ergo ratio unitatis constat ex duplici negatione: ergo istæ negationes sunt priores ista unitate, nam constitutiva priora sunt constitutis, & partes definitionis sunt priores definito; tunc sic: ergo prior est multitudo ipsa unitate, quod est impossibile; siquidem multitudo componitur ex unitatibus: patet ista consequentia; nam indivisio, & divisio non sunt vna, & eadem negatio ut contrarij fatentur, sed duæ; ubi autem est dualitas, ibi pluralitas est, & multitudo.

Urgetur amplius; quia illa dualitas negationis constituitur duabus negationibus de quacunque, vel de vnaquaque illarum negationum: rogo, an sit vna negatio, vel non; non potest dici quod non sit vna negatio, quia non sunt plures negationes. Iterum interrogo de illa, an constituitur in esse vnius negationis per dualitatem vel non; si non: ergo etiam vnum potest constitui, non per dualitatem, si constituitur, procedetur in infinitum, & præterea, quia hoc impossibile est, nam ens, v.g. in quantum vnum per vos, constituitur per duplicem negationem, quæ negationes uti diversæ, non possunt vniri inter se realiter, vna enim est negatio identitatis alterius, alia est negatio divisionis in se, quæ sunt negationes separatae, & divisæ inter se: ex quibus non potest coalescere vna per se negatio: ergo constitutum entis in esse vnius dicit carentiam ut quo illius rationis, quam habet formaliter constitutum ab ipso, & dicit negationem illius; Quod autem dicat negationem sic patet, quia ens ut vnum necessario, & formaliter dicit indivisionem; sed illud constitutum unitatis adequatum habet divisionem; nam indivisio in se dividitur à divisione ab alio: ergo illud adequatum constitutum dicit negationem illius, quod formaliter est in constituto; unde evidenter sequetur, non esse constitutum illius; ideo enim frigiditas non potest constituere calidum, quia frigiditas dicit negationem caloris, qui est in calido formaliter, ut supra late probavimus: ergo si illud constitutum dicit negationem eius, quod est in constituto, non poterit esse constitutum talis constituti.

Secundo, quando duo sunt de essentia alicuius metaphysice, vnum se habet ut contrahens, & aliud ut contrahibile: sed istæ duæ negationes non possunt ita se habere: ergo ambae non sunt de essentia unitatis. Probatur minor: quia contrahens est distinctivum; ergo negatio illa, quæ est divisio ab alio, cum sit posterior negatione indivisionis, erit contrahens, & distinctivum unitatis; sed hoc implicat: ergo. Probatur minor; ex vi negationis illius, quæ divisio est, non est à quo unitas possit distinguui: ergo talis negatio non est contrahens, & distinctivum. Probatur hæc minor, quia vnum ut sic non est, à quo distinguatur ex vi illius divisionis, cum iam adæquate ex vi indivisionis in se distinguatur; nam in vno subiecto non potest dari duplex distinctivum. Declaratur hoc ex eo quod ego intelligam aliquid habere in se divisionem; intelligo multitudinem: ergo è contra ex eo quod intelligam aliquid habens indivisionem in se, intelligo vnum.

Hoc totum ex Aristotele lib. 5. met. cap. 6. patet, ubi definit unitatem transcendentalem solum per indivisionem rei in se; sed hæc definitio esset inepta, si unitas includeret primario, & formaliter divisionem ab alio: ergo. Minor probatur; quia inepte definirem Angelum per solum spiritum, cum Angelus præter spiritum, habeat rationem completi, & habeat rationem substantiæ; sicut inepte definiretur homo per solum animal; sed vnum includit, præter negationem divisionis in se divisionem ab alio: ergo male definitur per solum negationem divisionis in se. Item D. Thomas in 1. distinct. 24. quest. 1. art. 1. ad 2. ult. ait, vnum transcendens sic proprie, & vere definitur, vnum est ens quod non dividitur in se: ergo ex sententia D. Thomæ confirmantis locum Aristotelis vnum solum includit indivisionem in se.

SVB

SVBSECTIO VLTIMA.

Conclusio ponitur.

⁵⁸ Negatio, quam dicit vnum primario, & formaliter est negatio divisionis in se; hæc est communior sententia, ut videre est in P. Suarez tom. 1. *met. disp. 6.* est sententia clarissima Aristotelis lib. 5. *met. cap. 3. lib. 10. met. cap. 5. 3. & 4.* eam etiam tenet D. Thomas, locis supra citatis, in quibus ingenue fatetur negationem, per quam constituitur unitas, esse divisionis in se, & q. 9. *de potentia, art. 7. in corpore*, hæc docet; vnum vero quod convertitur cum alio, non addit supra ens, nisi negationem divisionis in proprio esse; quod etiam in 1. *disp. 24.* eisdem pene verbis repetit.

⁵⁹ Probat hanc sententia breviter ex supra re-
futatis; quia vnum dicit negationem divisionis, ut ex supra late probatis patet; sed non est alia negatio divisionis, per quam possit constitui, nisi negatio divisionis in se: ergo per illam constituitur vnum: minor sic probatur; quia triplex tantum negatio divisionis datur, alia divisionis in se, alia divisionis à se; & tandem divisionis ab alio; sed per has duas ultimas, non constituitur vnum: ergo necessario dicendum est constitui per negationem divisionis in se.

⁶⁰ Item, quia opposita oppositis constituuntur; sed multitudo, quæ est opposita unitati, constituitur divisione in se: ergo unitas constituitur negatione divisionis in se: minor sic probatur; quia ex eo quod illæ entitates, quæ constituunt multitudinem, habent divisionem inter se, & multitudo habet in illis partibus distinctionem, & divisionem, est vere, & realiter pluralitas; sed illæ partes, in quibus habet distinctionem multitudinis, & pluralitas, sunt totum esse multitudinis, & pluralitatis: ergo multitudo quatenus habet divisionem in suo esse, id est in suis partibus, est multitudo, & pluralitas.

⁶¹ Præterea, quia multitudo est realiter divisa est pluralitas formaliter; sed non potest esse talis divisione à se, tum quia multitudo ut talis realis est, & divisio à se est chimerica, & fictitia, & nullum reale esse habet, ut supra probavimus; atqui nihil quod vere datur à parte rei constituitur per aliquod fictitium, & chimericum: ergo. Tum denique; quia præciso per intellectum quocunque alio, & remanente solum divisione in partibus multitudinis, ita ut vnum quodque componens multitudinem, sit divisum, & distinctum ab alio, & terminatum suo termino, ratione cuius datur relatio divisionis, datur formaliter, & materialiter multitudo: ergo præter divisionem in se non constituitur alio multitudo: ergo supradicta unitas, quæ est opposita multitudini, constituitur negatione divisionis in se: quod expresse docuit D. Thomas in 1. *disp. 19. quest. 4. art. 1. ad 2.* his verbis; quod ipsa essentia entis creati secundum quod est indivisa in se, & distincta ab alijs, est unitas eius; quod etiam docet Avicenna 3. *met. cap. 3.* his verbis; unitas est esse, quod non dividitur, ita quod esse est de essentia unitatis, & non subiectum ei, unitas enim, & non substantialiter est ipsum esse, quod non dividitur in se, ubi ait, unitatem dicere duo, sic entitatem, & negationem, ita ut utrumque sit essentiale unitati, quia teste Aristotele 4. *metaph.*

ens, & vnum eandem naturam significant, quod non ita contingeret, si solum negationem, & non entitatem includeret: ergo unitas dicit, & entitatem, & negationem divisionis in se, v.g. Deus dicitur vnum ab unitate Dei, quæ consistit in essentia indivisa, & similiter Petrus dicitur vnum numero, quia habet vnam numero naturam, unde unitas eius non consistit in sola negatione, ac denique ex ipsis terminis hoc ipsum constare videtur; præcipue quia vnum non dicitur vni voce de ente positivo, & privatione, ut per se notum est, & tamen si præcise consideres negationem divisionis æque potest attribui, & denominare privationes, v.g. cæcitatem, tenebras, &c. sicut ens reale positivum: ergo signum est vnum non dicere de formali solum negationem, alias denominatio vnius æque posset cadere in mortem, & in hominem, quia significatio vocis positivissimum attendenda est ex significato formali, sicut nomina artefactorum censentur non significare solum figuram in significato formali, quia non æque, neque vni voce dicuntur de rebus habentibus eandem figuram in diversis materijs; ut serra non dicitur vni voce de ferrea, & cerea; sic ergo neque vnum significabit solum negationem de formali; cum non æque dicatur de omnibus, quibus æque potest convenire talis negatio; dicit ergo de formali, & negationem, & entitatem ipsam indivisam, quia vnum propterea est transcendens, non dicit de formali aliquid supponens ens, & quasi adiacens, & adveniens illi, sicut album dicit de formali albedinem, non enim sic intelligitur res esse una, sicut alba, quia alba res est per formam supervenientem alteri entitati, una vero est intine per suammet entitatem.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta adversaria solvantur.

⁶² Ad primum distinguo maiorem, quæ magis opponitur realiter, & constituit primo, & per se multitudinem sine fictione, & à parte rei concedo, quæ hoc facit chimerice, & per fictionem, nego; ad minorem eodem modo respondeo; sicut etiam simili modo probationi minoris responsum tribuo.

⁶³ Ad secundum respondeo concedendo maiorem, & negando minorem; ad probationem minoris concedo maiorem, & distinguo minorem; destruit partem per se necessario, & formaliter, ex vi divisionis in se ut sic, nego; destruit partem per accidens, quia pars imperfecta est, concedo, forma enim materialis propter suam imperfectionem destruitur, dissoluta unione, quia dependet necessario ab ipsa materia naturaliter in esse fieri, & conservari, materialiter autem dicitur, & per accidens destrui ratione divisionis, non autem formaliter, quia inter animam rationalem, & materiam primam in morte hominis datur divisio, seu separatio, & nihilominus non destruntur partes. Item qua divisio, quæ constituit multitudinem oppositam unitati, non est divisio quantitativa, sed ut ait D. Thomas ubi supra, divisio transcendentalis, & entitativa, id est distinctio realis.

⁶⁴ Ad tertium nego maiorem, quia non negatur vere, & realiter, & sine fictione in acervo, eandem

Quæst. IV. An Vnitas sit, &c. 265

dem lapidem esse, & non esse ipsum; ad primam consequentiam distinguo illam, erit vnum fictitum, & chimerice concedo, realiter, & transcendentaliter, nego.

Ad primum secundæ sententiæ respondeo, concedendo maiorem, & negando minorem; ad secundum concedo maiorem, & nego similiter minorem; ad probationem respondetur eadem ratione posse probari, negationem albedinis; seu non esse album esse de essentia hominis; siquidem illius contradictoriū, scilicet esse album non includitur in essentia hominis; dicimus igitur vnum ex illis contradictorijs necessario sequi ad essentiam vnius, non tamen constituere essentialiter vnum.

QVÆSTIO IV.

An vnitas sit adequatam, & proprium attributum entis.

SECTIO I.

Sententia Adversariorum proponuntur.

1. Prima sententia est P. Vasquez, 1. p. disp. 12. cap. 3. tom. 2. docentis vnum non converti adæquate cum ente; probatur hæc sententia sic.
2. Primo membrum dividens non potest adæquate converti cum toto membro diviso: sed ens est divisum, & membra dividentia secundum Aristotelem 10. met. cap. 1. sunt vnum, & multa; ergo neque adæquate convertitur cum vno; neque cum multitudine; ac proinde vnum non erit adæquatam attributum entis, quia adæquatam attributum convertitur cum essentia, cuius est attributum.
3. Confirmatur, quia quæ essentialiter opponuntur, non possunt eidem adæquate convenire; sed vnum, & multa opponuntur essentialiter: ergo non possunt eidem entis adæquate convenire.
4. Secundo, si vnum converteretur cum ente, cuiusque conveniret ratio entis, conveniret etiam ratio vnius; sed non venit ratio vnius, cuiusque convenit ratio entis; ergo vnum non convertitur cum ente. Maior est evidens; probatur minor; multitudini hominum, v.g. convenit ens reale; sed multitudini hominum non venit vnitas; ergo alicui convenit ens reale cui non venit vnitas; probatur maior; multitudo hominum est aliquid; non enim est nihil, aut figmentum rationis; sed omne illud, quod est aliquid à parte rei est ens reale: ergo multitudo hominum est ens reale.
5. Secunda sententia asserit, nullum attributum addens negationem, esse proprie attributum; unde si vnum addit negationem supra ens, non est proprie attributum entis; sic P. Hurtado in metaph. disputat. 3. sect. 3. dicto 1. hæc sententia probatur sic.
6. Primo attributum pro formali est idem à parte rei cum essentia; sed negatio, & privatio non est idem à parte rei cum ente; ergo. Probatur minor: attributum solum distinguitur per rationem à R. P. Ideph. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. 1.

subiecto, alias non erit attributum, sed stricta passio.

Confirmatur, quia attributum est conceptus 7 secundarius eiusdem subiecti solum nostro modo concipiendi supponens primum; & quidditativum; sed negatio plusquam ratione distinguitur à subiecto, & præterea in re supponit conceptum primum, & quidditativum; ergo.

Secundo attributum potest in abstracto prædicari de essentia; ut Deus est omnipotentia, rationalitas est risibilitas; sed negatio, aut privatio non potest prædicari in abstracto de ente; sunt enim falsæ hæc enuntiationes, ens est negatio; entitas est privatio.

Ultimo; quia illud attributum, quod dicit negationem, convenit vnivoce cum ente rationis in ratione negationis; sed illud, quod convenit vnivoce cum ente fictitio non potest esse attributum entis realis, v.g. Dei; ergo vnum, quod addit negationem, non est attributum entis; maior sic probatur, quia si præcise ratio negationis spectetur, quia merum nihil est; non habet magis ut dicat ordinem ad ens reale, quam ad ens rationis, quo fit, ut ab omnibus negationibus vna ratio præcindi possit; ergo.

SECTIO II.

Aliqua certa notantur.

Primo advertendum est, duplex esse prædicatum conveniens enti ut sic, aliud essentialiale, & primum, aliud secundarium; primum est definitio entis, v.g. non repugnat existere realiter vel habens essentiam realem; secundarium est, de quo nunc controvertitur, & hoc est triplex, v.g. vnum, verum, & bonum, quæ prædicata communiter secundario convenirenti dicuntur, quia autem omnibus entibus conveniunt, ita ut nullum sit ens, quod non habeat vnitatem, veritatem, & bonitatem, & videantur reciprocari cum ente; ideo de illis, & præcipue de primo, scilicet vno interrogatur, an sit attributum proprie, & adæquatum vel proprietatis respectu entis ut sic. Ad quod advertas, licet, quod dupliciter potest aliquid proprietatis alterius nominari proprie, & secundum rem vel secundum conceptibilitatem: Ad hoc autem ut sit proprietatis vera alterius, ut ait P. Suarez in intr. disp. 1. sect. 1. quatuor condiciones, ut minimum requirit; prima est ut ipsa proprietatis sit aliqua res proprie, id est positiva entitas, ut adnotat D. Thomas opusc. 92. & in 1. disp. 4. & quodlibet 24. & 5. met. lect. 7. nam si nihil est, vel si est negatio, non potest proprietatis vocari in rigore loquendi. Secunda est ut distinguatur ab illo, cuius est proprietatis à parte rei adæquate, & totaliter; v.g. risibilitas distinguitur à rationalitate; nam si sit idem cum illo, potius essentia, vel de essentia eius debet dici, quam proprietatis. Tertia ut adæquate illi conveniat, seu cum illo convertatur; agimus enim de proprietate, quæ per se secundo aliquid convenit; nam hæc sola est, quæ sub scientiam cadit & demonstrari potest. Quarta denique ut subiectum, seu id cuius est proprietatis non sit de intrinseca ratione, & essentia talis proprietatis; quia ut Aristoteles dicit lib. 7. met. tex. 18. & 1. poster. cap. 18. tex. 35. subiectum non cadit intrinsece, & essentialiter, sed solum ut additum in definitione passionis, alioquin mutuo

L l ita

ita se haberent ut passio conveniret subiecto per se secundo; subiectum autem passioni per se primo, quæ videtur aperta repugnantia; sed fieri non posse ut respectu entis sit aliqua proprietas, quæ has omnes condiciones habeat; nam si proprietas realis positiva est intrinsece, & essentialiter est ens reale, quia neque omnino non est, neque solum ens rationis esse potest; quia quod nihil est, vel solum per rationem fingitur, non potest esse passio realis, & vera entis realis: debet ergo esse aliquid reale: ergo ens reale, secundum conceptibilitatem autem dicitur proprietas, etiam respectu alterius aliquid prædicatum ipsius.

- 11 Ad quod hæc requiruntur, primo distinctio, non secundum rem adæquate, totaliter, & absolute, sed tantum secundum rationem, vel solum inadæquate à parte rei. Secundo, ut dicantur secundum convertentiam, adæquanturque inter se. Tercio, quod vnum sit radix alterius, aut formalis inadæquate, aut solum virtualis à parte rei, id est quod hoc prædicatum sit talis conditionis, & naturæ, ut quantum est ex se causeret aliud quod vocatur illius proprietas, nisi obstarer identitas inter illa, vel sub conditione, quod si esset producendum, à nullo alio, quam ab isto produceretur. Exemplum huius habemus, tum in quantitate tum in attributis divinis, nam in quantitate datur aptitudo ad recipienda accidentia, quæ non est de essentia quantitatis, sed illi secundario ita convenit, quæ si non haberet identitatem cum quantitate, & deberet dimanare ab aliquo, tanquam à subiecto necessario dimanaret ab ipsa quantitate.
- 12 Item nota multoties prædicata, quæ dicuntur de aliquo subiecto, aliud dicere, & significare clare, & quoad explicitum ab illo, quod per nomina volumus explicare, v. g. infinitudo sonat negationem, & carentiam terminorum, & nihilominus per illa non intelligimus, aut intendimus declarare negationem, seu carentiam, sed potius perfectionem, quæ omnia superat, & à nullo potest superari.
- 13 Secundo advertendum est, quod multitudo, & vnitas possunt sumi dupliciter, multitudo enim sumitur primo pro pluribus entibus excludentibus omnem vnionem realem, & hæc dicitur absolute multitudo, licet vnitas secundum quid extrinsecè, & omnino analogice appelletur; secundo sumitur multitudo pro pluribus entibus vnitis inter se, aliqua vnione, & hæc dicitur multitudo secundum quid, & est idem, quod vñi compositum. Ex alio capite vnitas potest dividi in vnitatem omnimodam, qualis est vnitas rerum simplicium excludentium omnem multitudinem partium à suo conceptu, & hæc ab aliquibus vocatur vnitas simpliciter, secundo modo sumitur vnitas, quam aliqui nominant, non omnimodam, & absolutam, qualis est vnitas rerum compositarum, & vnitas continui; quod Aristoteles vocavit vnum actum, & plura in potentia.
- 14 Tandem adverte quod sicut ens strictè sumptum, teste Aristotele 5. met. tex. 2. & D. Thomas 1. part. quest. 48. art. 2. ad 2. significat entitatem rei vere, & proprie positivam, sic etiam ens late sumptum accipitur (ut supra diximus agentes de nominibus entis) pro quocunque prædicato, quod de aliquo subiecto affirmatur, sive sit negatio, sive privatio; omnis enim affirmatio fit hoc verbo *sum*, & hæc de causa prædicatum, li-

cet nullam entitatem, & perfectionem ponat in ipso subiecto, si tamen de illo affirmetur, lato modo appellatur ens; huiusmodi autem sunt prædicata, quæ expriment negationem; v. g. vnitas quæ explicat negationem divisionis in se.

SECTIO III.

Nostra sententia varijs conclusionibus explicatur.

SVBSECTIO I.

Ponitur prima conclusio.

Vnum non est vere, & proprie passio, seu proprietas, si in rigore proprietatis sumatur, quatenus illa distinguitur ab attributo; sic D. Thomas 1. p. quest. 48. art. 2. ad 2. & in 1. dist. 19. art. 1. & quest. 1. de veritate, art. 1. & 1. p. quest. 5. 11. & 16. sumitur aperte ex Aristotele multis in locis, & præcipue ex 4. met. cap. 1. & 3. met. c. 6. 9. met. cap. 8. tex. 4. 5. & 9. & est communis opinio, probatur sic.

Primo, quia passio, ut passio, quæ vere proprietas est, debet vere dimanare ut quid positivum per veram rationem positivam, quæ realis emanatio dicitur à subiecto, cuius est passio; sed vnitas transcendentalis non potest dimanare ab ente, ut quid positivum per veram, & realem actionem emanationis: ergo vnitas transcendentalis non est propria, & rigorosa passio seu proprietas entis. Maior est clara apud omnes, ut videre est in risibilitate respectu hominis, in subsistentia respectu naturæ substantialis, & in luce respectu solis, quæ omnes formalitates eo quod sunt veræ proprietates, & passionnes fluunt, & dimanant per veram, & realem actionem ab essentis quarum sunt passionnes, & proprietates: & econtra apud omnes Theologos, ut certum habetur, omnipotentiam Dei, misericordiam, & iustitiam divinam minime esse vere, & proprie passionnes, & proprietates, sed potius attributa divina, quia non dimanant, ac fluunt realiter ab essentia divina per veram, & realem emanationem: ergo.

Minor præcipua sic probatur; quia si in ente ut sic daretur vnitas, quæ ut passio positiva dimanaret vere, & realiter ab ente, etiam deberet esse eiusdem rationis in omni ente contento sub ente ut sic, ut sæpe sæpius à nobis probatum manet ex illo principio, dici de omni, unde cuiusque vnitati particulari conveniret esse propriam passionem, quæ realiter dimanaret ab essentia cuius est proprietas, & passio: ergo unitati Dei conveniret, quod dimanaret per veram, & realem actionem à Deo; sed hoc est summum absurdum, alias essentia divina produceret realiter suam vnitatem; sed quidquid producitur, ab alio producitur: ergo essentia divina esset aliud ab unitate divina: ergo vnitas divina esset creatura, quia quicquid est aliud à Deo absolutum, & producitur vere, & realiter à divina essentia, est creatura: atqui hæreticum est dicere attributum Dei existens in Deo esse creaturam, quia opus positum definit Concilium Remense contra Gilbertum.

berthum Porretan. vbi decernit quidquid in Deo est, esse Deum.

18 Secundo probatur, quia prima, & secunda conditio proprietatis strictæ sumpta, vt patet ex notabili, est vt secundum formale illius sit positiva entitas, & quatenus talis distincta realiter ab essentia, cuius passio est: sed vnitas non est adæquate positiva, sed partim positiva, & partim negativa, & quatenus positiva est, non distinguitur realiter ab ente: ergo non est in rigore proprietatis, seu passio illius. Minor quoad primam partem iam latissime probata manet supra: secunda pars illius est clara: quia quidquid est positivum in vnitate, est ens: sed ens non distinguitur à se ipso realiter: ergo quidquid est positivum in vnitate, non potest distingui realiter ab ipso ente.

19 Dices passiones entis non solum dicere ipsam rationem entis, sed etiam aliquid aliud positivum distinctum ab ente, & ratione huius positivi additi distingui realiter ab ipso ente.

20 Sed contra: nam si passiones entis adderent positivum realiter distinctum supra ipsum ens, vel illud esset quid fictum, & inane mentis commentum, vel inde sequeretur, passiones ratione superadditi simul differre realiter, & non differre ab ente: sed vtrumque est inconueniens, & absurdum, primum quia enti reali assignarentur passiones rationis, & fictæ quod est falsum; quia semper passio proportionatur cum essentia; secundo, quia duæ propositiones contradicentes simul concederentur: ergo passiones entis, v. g. vnitas non addunt aliquid positivum à parte rei distinctum supra ens. Minor est clara, quantum ad vtramque partem, dedecet enim in primis subiecto reali tribuere proprietates rationis; tum quia passio absque interuentu alicuius rei extrinsecæ necessario conuenire debet subiecto; ens autem rationis minime confluit in rebus ab intrinseco, sed potius ope, & virtute intellectus cōfingentis illud, ac proinde ab extrinseco, tum etiam quia passiones connexionem intrinsecam, & necessariam mutuam habere debent cum subiecto, cuius sunt passiones, & subiectum cum ipsis, sed ens rationis nullam habet cum ente reali connexionem mutuam, alias si non fingeretur ens rationis, destrueretur ens reale quod est chimericum.

21 Deinde etiam eadem minor clarius constat quantum ad secundam partem, cum propositiones istæ (passiones entis positivæ realiter differunt ab ente, passiones positivæ entis realiter non differunt ab ente) pugnent secundum veritatem, & falsitatem, affirmationem, & negationem: sed vtræque necessario concedenda est ab Scoto, si semel ponantur passiones re differre ab ente; in primis enim iam ab ipso, & eius assensu conceditur, passiones ex natura rei differre ab ente. Deinde proba eandem ab ipso ex natura rei non differre. Passiones positivæ entis non solum ratione connotati, sed etiam ratione illius, quod formaliter important, reperiuntur in rebus, sed quidquid in rebus reperitur est res, vel modus rei: ergo passiones positivæ entis, vel sunt res, vel modi. Tunc sic, omnis res, & modus intrinsecè, & essentialiter imbibit in se rationem communissimam entis, quia ens est prædicatum quidditativum clausum intrinsece in ultimis rerum, & modorum differentiis; sed quidquid intrinsece, & essentialiter imbibit aliud, non distinguitur ex natura rei ab illo quod imbibit, vt ex se patet: ergo.

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

Confirmatur. Nihil est magis indistinctum ab aliquo secundum rem, quam prædicatum pertinet ad rei naturam, & quidditatem, sed ens est prædicatum pertinet ad rei naturam, & quidditatem: ergo.

Dices, rationes positivas entis ratione illius, quod formaliter addunt supra ens non esse ens, sed modos entis.

Sed contra primo, quia ita sunt modi entis, vt vere à parte rei illud efficiant, & intrinsece denominent, vereque existant; sed quod à parte rei vere existit, vere aliud afficit, vereque illud denominat, necessario aliquid esse debet; sed quod aliquid est, necessario etiam debet esse ens, quia aliquid, vel est solum vox synonyma entis, vel vnus: ergo. Contra secundo, ens reale est illud, quod est natum existere à parte rei (per existentiam quippe extra causas dignoscimus, vtrum ens reale sit res, an solum mentis figmentum; si enim res habeat aptitudinem ad existendum, vocatur ens reale possibile, si vero existentiam actualem, ens reale actuale, & si vtræque illi repugnet, absolute, & simpliciter illam existimamus impossibilem, & non ens) sed modi illi non solum habent aptitudinem ad existendum, sed etiam actu existunt, si semel conceduntur: ergo modi illi erunt entia realia: ergo ens non distinguitur à parte rei ab ipsis modis quod est intentum. Item hæc veritas probatur omnibus argumentis, quibus supra demonstravimus, ens non posse distingui ex natura rei à differentiis inferiorum, nam illa argumenta eodem modo hanc conclusionem, ac illam probant. Deinde à fortiori probatur omnibus argumentis, quibus efficaciter demonstravimus, vnum non posse addere aliquid positivum adhuc per rationem supra ens.

Præterea, quia præciso per intellectum quocumque positivo distincto ex natura rei ab ente, manente essentia entis, cum negatione divisionis, manet omne requisitum ad esse vnus: ergo vnum non est positivum distinctum ex natura rei ab ipso ente: antecedens est clarum, quia essentia vt sic relicta sine aliquo positivo distincto ab ente, quatenus dicit negationem divisionis, non est plura: ergo est vna entitas: ergo habet omne requisitum ad esse vnus.

Si cum aliquibus respondeas, passiones positivas entis esse solum mentis nostræ cogitationes; & contra erunt, quæ adduximus ad probandum illas esse non posse entia rationis; reliquum ergo est vt ens non dicat aliquid positivum distinctum, vt constitutur in esse vnus.

SUBSECTIO II.

Secunda conclusio ponitur.

Vnum est adæquatum attributum entis vt sic; hæc sententia est pene omnium Scholasticorum; Thomistæ enim omnes cum D. Thoma, & Scotistæ cum Scoto, tandem vniuersi Societatis Doctores, vno dempto P. Vasquez in hanc veritatem vniuersi consensu conspirant.

Patet primo ex Aristotele 4. met. cap. 21. tex. 3. 27 dicente; itaque ens, & vnum idem, ac vna natura sunt, propterea quod se invicem sequuntur, quod confirmat D. Thomas ibidem lect. 2. & 1. p. q. 11. art. 1. & 2. Deinde liquet ex autoritate Pla-

tonis in Parmæ. dicentis, neque ens vni, nec vnum enti deest: sed duo hæc potius per omnia coæquantur.

- 28 Secundo probatur ratione. In ente ut sic dantur aliqua prædicata, quæ non sunt de primaria & formalissima constitutione entis; & sunt realia, v.g. unitas, veritas, & bonitas; sed hæc convertuntur cum ente: ergo unitas, veritas, &c. sunt adæquata attributa entis ut sic; maior est evidens, quia esse vnum, &c. non est tota definitio entis, nec est pars definitionis ipsius, adæquata enim eius definitio salvatur sine mentione unitatis, quod sic patet, quia ut supra diximus, duplex tantum definitio entis datur primæ, ens est, quod habet essentiam realem; secunda, ens est, quod non repugnat existere realiter; sed nec in prima, nec in secunda definitione fit mentio unitatis ac indivisionis, in qua enim particula ponitur indivisio in se in nulla quidem, quod etiam concedit P. Vasquez: ergo unitas minime est pars definitionis entis. Præterea, quia indivisio cadit supra ens, & supponit ipsum, ac proinde ens non constituitur essentialiter, & primatio ab indivisione: ergo minime pertinet unitas, vel veritas, &c. primario, & essentialiter ad ens.

Item quia omnes Theologi, & præsertim P. Vasquez, loquentes de unitate Dei, ponunt ipsam inter attributa, & non inter primaria, & formalissima constitutiva Dei, ut Deus est; sicut, & misericordiam, & iustitiam: ergo unitas ut sic non est de primaria constitutione essentiae, alias unitas divina constitueret essentiam divinam, & esset de primario conceptu illius, quia quidquid convenit superiori, convenit omni contento sub illo. Præterea, quia mens nostra prius cognoscit aliquid esse, quam indivisum esse; si enim non est ens, quomodo potest esse ens indivisum. Itaque ens est prius indiviso, & ideo hæc est vera causalitas; quia est ens, est indivisum, & quia est ens, est vnum, & non è contra, ideo est ens, quia est vnum: ergo dantur aliqua prædicata, quæ non sunt de primaria, & formalissima constitutione entis, sed potius sunt secundaria respectu ipsius; quod autem sint realia sine dubitatione est verum, quia ante omnem fictionem intellectus hæc est vera propositio; Deus est indivisus in se realiter, nullamque habet in essentia divina divisionem, & ens est intelligibile vere, quatenus est à parte rei: ergo illa prædicata sunt vera, & realia.

- 29 Minor præcipua sic probatur, quia illud prædicatum convertitur cum ente, quod convenit omni enti, & nullum datur ens, de quo non prædicetur illud; sed esse vnum convenit omni enti, & nullum est ens, de quo non prædicetur indivisio in se: ergo esse vnum convertitur cum ente. Minor sic probatur; quia à parte rei non dantur, nisi entia per se, & entia per accidens; de ente enim per se nulla potest esse dubitatio, quod illi conveniat unitas, v.g. de Angelo, homine, & Deo, & sic de cæteris, quis enim potest negare, quod Deus sit vere vnus, & quod Angelus Gabriel sit vere indivisus in se, & tandem quod homo omnem pluralitatem, & multitudinem à se excludat: ergo nullum est ens per se, cui non conveniat unitas, ac proinde de omni ente per se prædicatur illa; si autem hoc negetur ab Adversarijs, ostendant nobis ipsi aliquod ens reale per se in tota latitudine entis, de quo possit cum veritate negari unitas; quod certe nullo modo ostendunt.

Si autem loquamur de ente per accidens, illud 30 est duplex; aliud, quod potius dicitur ens accidentale, quam per accidens, v.g. album, & quantum, & hoc est vere vnum, aliud est omnino per accidens, v.g. acervus lapidum, quod sic sumptum vocatur multitudo; sed hoc non est ens, sed multa entia divisa, & distincta, imò fictitè vocarentur ens sicut multitudo hominum non est homo, sed potius sunt multi homines similes in ratione hominis; ita similiter multa entia non sunt ens, sed plura, & convenientia, aut similia in esse entis realis; ita in tantum non sunt vnum, in quantum non sunt ens; nam in tantum sunt multa formaliter secundum sententiam P. Vasquez, in quantum dicunt carentiam unionis, vel unitatis, & ideo unitas, quæ opponitur formaliter multitudini, consistit in sententia huius Authoris in positivo, quia est negatio negationis, quæ formaliter constituit multitudinem; sed propter negationem positivæ formalitatis non potest multitudo constitui in esse entis: ergo. Prima pars huius minoris sic patet; quia maior est ipsa conclusio Patris Vasquez, & sic demonstratur; quia illud, quod formaliter est sub opposito contradictorio entis, non est ens formaliter, sicut illud, quod est sub opposito contradictorio hominis, non potest dici homo, quia vnum oppositum contradictorium nihil participat de alio, alias non esset maxima, & summa disconvenientia inter illa; sed illud quod minime est ens, & est sub contradictorio entis, nullo modo potest constituere aliquid in esse entis; quia iam vnum contradictorium non destrueret aliud, sed potius esset de essentia alterius, & sic duo contradictoria essent simul in eodem, ex quo sequeretur esse, & non esse contradictoria; quia de essentia contradicentium est, ut non sint, nec verificentur simul de eodem; atqui constitutum, & constitutum sunt simul, v.g. animal, & homo: ergo si illa duo contradictoria se habent ut constitutum, & constitutum, verificabuntur simul de eodem.

Tunc sic: negatio, & privatio opposita positivo, & quatenus carentia positivi est, est sub contradictorio entis positivi ut sic, quia sicut negatio entis ut sic est contradictorium illius, sic similiter talis negatio entis positivi est contradictorium ipsius; unde necessario erit inferius contentum sub contradictorio entis ut sic; sed constitutum multitudinis formaliter est carentia, seu negatio positivi: ergo est sub contradictorio entis ut sic: ergo non potest constituere multitudinem in esse entis, alias id quod est sub vno contradictorio, constitueret inferius alterius contradictorio, quod est falsum; ideo enim tenebræ non possunt constituere quantitatem in esse quantitatis, quia quantitas in esse quantitatis est quid positivum contentum sub ente ut sic opposito contradictorie negationi ut sic, sub qua continentur tenebræ; sed carentia unitatis positivæ est sub negatione ut sic immediate opposita enti ut sic: ergo non potest constituere multitudinem in esse entis: ergo si multitudo non habet unitatem, ideo erit, quia in esse multitudinis non est ens formaliter, quare si esset ens, sine dubio haberet unitatem; quod patet manifeste in vnaquaque parte multitudinis, quæ eo ipso, quod est ens habet unitatem.

Dices, in mea sententia multitudinem ultimo, & formaliter constitui non per carentiam, sed per

per relationes divisionis, ac proinde multitudinem esse ens.

32 Sed contra; quia neque per tales relationes potest multitudo constitui in esse entis, quia obiectum huius nominis ens, quatenus per hoc nomen, & conceptum significatur, nullam dicit oppositionem, & diversitatem, ut supra longe probavimus, imo si dicit aliquid, potius est simpliciter unitas, & convenientia, quam diversitas, & oppositio; unde intellectus quando concipit ens sub hoc nomine, non segregatur, nec dividitur in opposita, sed potius colligitur in vnum simpliciter; sicut quando intellectus cognoscit obiectum sub hoc conceptu, animal, concipit illud ut vnum sine ulla diversitate, & oppositione. Ita similiter in nostro casu; unde dum dicimus, homo, & equus sunt ens formaliter, vel conveniunt in ratione entis, illud, in quo conveniunt, solum unitatem sine diversitate dicit, ac proinde multo minus sine inclusione oppositionum. Itaque ens simpliciter in ratione entis neque oppositionem, neque diversitatem continet; sed si relationibus divisionis constitueretur multitudo in esse entis, illa entia, quæ multitudo sunt, constituerentur in esse oppositorum, & maxime disconvenientium: ergo illa multitudo non constituitur in esse entis per illas relationes: minor sic probatur; quia relationes ut relationes, & præcipue relationes distinctionis, & diversitatis sunt oppositiones relative formaliter; sed oppositio ut oppositio est, constituit in esse oppositi, ut albedo quatenus albedo in esse albi: ergo relationes illæ, quæ sunt oppositiones formaliter, relative constituunt subiecta, in quibus sunt, & quorum formæ sunt in esse oppositorum formaliter, quia ubi est forma, ibi est effectus, vel quasi effectus illius: sed illa entia, quæ sunt, & vocantur multitudo, sunt subiecta illarum oppositionum relativarum; ergo ergo propterea, & quatenus formaliter recipiunt, & habent illas relationes, dicunt oppositionem: ergo non constituuntur in esse entis, ubi nulla est oppositio, nec disconvenientia.

33 Præterea, quia si ipsæ entitates materiales ex parte sua quatenus distinguuntur à relationibus, non sunt ens, nullo modo possunt formaliter constitui per illas relationes in esse entis, quia tam multitudo est illa pluralitas relationum, quæ pluralitas entium materialium; unde si subiecta illa materialia ex eo quod divisa, & distincta sunt, nullamque habent unionem nec compositionis, nec identitatis, non sunt ens, à fortiori non erunt ens ipsæ relationes, quia non solum carent unionem compositionis, vel identitatis, sed sunt oppositæ, imo ipsæ oppositiones ut dixi: ergo à fortiori non potest constitui multitudo per illas relationes in esse entis.

34 Sed demus, quod multitudo, ut multitudo sit ens eo modo quo est ens, est vnum nā certum est non posse esse ens per se, sed in sententia omnium est ens per accidens, id est ens secundum quid; sic etiam est vnum secundum quid, nam hæc multitudo, & illa faciunt duas multitudines, & cum alia faciunt numerum ternarium multitudinum; sed partes numeri sunt unitates ut in arithmetica est principium certissimum: ergo vnaquæque multitudo, quæ est pars numeri ternarij eo modo, quo est ens habet unitatem: ergo vnum convenit omni enti.

35 Consequentia primi, & præcipui syllogismi est evidens, quia illud, quod est secundarium prædi-

catum adæquate non distinctum ab essentia, & convertitur cum illa est adæquatum attributum illius; sed vnum transcendente est huiusmodi, ut probatum manet: ergo est adæquatum attributum entis.

Tertio probatur ratione, si unitas non adæquetur enti, non esset vere attributum illius, sed vnum ut probabitur tertia conclusione, & concedit ipse P. Vasquez attributum entis. Probatur maior primo; quia omne attributum debet habere necessariam connexionem cum subiecto, cuius est attributum; sed omne illud, quod habet necessariam connexionem cum aliquo subiecto, adæquatur cum illo, præcipue si connexio sit mutua ex parte utriusque, ut est connexio inter attributum, & essentiam: ergo omne attributum adæquatur cum subiecto, cuius est attributum; maior constat ut videre est in rugilitate, & leone, & ceteris passionibus; minor etiam est evidens; ideo enim risibilitas adæquatur cum homine, quia habet mutua, ac necessariam connexionem cum illo: ergo omne illud, quod habet mutua necessariam connexionem cum aliquo, tanquam proprium prædicatum illius, adæquatur cum illo. Secundo probatur eadem maior; si vnum non adæquaretur cum ente secundum principia P. Vasquez, sine dubio esset inferius entis: ergo non esset attributum illius; consequentia est manifesta: nullus enim potest dicere Angelum esse attributum substantiæ ut sic, neque villos potest asserere hominem esse attributum animalis, & non propter aliam rationem, nisi quia homo est inferior animalis, & Angelus est inferior substantiæ: ergo. Probatur antecedens; illud, quod includit essentialiter aliquod prædicatum, & convenit cum alijs distinctis realiter in eodem prædicato, est inferius respectu talis prædicati; sed unitas ita se haberet respectu entis, supposita sententia contraria: ergo esset inferius illius: Maior est evidens ex supradictis, quæstione *Vtrum Unitas addat aliquid positivum supra ens*; Minor est clara, & in primis quantum ad primam partem, quia omne illud, quod est positivum essentialiter, includit ens; sed vnum est quid positivum, ut non solum sentit, sed late probat ipse Vasquez: ergo essentialiter includit ens. Maior late probatur, ut certissima à Patre Vazq. qui contra Scotum asserit ens non distingui ex natura rei à suis attributis positivis, & differentijs, præcipue quia ipse docet negationem, quam addit ens ut constituatur in esse unius, non esse veram negationem, sed potius positivum explicatum per illam, consequentia legitime inferitur in *Darij*.

Deinde probatur eadem minor quantum ad secundam partem, videlicet quod unitas conveniat cum aliquo realiter distincto in ratione entis, quia unitas, & multitudo distinguuntur realiter, eo quod in sententia Parris Vasquez sint oppositæ contrariæ; sed unitas convenit cum multitudine in ratione entis: ergo unitas convenit cum aliquo realiter distincto in ratione entis. Probatur minor, illa conveniunt in aliquo prædicato, quæ participant intrinsece, & essentialiter tale prædicatum, & illud affirmatur de illis intrinsece, & realiter: sed unitas, & multitudo participant intrinsece, & essentialiter rationem entis, & ideo asserit Pater Vasq. non solum vnum, sed etiam multitudinem vere esse, & existere à parte rei: ergo conveniunt intrinsece in ratione entis: ergo ens est superius respectu unitatis, & multitudinis. Patet consequentia; ideo ens est superius respectu substantiæ,

& accidentis, quia substantia, & accidens participant intrinsece, & essentialiter rationem entis, & ens latius patet quam unumquodque ex illis: sed unitas, & multitudo participant intrinsece, & essentialiter rationem entis, & ens latius patet, quam unum seorsim, & quam multitudo divisim: ergo sunt inferiora entis: ergo unitas non est attributum illius.

38 Ultimo probatur principaliter; quia ens ut sic abstractum ab omni ente habet rationem formalem unitatis: ergo est vere unum, & unitas adequatur cum illo; antecedens sic probatur, quia illa ratio entis ut præcisa est tota simpliciter convenientia, & est simpliciter abstracta à quacunque differentia, & ratione dividente, & separante illam rationem entis; ita ut absolute indivisa sit, & tota, & adequata sine divisione consistat, quia ubi nulla est ratio formalis dividendi, nulla debet dari divisio; consequentia est manifesta, quia illud est prædicatum adequatum alicuius, quod ita affirmatur de illo, ut nihil sit in illo, de quo possit negari, & necessario debet prædicari: sed quidquid est in ente, est indivisum, & nihil est in illo de quo possit negari indivisio in se, quia quidquid est in ente, est præcise ab omni ratione dividente: ergo ens adequatum, & totaliter est unum, ac proinde unitas adequatur cum illo.

Vergetur; quia vel ens est divisum in suo esse primo intentionali, vel non; si est divisum, & est superius: ergo illa ratio superior non est præcisa ab omni differentia; patet consequentia, quia nihil potest dividere aliquid subiectum nisi ratio distinguendi, & dividendi illud; sed ratio distinguendi, & dividendi rationem superiorem est differentia, ut late probavimus supra loquentes de præcisione entis: ergo differentia est, quæ dividit illam rationem; sed differentia non dividit, nisi existendo in ratione divisa, quia nulla forma tribuit effectum formalem intrinsecum, subiecto, in quo non est intrinsece talis forma: ergo si ratio entis dividitur à differentiis, sine dubio differentie erunt in ente, ac per consequens ens non erit præcise ab illis: sed est præcise ut supra probavimus late: ergo non est divisum. Deinde quia id, quod convenit superiori, convenit omni contento sub illo; sed enti, quod est superius respectu hominis, Angelis, & Dei convenit divisio realis: ergo illa divisio convenit homini, Angelo, & Deo, unde Deus erit divisus in partes; sed hoc non est dicendum: ergo non est concedendum ens secundum se esse divisum: ergo dicendum est, non esse divisum: ergo unum, quia quod non est divisum non est plura, sed unum.

SVBSECTIO III.

Ultima conclusio ponitur.

39 **V**Num est proprie attributum entis; est communis sententia inter Doctores, uno excepto Patre Hurtado, eam docet, & probat Aristoteles 4. metaph. cap. 2. text. 3. & 10. metaph. cap. 3. text. 4. 6. & 8. & 12. metaph. cap. 2. hanc sententiam defendit etiam D. Thomas 1. p. q. 11. art. 1. ad secundum, & in corpore, & super quintum metaph. Aristotelis, lect. 8. & ubique agit de unitate.

40 Probatur primo ratione, quia omnis vera, & propria essentia debet habere vera, & propria attributa, seu proprietates: sed ens est vera, & pro-

pria essentia ut sic, imo nulla dicitur propria essentia, nisi illa, quæ est, & includit essentialiter ens: ergo ens debet habere vera, & propria attributa, &c. sed nulla alia attributa dantur in ente nec possunt esse, præter ea, quæ ab omnibus Doctoribus assignantur, primo Vnum, deinde Verum, ac tandem Bonum; vel si velis omnia quæ includuntur in hac particula *Rebun*, videlicet, res, aliquid, unum; ita ut primum locum in sententia omnium recte sententium de attributis habeat unitas: ergo unum est proprie attributum entis.

41 Maior est evidens discurrendo per omnia entia particularia, incipiendo à Deo (qui ex eo quod verum, & propriam essentiam habet, continet vera, & propria attributa) usque ad infimam, & minutissimam creaturam, in quibus omnibus reperimus attributa propria, seu passiones naturæ, & essentie uniuscuiusque accommodata sine exceptione aliqua; imo si inductio fiat per gradus omnes inferiores ente, hæc veritas manifeste patet; nam substantia habet pro proprietate subsistentiam, accidens, in hærentiam, corpus, quantitatem, vivens, potentias vitales, substantia spiritalis potentias intellectuales, animal potentias sensitivas, homo risibilitatem, &c. sed non est maior ratio, cur omnes gradus tam inferiores, quam superiores habeant propria attributa, vel passiones, quam ens, neque poterit assignari ab Adversariis: ergo ens etiam habet illa.

42 Adequata autem ratio huius est; quia essentia in vnaquaque re est primum, & intimum constitutum illius, ex quo tanquam à radice immediate vel formaliter, vel virtualiter pullulant aliqua secunda prædicata, tanquam exercitium adequatum essentie; unde si essentia propria est, etiam exercitium illius proprium est, quo ultimo in actu primo perfecta est essentia; sed huiusmodi prædicata sunt attributa, vel proprietates: ergo in omni vera essentia datur vera proprietates seu attributum. Secunda ratio est, quia res in actu primo non solum primario, proprie, & essentialiter distinguitur à suo opposito, sed etiam secundario, ut videre est in Deo, qui distinguitur à creatura primo per essentiam à se, secundario per omnipotentiam, infinitudinem, omniscientiam; creatura distinguitur à Deo primo per esse ab alio, secundo per finitudinem, & alias imperfectiones consequatas ad tale esse; homo primo distinguitur à bruto per gradum rationalem, secundario per risibilitatem, & admirabilitatem, & hoc est certum, & ratum, sine exceptione in omnibus, ut discurrenti patebit; illud primum vocatur essentia, illud secundarium vocatur passio, vel attributum.

43 De his omnibus sive individuis, sive gradibus communibus interrogo, cur habeant propria attributa seu passiones per quæ secundario proprie constituantur, & distinguantur? nulla certe ratio potest tribui huius, nisi quia hæc omnia habent veram, & propriam essentiam, ad quam consequitur secundarium prædicatum, quod est proprietas, seu attributum: sed ens debet habere vera, & propriam essentiam: ergo ens debet habere vera, & propria attributa, seu passiones, quæ virtualiter saltem fluant ab ipso per quæ sine fictione in actu primo tanquam per exercitium adequatum entis constituatur, & compleatur, & per quod distinguatur secundario; sed hoc totum convenit unitati, veritati, & bonitati ut ex secunda ratio-

ne amplius patebit : ergo vnitas, veritas, & bonitas sunt vera, & propria attributa entis.

44 Deinde ens distinguitur primario per non repugnantiam ad existendum realiter à nihilo, & à chimæra; secundario per vnitatem realem, bonitatem realem, &c. quia nihil non est vnum reale, sicut nec verum, & bonum realiter: præcipue quia nulli enti in particulari debentur tanquam attributa propria tria hæc, quia latius patet vnitas in tota sua latitudine, &c. quam vnumquodque particulare: ergo debentur enti, tanquam propria attributa illius.

45 Vgetur amplius, quia omnia illa prædicata, in quibus conveniunt omnia inferiora entis, possunt abstrahi de omnibus inferioribus; & prædicari de superiori; v. g. quia omnia individua hominis non solum conveniunt in rationalitate, sed etiam in risibilitate, non solum rationalitas abstrahitur ab illis, sed etiam risibilitas, & prædicatur de homine, cum hoc ordine, vt rationalitas primario conveniat homini, secundario risibilitas, quia eo modo conveniunt prædicata superiori, quo conveniunt inferioribus; à quibus abstrahuntur illa; vnde cum rationalitas primario conveniat individuis, secundario risibilitas, simili ordine conveniant homini superiori respectu omnium individuorum naturæ humanæ.

46 Sed omnia inferiora entis vt sic conveniunt vere, & realiter, non solum in habere essentiam primario, sed etiam in habere secundario attributa, vel passiones vera, & propria, hoc est in habere secundarium conceptum, quod vel formaliter, vel virtualiter fluat ab essentia: ergo ab omnibus illis potest abstrahi, non solum primaria ratio essentiae, sed etiam vera, & propria ratio attributi, vel passionis, quæ attribuitur enti vt sic; atqui non sunt aliæ passionis, vel attributa, in quibus omnia entia conveniant vere, & realiter, nisi in vnitatem, veritatem, & bonitatem: ergo hæc rationes abstrahuntur ab entibus, tanquam vera, & propria attributa, quæ prædicentur, & affinentur de ente: ergo ens vt sic habet præ veris, & proprijs attributis vnitatem, veritatem, & bonitatem.

47 Secundo, principaliter sic argumentor; quia omne prædicatum quod vere, & proprie convenit alicui subiecto, & consequitur ad illius primam constitutionem, recipiendo se cum ipso; sed huiusmodi est vnum respectu entis: ergo vnum est proprium attributum eius; maior, & minor probatæ sunt iam prima conclusione, quia vnitas non est de essentia entis, supponit enim ens, & convenit omni enti: ergo vnum est adæquatum prædicatum secundarium entis.

48 Confirmatur, quia vnitas Dei, v. g. hominis, & reliquorum individuorum conveniunt non solum in ratione indivisionis, sed etiam in ratione secundarij conceptus; qui sequitur ad primarium, & tribuitur ipsi; nam si interroges, quæ sit essentia Dei, non poteris asserere esse vnitatem divinam, sed potius divinitatem; seu entitatem à se omnino independentem, & idem est etiam in homine; quare si interroges, cuius sit vnitas divina, respondebis divinitatis, cui debet attribui, neque poteris e contra dicere, divinitas est vnitatis divinæ: ergo vnitas est conceptus secundarius essentiae, quod sic manifeste patet, quia id quod est dependens ab alio, est posterius

ipso, & quod est independent, est prius illo, ideo enim omnis creatura est secundarium ens respectu Dei, quia dependet ab ipso, & Deus est primum ens, quia est independent, & idem est in accidenti respectu substantiæ, sed vnitas dependet in sui cognitione ab ente, & ens in sui cognitione non dependet ab vnitatem: ergo vnitas est posterior ente, & ens est prius illa, sicut risibilitas est posterior in sui cognitione rationalitate, quia dependet in illa à rationalitate; minor illa sic probatur. Ab eo, quod ponitur in definitione alicuius dependet illud in sui cognitione; sed in definitione vnitatis ponitur ens, dum dicimus, vnum est ens indivisum in se; e contra vero in definitione entis nullo modo ponitur vnitas, vt patet ex supradictis: ergo vnitas dependet ab ente in sui cognitione, & ens non dependet ab vno, præcipue, quia indivisio non potest per se sola esse, sed potius debet cadere supra aliquod esse, vt ex terminis ipsis patet, quia si indivisio est, alicuius entis indivisio est; vnde indivisio illa enuntiatur per modum alteri adiacentis; nam concipitur, aut per modum negationis, aut per modum accidentis; atqui negatio, vel accidens supponit esse, cui tanquam secundarius conceptus adveniat: ergo vnitas est secundarius conceptus entis; & ex alio capite convenit omni enti: ergo sine dubio est attributum, seu passio entis; ideo enim quantitas est passio corporis, quia secundario convenit corpori, & convenit omnibus corporibus, ac proinde recipitur cum corpore; sed vnitas convenit secundario enti, & convenit omni enti, quia omne ens existens à parte rei est indivisum in se, ac proinde est vnum: ergo attributum.

Dices, vnum solum deficere à ratione propria attributi entis, licet habeat omnia requisita ad hoc, quia distinguitur in re ab ente; negatio enim in re non est ens: sed indivisio per nos est negatio, & indivisio est vnum: ergo vnum in re non est idem, quod ens.

Sed contra, quia vnum dupliciter potest concipi, inadæquate solum secundum id quod formaliter addit supra ens, vel adæquate secundum totum, quod dicit; si adæquate sumatur vnum, adæquate, & totaliter non distinguitur ab ente in re; solum enim distinguitur distinctione includentis ab incluso, quia vnum adæquate non solum dicit negationem, licet solum addat illam, sed etiam dicit ipsum ens, à quo ens ipsum nec realiter, nec ratione distinguitur. Itaque vnum non solum est negatio divisionis essentialiter, sed etiam est ens indivisum, ex quo sequitur vt falsum vnum distingui in re ab ente distinctione necessaria ad proprietatem, quatenus proprietates distinguitur ab attributo, quia talis distinctio debet esse adæquata inter excludens, & exclusum, vt videre est in substantia respectu substantiæ, in inhaerentia respectu accidentis, in quantitate respectu corporis, in potentijs vitalibus, & sensitivis respectu animalis, ac tandem, in risibilitate respectu hominis: si autem inadæquate sumatur vnum secundum negationem additam de formali supra ens, dici potest formaliter differre, non quidem ratione formali positiva, sed negativa; vnde hæc distinctio erit tanquam entis à non ente, quam Pater Suarez in responsione quam affert radicalem vocat his verbis ex D. Thoma in opusculo respondeo vnum distingui ab ente radicaliter, vt sic dicam, ratione negationis, quam

quam superaddit enti, formaliter vero non distingui per negationem, tanquam per formam vnius, sed per entitatem indivisam, quia ens de formali dicitur entitatem ut sic, vnum vero dicit de formali eandem entitatem ut indivisam; sic ille, & ideo Aristoteles dicit, vnum, & ens dicere eandem naturam quantum ad totum positivum, quod utrumque includit, ens scilicet, & vnum, quod recte exponitur negativè, scilicet vnum non dicitur aliam naturam, utique positivam ab ente, sicut idem Aristoteles *lib. 1. Phys. cap. 7.* dixit materiam, & privationem esse idem, scilicet negativè, quia privatio non dicitur rem à materia distinctam; sic ergo in præfenti dici facile potest, vnum adhuc respectu additi esse idem negativè cum ente, quia illud additum non est alia natura nec aliquid positivum distinctum ab ipso ente, præcipue cum licet ens addat de formali negationem per eam nos explicare realem positivam perfectionem entis, non secundum aliquid reale superadditum ipsi enti; sed secundum ipsammet formalem, seu essentialiam rationem entis, quod expresse asseruit Aristoteles *4. met. cap. 2.* dicens, ens, & vnum esse idem, & nihilominus non idem formaliter significare, quia nimirum vnum de formali addit negationem, quam non dicit ens, per eam vero nihil aliud explicatur, quam ipsamet natura entis, sæpe enim id, quod formaliter significatur, est negativum, per illud autem à nobis explicatur positiva realis perfectio rei, ut v. g. simplicitas, quæ à nobis significatur, & assignatur, ut attributum Dei, vel quorundam aliorum entium; in suo gradu formaliter addit negationem compositionis, secundum vero probabilissimam opinionem per eam nos explicamus talem modum, vel perfectionem rei simplicis; ex quibus sequitur necessario minime vnum proprie distingui ex natura rei ab ente, adhuc inadæquate, quia hoc indicat distinctionem in natura reali fundatam quod non habet negatio, cum non sit natura; unde absolute, & simpliciter neque adæquate, neque inadæquate distinguitur ens ab vno; & adæquate & totaliter, nec secundum quid eo modo, quo explicuimus; inadæquate autem potest aliquomodo distingui, sed maxime diminute, quæ distinctio non tollit proprietatem attributi, ut fatentur tum omnes Theologi loquentes de attributis divinis, tum etiam metaphysici hic.

¶ Ultimo sic probatur, quia metaphysica, quæ est realis, ac vera scientia, demonstrat de ente unitatem, veritatem, &c. non autem demonstrat aliquid ab intellectu fictum, quia hæc attributa vera non pendunt ex fictione intellectus, sed absolute, & ante omnem intellectus considerationem enti ipsi conveniunt; sed vera, & propria scientia demonstrat de suo vero, & proprio subiecto vera, & propria attributa, ut Theologia de Deo, Philosophia de ente naturali, Mathematica de quantitate, &c. ergo metaphysica, quæ est vera, & propria scientia, & habet vere, & proprie subiectum, quod est ens, vera, & propria attributa debet demonstrare de ipso; atqui non sunt talia, ut discurranti parebit præter unitatem, veritatem, &c. ergo veritas est vere, & proprie attributum, sicut, & unitas.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

AD primum argumentum Patris Vasquez respondeo cum D. Thoma, *1. p. q. 11. art. 1. ad 2.* dicendo quod id, quod est vno modo indivisum, alio modo potest esse divisum, & quod sub vna ratione est multa, sub alia esse posse vnum, & hac ratione inquit ens dividitur per vnum, & multa, tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid; nam, & ipsa multitudo non continetur sub ente, nisi contineretur aliquomodo sub vno, assertque D. Dionysium ultimo *cap. de divinis nominibus* dicentem non esse multitudinem, quæ non participet aliquomodo unitatem, nam quæ sunt multa partibus, sunt vnum toto, & quæ sunt multa accidentibus, sunt vnum subiecto, ex qua responsione, ut ait P. Suarez, intelligitur primo formaliter, & proprie loquendo ens non dividi in multa, ut multa sunt actu, & formaliter, quia huiusmodi multa, quatenus talia sunt, re vera non sunt ens, sed entia; duplici ergo modo potest multitudo poni in divisione entis, primo si non intelligatur de multitudine actuali, id est actu divisa, quæ sola proprie est multitudo ut constat ex Aristotele *1. met. cap. 13. tex. 18.* sed de multitudine in potentia tantum; quomodo in continuo dicitur esse multitudo partium integrantium, aut punctuorum, & in natura humana multitudo partium essentialium; & hoc videtur intellexisse D. Thomam esse divisionem, cum dixit, ens dividi per vnum, & multa, tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid, nam illud est vnum simpliciter in quo non sunt multa actu divisa, seu distincta, sed potentia tantum. Unde in hoc sensu membra hæc per se loquendo non est necesse re distingui, sed ratione tantum; idem namque ens, quod est vnum simpliciter est multa secundum quid, seu in potentia, ut in exemplis positus constat; nam si velimus ea membra cum præcisione seu exclusionem intelligere, hoc modo, aliquid ens ita esse vnum ut nullo modo sit multa; neque actu, neque potentia, aliud vero ita esse vnum, ut sit etiam multa secundum quid, seu potentia, aut accidentaliter, quo sensu coincidit illa divisio cum divisione entis, seu vnius in simplex, & compositum, & iuxta hanc interpretationem rationem facile constat, divisionem hanc nihil obstat adæquationi entis, & vnius; nam illa multitudo non excludit unitatem simpliciter. Denique in hoc sensu potest intelligi in ea divisione partiri ens, non ut commune est ad ens per se, & per accidens, sed ipsum ens per se, quia inter entia per se dantur aliqua, quæ licet sint vnum actu, possunt tamen esse multa potestate.

¶ Alio vero modo potest illa divisio exponi de multitudine simpliciter, ac proprie quomodo videtur intellexisse Caietanus, cum ait illa verba D. Thomæ *dicta solutione ad 2.* ens dividi per vnum, & multa tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid, ita esse intelligenda, ut simpliciter, & secundum quid non cadant supra vnum, & multa, sed supra Verbum divinitur, id est ita dividitur ens per vnum, & multa, ut vnum simpliciter sit ens, multa vero so-

Quaest. I. Quid sit Vnitas numerica. 273

lum secundum quid; atque hoc modo e contra-
rio dicendum est multitudinem poni in divisione
entis quatenus contingit, ea quae sunt multa sim-
pliciter esse vnum secundum quid; unde aliud
membrum intelligitur de vno simpliciter abso-
lute, atque hoc sensu membra illa non ratione
tantum, sed re ipsa distinguuntur semper, quia
includunt oppositionem contradictoriam, seu
privativam, nam multa simpliciter sunt, quae
actu sunt divisa; vnum autem, quod non est actu
divisum in se, & iuxta hunc sensum coincidit
haec divisio etiam cum ea, qua ens dividitur in
vnum simpliciter, & vnum secundum quid; nam
multa simpliciter non dividunt ens, nisi quate-
nus sunt vnum secundum quid, quo etiam fit, ut
divisum in hac divisione non sit ens pro se, sed
quod dividitur in ens per se, & per accedens;
nam omne ens per se est vnum per se, id est sim-
pliciter, multa autem non dicuntur vnum secun-
dum quid, nisi quatenus ens aliquid per acci-
dens componunt, & ita non possunt in divisione
entis poni, nisi saltem sub ratione entis per acci-
dens: ergo divisum in ea divisione non potest
esse ens per se; nam repugneret vni membro, &
converteretur cum alio: debet ergo esse ens ab-
strahens & per se, & p r accedens; atque ita tan-
dem intelligitur quomodo praedicta divisio non
repugnet adaequationi vnius, & entis, nam ad
eam spectat, ut ita vnum quodque sit vnum si-
cut est ens, ita ut si fuerit ens per se, sit etiam
vnum per se si vero sit ens per accedens, sit etiam
vnum per accedens, & sicut ens abstracte signi-
ficatur, ita & vnum, & ita sicut ens in hoc sen-
su dividitur in vnum, & multa, ita & ipsum vnum
potest eodem modo dividi; nam ut dixi perinde
est ac si dividatur in vnum simpliciter.

Ad confirmationem patet ex dictis ad pri-
mum.

14 Ad secundum concedo maiorem, & nego mi-
norem, & ad probationem illius nego maiorem,
quia non convenit ens reale multitudinis; sed en-
tia realia, sicut multitudini hominum non con-
venit homo, sed conveniunt homines, & sicut
illi convenit non ens reale, sed entia realia, ita
non convenit vnitas, sed unitates, sicut multitu-
di hominum non convenit risibilitas, sed risibi-
litates, quod sufficit ut aliquid attributum con-
vertatur cum ratione aliqua superiori, ut pro-
batum est, & ad probationem illius nego maio-
rem, quia multitudo sunt aliqua, & non aliquid,
sicut sunt entia, & non ens quod sufficit ut non
sit nihil, aut signum rationis; & ratio hu-
ius est evidens; quia multitudini solum conve-
nit id, quod convenit partibus illius, cum inter
illas nulla detur vnio, sed partibus multitudi-
nis solum convenit esse entia, & esse aliqua: er-
go multitudini solum convenit esse entia, & esse
aliqua: ergo non convenit esse ens, & aliquid;
ergo cuiusque convenit ratio entis convenit
ratio vnius, ac proinde esse vnum, & ens recipro-
cantur & convertuntur.

15 Ad primum secundae sententiae responderetur
distinguendo maiorem, pro formali adaequate
concedo; in adaequate, nego ut supra explicui-
mus, si autem in adaequate etiam ut explicatum
est in prima ratione secundae conclusionis; unde
ex ibi dictis patet ad hoc: ad minorem distinguo,
negative, nego; positive, concedo. Ad probatio-
nem maiorem concedo eo modo, ut in maiori, at-
R.P. Ildeph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

tributum distingui solum secundum rationem
positivam, connotando illius negationem, con-
cedo; secundum negationem praecise, nego; licet
enim ens non distinguatur adhuc ratione ab ipso
ente, sed ipsum ens ut connotat negationem di-
stinguitur a se ipso praecise.

Ad confirmationem respondeo concedendo
primam partem maioris, & secundam, ubi dicit,
solo nostro, &c. quoad positivum cum conno-
tatione, concedo, secundum adaequatam rationem
nego.

Ad secundum respondeo, attributum positivum
adaequate, concedo, attributum addens negatio-
nem realem nego; Item negatur ut falsum, quod
risibilitas praedicatur de rationalitate, quia ra-
tionalitas est substantia realiter, risibilitas ac-
cidents realiter; sed accidents reale non potest
praedicari ullo modo de substantia reali: ergo.

Ad ultimum, quod vocatur evidens, & quo di-
citur premi Suarez, respondeo negando maio-
rem; quia sicut positivum actuale entis rationis
est ens rationis, ita etiam negatio actualis quae
consequitur ad ens rationis est negatio rationis;
v.g. negatio quam dicit chimera identitatis cum
hircoservo, vel, ut clarius loquar, cum univer-
sali formaliter, quid enim aliud est illa negatio,
quam ens rationis negativum. Item negatio al-
bedinis, quae potest concipi in chimera, dum sus-
ca concipitur, & caecitas, quae in tragelapho sin-
gitur, & ratio evidens a priori est, quia adhuc ne-
gatio quae cunctis actualis, quae est in ente ratio-
nis non resultat realiter a parte rei; ergo resul-
tat per rationem: ergo est ens rationis, cum nul-
lum esse habeat a parte rei, sed totum per ratio-
nem. Item quia accessorium sequitur princi-
pale, & affectio sequitur rem, cuius affectio est
sed positivum illud, quod est principalis, est
ens rationis: ergo negatio, quae accessorium est,
& fundatur in ipso ente rationis, non poterit esse
a parte rei, sed per rationem, & fictitia; sicut
negatio, quae est in ente reali a parte rei, quate-
nus ens reale est, non est negatio rationis, sed rea-
lis: ergo licet illa negatio sit negatio, non con-
veniet univoce cum negatione reali unitatis,
quia reale, & rationis non conveniunt univoce,
sive positiva sint, sive negativa, quia non datur
maior ratio vnius, quam alterius.

Ad probationem respondeo negando, quod
negatio, quae sequitur ad ens positivum sit pu-
rum nihil, quia purum nihil est, quod nullam
connexionem habet cum ente reali positivo; ne-
que sequitur ad illud, ut dilucide explicatum fuit
in Logica, ubi breviter distinctionem puri nihil
ab ente reali, sive positivo, sive negativo, &
ente rationis tradidimus. Item negatur ultima
pars illius argumenti, quia negatio realis mini-
me ordinatur ad ens rationis; ut fundetur in ente
rationis; unde negatio realis ad ens reale, ut ad
fundamentum ordinatur; sicut negatio rationis
ad ens rationis.

M m DISPVT.